Jack London

O fiică a AURorei BOREALE

— D-ta care eşti — cum se spune, Jack? — a! da! un leneş! D-ta, un leneş, ai vrea să mă iei de soţie? Nicio clipă să nu te gândeşti la una ca asta! Niciodată, în ruptul capului, un leneş nu va fi bărbatul meu!

După cum se vede, Joy Molineau nu vorbia pe ocolite cu Jack Harrington. Seara, în ajun, ea ţinuse acelaş logos lui Louis Savoy, pe un ton mai obişnuit totuş şi în propriul său dialect.

— Ascultă, Joy! !

— Nu, nu! La ce bun să ascult pe un leneş? E foarte prost din partea d-tale că te învârteşti aşa în jurul meu, că mă vizitezi în coliba mea şi că nu munceşti! Cum vei face ca să hrăneşti o familie? Pentruce n'ai praf de aur? Ceilalţi găsesc doar din belşug.

— Dar eu muncesc din greu, Joy! Nu trece o zi fără să nu fiu pe drum sau la râu. Acum chiar viu deacolo. Câinii mei nu mai pot de oboseală. Ceilalţi, norocoşi, găsesc mult aur. Eu însă... eu n'am noroc!

— A, da! dar atunci când acel om, Mac Cormack cum îi zice, cel a cărui nevastă e Indiană, a descoperit Klondike-ul, d-ta nu te-ai dus acolo. Ceilalţi l'au urmat şi azi toţi sunt bogătaşi.

— Ştii bine că în timpul acela eram plecat în căutarea de aur la izvoarele Tananaei, protestă Harrington, şi că n'am auzit vorbindu-se de Eldorado şi de Bonanza decât prea târziu!

— Asta-i altceva! Numai că d-ta urmezi, ceeace se numeşte, o cale greşită.

— Cum?

— O cale greşită. Da! Mergi orbeşte. Niciodată nu-i prea târziu. La creekul din Eldorado se află o mină, unde aurul abundă. Cineva a venit ca s'o jaloneze; a plecat, şi de atunci nu s'a mai auzit vorbindu-se de el. Dacă după şaizeci de zile nu se înregistrează luarea în posesie, toţi ceilalţi vor avea dreptul — cum se spune? — să dea năvală. Vor alerga ca vântul spre a face declaraţia. Câştigătorul va fi foarte bogat şi va putea hrăni o familie numeroasă.

Harrington se prefăcu că nu se interesează prea mult de această chestie.

— Când expiră termenul? Şi care-i acest lot?

— Am vorbit despre asta aseară cu Louis Savoy, continuă ea, făcându-se că nu i-a auzit întrebarea. Cred că el va fi învingătorul.

— La naiba cu Louis Savoy!!

— Iată ce mi-a spus Louis Savoy aci, în coliba mea, aseară, A spus: „Joy, sunt un băiat sdravăn şi posed câini buni. Am suflu, şi voiu fi victorios. Atunci mă vei lua de bărbat?" Iar eu i-am răspuns...

— Ce i-ai răspuns?

— Că dacă Louis Savoy câştigă, mă va lua de soţie.

— Şi dacă pierde?

— Atunci Louis Savoy nu va fi, cum se zice, tatăl copiilor mei

— Şi dacă câştig eu?

— D-ta să câştigi? Ah! ah! Niciodată!

Deşi ironic, râsul Joy-ei Molineau era plăcut la auz. Harrington nu se formaliză. Era obişnuit de mult cu felul ei de a fi precum şi cu faptul că el nu făcea excepţie faţă de asta. Ea îşi chinuise la fel toţi adoratorii. In acel moment mai ales, era seducătoare cu buzele întredeschise, cu tenul aprins de aspra sărutare a frigului, cu ochii strălucind de farmecul irezistibil ce nu se întâlneşte nicăiri, decât numai în privirea femeii.

Câinii saniei sale îşi îndesau în jurul ei formele lor păroase, şi Colţ-de-Lup, capul şirului, îşi puse uşor botul ascuţit pe genunchii ei.

— Şi dacă câştig? stărui Harrington.

Privirea ei se plimbă dela câine la adorator şi reveni la animal.

— Ce spui tu de asta, Colţ-de-Lup? Dacă Jack e un bărbat puternic şi soseşte primul la înregistrare, deveni-voiu soţia lui? Ei? Ce spui tu?

Colţ-de-Lup îşi ciuli urechile şi se întoarse mârâind către Harrington.

— E frig deabinelea, adăogă ea deodată, schimbând vorba, ca toate femeile, în timp ce se scula ca să aşeze câinii în rând.

Indrăgostitul, îngheţat, privi înaintea lui cu un aer stupid. Dela prima lor întâlnire, ea l-a ţinut în îndoială, şi el trebui să adaoge răbdarea la celelalte calităţi ale sale.

— Hi! Colţ-de-Lup! strigă ea, sărind în sanie în clipa când aceasta se urnia brusc.

— Ai! Ya! Inainte!

Cu coada ochiului Harrington o privia ştergând-o pe drumul către Forty-Mile. Sosită la locul unde drumul se desparte în două şi străbate râul spre Fort-Cudahy, tânăra femee îşi opri câinii şi se întoarse:

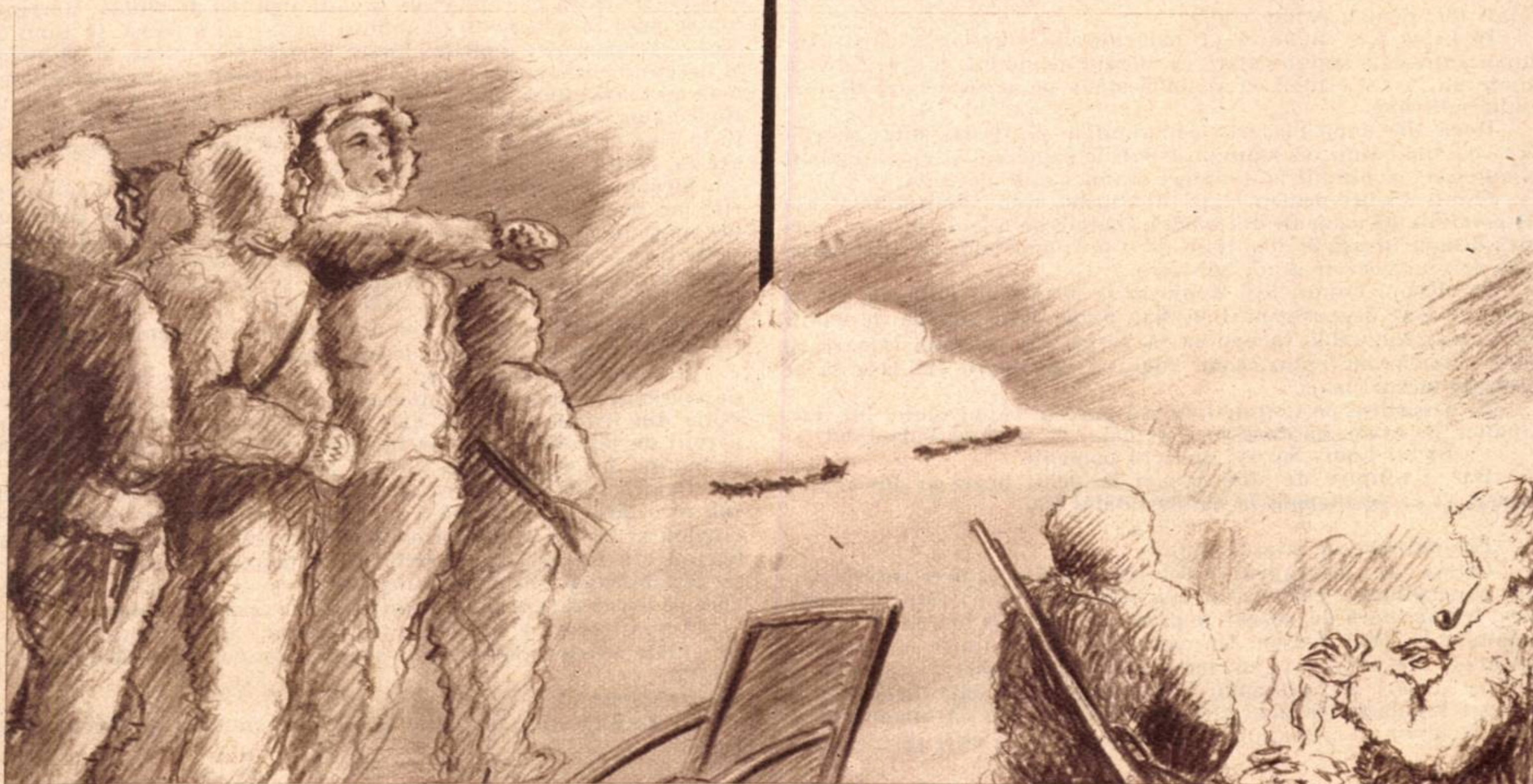
— Hei! domnule leneş! îi comunică ea, Colţ-de-Lup zice da, cu condiţia să fii învingător.

Cum se întâmplă întotdeauna, această convorbire se răspândi îndată şi tot Forty-Mile, care făcuse o mulţime de presupuneri în privinţa alegerii Joy-ei Molineau între cei doi pretendenţi la mâna ei, se hazardă acum să parieze şi să pronosticheze asupra câştigătorului posibil al alergării, ce urma să aibă loc.

Tabăra se împărţi în două grupe, ale căror sforţări tindeau să facă astfel, încât favoritul respectiv să ajungă la ţintă.

Cei mai buni câini pe cari îi putea da ţinutul, fură ridicaţi pe întrecute, căci de ei atârna în special, şi mai presus de toate, obţinerea victoriei. Şi ce lauri, pentru erou! Afară de posesia unei femei a cărei pereche rămânea încă să fie creată, urma să devină proprietarul unei mine valorând cel puţin un milion.

In toamna în care se află că Mac Cormack descoperise aur pe Bonanza, întregul Ţinut-de-Jos, împreună cu Circle-City şi Forty-Mile, năvăli la Yukonul-de-Sus, afară însă de acei cari, ca Jack

Harrington și Louis Savoy, erau în acel moment plecați după aur în apus. Pășuni de reni și râulețe fură jalonate deavalma, fără deosebire.

Olaf Nelson luase în posesie cinci sute de picioare dealungul râului, își înfipse cum trebuia jalonul și dispăru.

In epoca aceea, cel mai apropiat birou de declarație se afla in cazărmile poliției dela Fort-Cudahy, de partea cealaltă a fluviului, înfața lui Forty-Mile, dar îndată ce se răspândi vestea că creek-ul din Eldorado era o peșteră cu comori, se descoperi că Olaf Nelson neglijase să coboare Yukonul, ca să-și înregistreze lotul de teren aurifer.

Oamenii aruncau priviri lacome pe lotul fără proprietar, unde știau că mii și mii de dolari n'așteptau decât sapa și zăgazul. Totuși nu îndrăzniră să pună mâna pe el, căci legea acorda lui Olaf Nelson un răgaz de șaizeci de zile între punerea jaloanelor și înregistrare. In așteptare, nimeni nu putea să se atingă de lot.

In tot ținutul se vorbia de dispariția lui Olaf Nelson, și vreo douăzeci de mineri se pregătiau pentru luarea în posesie a lotului precum și pentru alergarea spre Fort-Cudahy, care trebuia să hotărască.

Dar concurenții nu erau prea numeroși la Forty-Mile. Dat fiind că cele două grupe își cheltuiau una mai mult ca cealaltă energiile spre a favoriza, fie pe Jack Harrington, fie pe Louis Savoy, nimeni n'ar fi fost așa de prost ca să concureze numai cu propriile sale mijloace.

Era vorba de o alergare de o sută de mile până la biroul comisarului și se socotia că cei doi favoriți vor avea nevoe de patru schimburi de câini, înșirate din loc în loc dealungul drumului.

Firește schimbul din urmă trebuia să fie hotărîtor, și pentru ultimele douăzeci și cinci de mile partizanii ambilor candidați se străduiau să găsească animalele cele mai viguroase. Rivalitatea dintre cele două grupe se accentua, și ofertele lor făceau salturi atât de considerabile încât niciodată în analele ținutului, prețul câinilor nu se urcase atât de mult. Acest fapt ațâța curioziatea publică, care îndreptă spre Joy Molineau un ochiu și mai indiscret. Nu numai că ea deslănțuise toată afacerea, dar avea cel mai bun câine de sanie, dela Chilkoot până la marea lui Behring. Colț-de-Lup n'avea rival. Omul pe care l'ar fi dus până la etapa finală, trebuia să câștige neapărat; nu încăpea îndoială.

Dar comunitatea avea înăscut simțul conveniențelor, și nimeni nu încerca s'a influențeze pe Joy în favoarea vreunei din cele două grupe.

Fiecare din ei se consola la gândul că, dacă nu va beneficia el de câine, nici celălalt n'avea să profite. Plecând dela principiul că bărbatul luat individual, sau colectiv, a fost astfel făcut, încât să treacă prin viață fără să înțeleagă femeea, cei din Forty Mile nu ghiciau nimic din răutatea ascunsă care o însufleția pe Joy Molineau.

După lovitură, recunoscură că nu știuseră să pătrundă secretul acestei fiice a aurorei boreale, ai cărei ochi întunecați s'au deschis pentru prima oară la lumina scânteietoare a Țării-de-Nord. In adevăr, tatăl ei se îndeletnicise în ținut cu negoțul de blănuri, mult timp înainte ca ei să se fi gândit a se așeza acolo.

Nu, faptul că se întâmplase să se nască în acel ținut, n'o făcuse să fie mai puțin femee, după cum nici nu-i îngăduise înțelegerea feminină a bărbaților. Aceștia își dădeau seama că ea se juca cu ei, dar nu reușiau să pătrundă finețea intențiilor și arta prefăcătoriilor ei.

Bărbații din Forty-Mile nu vedeau din cărțile ei decât numai acelea pe cari binevoia să li le arate, astfel încât se lăsau legănați de iluzii plăcute până când ea își dădu pe față ultimul atout. Atunci abia, văzură limpede jocul ei.

La începutul săptămânii, întreaga tabără era în picioare, ca să asiste la plecarea lui Jack Harrington și a lui Louis Savoy. Aceștia își luaseră toate dispozițiile, ca să ajungă la lotul lui Olaf Nelson, cu câteva zile înainte de expirarea termenului de protecție, astfel încât să se poată odihni și să fie pregătiți, atât ei cât și câinii lor, pentru prima etapă.

In calea lor, întâlniră pe oamenii din Dawson, cari-și rânduiau animalele suplimentare dealungul drumului, și era vădit că nimic nu fusese cruțat, ca să pună mâna pe această miză de mai multe milioane.

Două zile după plecarea campionilor săi, Forty-Mile începu să-și trimită câinii de schimb, primii la șaptezeci și cinci, ceilalți la cincizeci și ultimii la douăzeci și cinci mile de țintă.

Câinii sortiți pentru etapa din urmă erau admirabili și așa de potriviți, că oamenii din tabără, înainte de a le da drumul, vorbiră despre însușirile lor, timp de o oră încheiată, pe o temperatură de cincizeci de grade sub zero.

In ultimul minut, Joy Molineau se aruncă în mijlocul lor cu sania ei. Luă deoparte pe Lon Mac Fane, care îngrijia de câinii lui Harrington. Abia începu ea să vorbească, că omul rămase cu gura căscată, iar entuziasmul zugrăvit pe chipul lui lăsa să se prevadă lucruri mari.

El desprinse pe Colț-de-Lup și-l puse în capul saniei lui Harrington, pe urmă, împinse șirul de câini pe drumul Yukonului.

— Bietul Louis Savoy! spuseră oamenii.

Dar o sclipire de sfidare luci în ochii negri ai Joy-ei Molineau, și ea se înapoiă la coliba tatălui său.

* * *

Era aproape de miezul nopții.

Câteva sute de oameni, înfofoliți în blănuri, preferaseră, farmecului colibelor calde și al culcușurilor confortabile, să asiste, pe o temperatură de șaizeci de grade sub zero, la luarea în posesie a lotului lui Olaf Nelson. Un oarecare număr dintre ei își aveau jaloanele pregătite, și câinii lor se aflau în apropiere. O patrulă de polițiști călări, a căpitanului Constantin, era la fața locului ca să asigure regularitatea operației. Se dăduse ordin ca nimeni să nu înfigă vreun jalon înainte ca ultima secundă a zilei să fi căzut în trecut. In Țara-de-Nord, asemenea legi sunt tot așa de respectate cașicând ar fi pornit dela însuși Dumnezeu, căci împușcătura răsbunătoare e la fel de iute și de eficace ca trăsnetele Lui. Vremea era limpede și înghețată. Aurora boreală proiecta pe firmament o orgie de culori cu reflexe schimbătoare. Valuri de un trandafiriu palid, reci și strălucitoare, străbăteau zenitul, în timp ce straturi orbitoare de verzi și albe eclipsau stelele și o mână titanică desemna arcuri uriașe deasupra Polului. Și în fața acestei priveliști mărețe, câinii-lupi urlau, cum făcuseră și strămoșii lor, în veacurile trecute.

Un polițist îmbrăcat cu un cojoc de blană de urs, se așeză în față, cu ceasul în mână. Oamenii se repeziră în mijlocul câinilor lor, îi sculară. După ce le descurcară hamurile, îi așezară pentru plecare. Concurenții se aliniară pe linia de pornire, ținând strâns în mâini jaloane și pancarte.

Până atunci făcuseră de atâtea ori înconjurul lotului, încât l-ar fi putut face din nou cu ochii închiși. Polițistul ridică mâna. Atunci ei își aruncară blănurile și păturile de prisos; se auzi ultimul clinchet al centurilor strânse, și toți așteptară comanda.

— Atenție!

— Porniți!

Șaizeci perechi de mâini se desmănușară, tot atâția mocasini 1) se opintiră în zăpadă.

Se avântară în spațiul liber, dealungul celor patru laturi, înfigându-și jaloanele în fiecare colț, și de-acolo se îndreptară către mijloc, unde trebuia să fie puse cele două jaloane centrale. Pe urmă, săriră în săniile cari îi așteptau pe albia înghețată a râului. Un sgomot și o mișcare infernală isbucniră. Săniile se ciocniră, câinii se amestecară, cu perii sbârliți, cu colții scrâșnind. Râul îngust era înfundat de această grămadă gălăgioasă. Lovituri, atât cu sfârcul cât și cu coada biciului, căzură fără alegere asupra oamenilor și a animalelor. Și spre complicarea lucrurilor, fiecare concurent avea în urma sa o ceată de tovarăși, grăbiți să-l scoată din învălmășeală. Dar una câte una, și asta după multă luptă, săniile izbutiră să fie descurcate, apoi dispărură în întunericul malurilor povârnite.

Jack Harrington prevăzuse această înghesuială și așteptă lângă sania sa până ce luă sfârșit. Louis Savoy, conștient de superioritatea rivalului său în conducerea câinilor, îi urmase exemplul și aștepta și el.

Sgomotele cetei slăbiau în depărtare, când ei hotărîră să pornească la drum. Abia după un parcurs de vreo zece mile, coborînd Bonanza, o ajunseră, lunecând în șir, dar ținându-se de aproape. Nu se mai auzia aproape niciun sgomot, și nu era nicio posibilitate ca s'o ia înainte pe această parte a drumului.

Săniile măsurau dela o talpă la alta șaisprezece degete, iar lărgimea drumului nu era decât de optsprezece; dar circulația săpase făgașuri adânci.

De fiecare parte se întindea un strat cristalin de zăpadă moale. Dacă cineva ar fi încercat să treacă cu sania pe acolo, câinii s'ar fi afundat până la pântece și n'ar mai fi putut înainta decât ca melcul. Deci, oamenii n'aveau altceva de făcut decât să meargă alături de săniile lor săltânde și să aștepte.

Nimic nu se schimbă în poziția lor dealungul celor cincisprezece mile ale coborîrii Bonanzei, pe urmă dela Klondike până la Dawson, în acest loc urmau să înâlnească Yukonul unde îi așteptau primele schimburi. Dar Harrington și Savoy, cu riscul de a le crăpa câinii, își așezaseră schimburile la o pereche de mile mai departe ca celelalte. In zăpăceala produsă prin schimbarea săniilor, întrecură o jumătate din concurenți. Nu mai aveau decât vreo treizeci înaintea lor, când se repeziră pe albia largă a Yukonului. Era partea cea mai critică a parcursului.

Când înghețase fluviul, toamna, apa rămăsese liberă pe lungimea unei mile între două imense bariere de ghiață. Această cale nu înghețase decât abia în urmă, din cauza iuțelii curentului. Acum era netedă, tare și lunecoasă ca parchetul unei săli de dans. Indată ce veniră în contact cu această oglindă de ghiață, Harrington se puse în genunchi, ținându-se strâns cu o mână, în timp ce făcea să pocnească sălbatic biciul deasupra câinilor, și să strige la urechile lor înjurături teribile. Câinii coborîră pe suprafața netedă cu toată viteza. Dar în tot Nordul nu se găsia un al doilea ca Harrington, care să mâne câinii așa de bine ca el. Dela început, el fu în cap, și Louis Savoy, iuțind pasul, se ținu cu disperare după acesta, câinii săi înaintași atingând sania rivalului său.

Străbătuseră jumătate din suprafața lunecoasă, când schimburile lor se repeziră depe mal ca să le iasă înainte. Dar Harrington nu-și încetini fuga pentru asta. Exact în momentul când noua sanie îi fu la îndemână, sări în ea și începu să strige zorind goana câinilor proaspeți. Celălalt conducător se lăsă să lunece cum putu din vehiculul în mers. Savoy făcu la fel și cele două sănii părăsite, lipsite de direcție, se ciocniră cu cele cari veniau din urmă. Un talmeș-balmeș de nedescurcat urmă.

Harrington o ținea într'o fugă îndrăcită și Savoy îl ținea de aproape. Ajunși în apropierea malului, fură în aceeaș linie cu sania din frunte și primii cari o luară pe drumul îngust dintre pereții de zăpadă moale, iar Dawson, admirând această priveliște în lumina aurorei boreale, jură că era un lucru frumos.

Oamenii nu pot îndura mult timp un frig de șaizeci de grade sub zero fără foc, sau fără a se deda la un exercițiu violent. Harrington și Savoy se conformară deci vechiului obicei dela Nord. Sărind din săniile lor, cu hățurile în mâini, alergau în urmă, ca să restabilească circulația sângelui și ca să se încălzească, după care se urcau iarăși, până când frigul îi răsbia din nou.

Astfel trecură a doua și a treia etapă. In mai multe rânduri, pe ghiața netedă, Savoy ațâță câinii, dar nu reuși să-și întreacă rivalul.

---

1) Incălțăminte a Pieilor Roșii din America de Nord. (Nota trad.).

Intr'un şir ce se desfăşura pe o lungime de cinci mile în urma lor, ceilalţi alergători se străduiau să-i ajungă, dar zadarnic, căci numai lui Savoy îi era dată cinstea să se menţină la iuţeala vertiginoasă a lui Harrington.

Când atinseră etapa de şaptezeci şi cinci de mile, Lon Mac Fane trecu pe lângă ei ca fulgerul. Colţ-de-Lup în capul câinilor, atrase privirea lui Harrington. Dinainte, era sigur de victorie. Nu exista, în tot Nordul, un câine care să-l fi putut întrece în aceste ultime douăzeci şi cinci de mile. Şi când Savoy zări pe Colţ-de-Lup în fruntea câinilor rivalului său, simţi că alergarea era pierdută pentru el, şi înjură printre dinţi. Dar, cu toate astea, se agăţă de urma fumegândă a celuilalt, încercându-şi norocul până la capăt. Şi pe când îşi urmau drumul, sub lucirile zorilor ce se iviau spre sud-est, făcură reflexii, unul cu voioşie, celălalt cu moartea în suflet, asupra purtării Joy-ei Molineau.

* * *

Intregul Forty-Mile părăsise devreme paturile de blană, ca să se adune pe marginea drumului. De acolo, se desvăluia Yukonul-de-Sus, până la prima-i curbă, la mai multe mile depărtare.

Şi tot de acolo, se putea vedea pe malul celălalt, la Fort-Cudahy, capătul alergării, unde comisarul aurului aştepta cu nerăbdare. Joy Molineau se aşezase la oarecare depărtare de drum, dar, în această împrejurare, oamenii din Forty-Mile se dădură la o parte din faţa ei, ca să nu-i stânjenească vederea. Astfel, spaţiul care o despărţia de cărarea îngustă pe care trebuiau să treacă alergători rămase liber. Focuri fură aprinse în jurul cărora oamenii îşi riscau praful de aur şi câinii, în rămăşaguri în cari cota mare era pentru Colţ-de-Lup.

— Iată-i, ţipă ascuţit un tânăr indian, cocoţat pe vârful unui pin.

Din susul Yukonului, se văzu desprinzându-se pe zăpadă un punct negru, urmat de aproape de un al doilea. Pe măsură ce creşteau, apăreau altele, dar la o depărtare destul de mare în urmă. Puţin câte puţin, se transformară în câini şi în sănii, pe cari erau întinşi pe pântece oameni.

— Colţ-de-Lup conduce, murmură locotenentul de poliţie către Joy.

Ea răspunse printr'un surâs care-i trăda emoţia.

— Zece contra unu pe Harrington! strigă regele Creek-ului din Bouleau, arătându-şi sacul cu aur.

Locotenentul dădu din cap.

— Ai ceva praf de aur? Cât? îl întrebă ea.

El îşi arătă sacul. Ea îl cântări dintr'o ochire repede.

— Să zicem două sute, da? Bine! Acum îţi dau — cum se spune? — îţi dau un sfat secret: Susţine rămăşagul.

Joy avu un surâs enigmatic.

Locotenentul reflectă, cu privirea rătăcind pe drum.

Cei doi concurenţi, pe jumătate ridicaţi, se aruncară în genunchi şi-şi biciuiau câinii din răsputeri.

Harrington venia în frunte.

— Zece contra unul pe Harrington! sbieră regele Creek-ului din Bouleau, îndreptându-şi sacul spre chipul locotenentului.

— Susţine rămăşagul! stărui Joy.

El se supuse ridicând din umeri ca să arate că se conforma, nu sfaturilor propriei sale raţiuni, ci numai spre a face pe placul tinerei fete. Joy îi făcu semn cu capul să n'aibă nicio grijă.

Orice sgomot încetă.

Zigzagând, lunecând, legănându-se ca nişte vase gonite de vânt, săniile sosiau cu toată iuţeala. In urma celei a lui Harrington, Louis Savoy îşi zoria mereu câinele conducător, însă expresia chipului său nu reflecta nicio nădejde. Harrington îşi subţia buzele, fără să privească nici în dreapta nici în stânga.

Câinii lui săriau într'un ritm perfect, cu precizie, făcându-se una cu pământul, şi Colţ-de-Lup, cu capul plecat, cu ochii la pământ, gemea uşor, târându-şi tovarăşii într'un avânt măreţ.

Tot Forty-Mile îşi ţinea răsuflarea. Nu se auzia decât scârţâitul tălpilor sănilor şi pocnetul biciurilor.

In acel moment, glasul limpede al Joy-ei Molineau răsună în aer:

— Ai! Ya! Colţ-de-Lup!

Colţ-de-Lup auzi. Părăsi brusc drumul şi înaintă drept spre stăpâna sa. Sania rămase un moment în echilibru pe o singură talpă, apoi asvârli pe Harrington în zăpadă.

Savoy, fugind ca fulgerul, îl întrecu. Harrington, ridicându-se, îl văzu lunecând pe râu, în direcţia comisarului aurului, şi auzi perfect ceeace Joy Molineau spunea locotenentului.

— Ah! a lucrat admirabil, explica ea. S'a — cum se spune? — da, s'a achitat de minune. Chiar asta e, s'a achitat de minune.

Trd. de CONST. GALITZA

VARIA

1) Criza economică bântue peste tot. Din acest motiv, regele Christian al Danemarcei și-a concediat garda personală. In fotografia noastră, îl vedem primind ultima defilare a gărzii.

2) Generalul Mc Arthur, șeful marelui stat major al armatei Statelor Unite, a sosit la Varșovia, unde va asista la manevrele armatei poloneze.

3) Un inventator parisian a creeat o bicicletă, — pe care o vedem în clișeul nostru, — numită „cyclomer", cu care se poate circula atât pe uscat cât și pe apă.

4) Un băiat german de 12 ani, este înzestrat cu o putere extraordinară, grație căreia ridică până la 8 oameni de greutate mijlocie.

5) După retragerea d-lui Jimmy Walker dela primariatul New-Yorkului, a fost numit primar al municipiului, d. Joseph Mac Kee.

2

3

4

5

6

6) *Mica principesă Elisabeta a Angliei, „cel mai iubit copil al regatului insular" s'a dus pentru prima oară la biserică în tovărăşia bunicilor ei, regele şi regina Angliei.*

7) *Cetăţenii din New-York, urmărind recenta eclipsă de soare.*

8) *Fotografia noastră reprezintă o scenă de la licitaţiile ce au avut loc în vila lui Ivar Kreuger din Stockholm.*

9) *Eleanor Holm, americana care a câştigat concursul de înnot pe spate la Olympiada din Los-Angeles, a fost angajată ca actriţă, de un mare teatru din New-York.*

7

8

9

CUM putem fi fericiţi

PRIVIRILE intregei Anglii sunt aţintite asupra interesantei experienţe intreprinse de soţii Wyndam, ambii foarte bine cunoscuţi în cercurile sociale şi artistice ale Londrei.

Căsnicia aceasta a fost inaugurată printr'o lună de miere petrecută de fiecare dintre soţi în localităţi diferite, iar de-atunci, timp de 18 luni n'au stat sub acelaş acoperământ decât două zile pe săptămână, trăind restul timpului în locuinţe separate.

Soţi ajunşi la extrema saturaţie, îşi iau uneori această măsură, pentru a nu recurge la divorţ, dar în asemenea cazuri, nu se mai poate aştepta o ameliorare a situaţiei, întrucât o iubire moartă nu mai poate învia decât printr'un miracol. Cei doi Wyndam sunt însă departe de a se fi plictisit unul de altul; pasiunea lor a rămas intactă iar aceste intermitenţe pe care le-au introdus în relaţiile lor, au rolul unui preventiv, menit a-i pune la adăpost de fatala regină a căsniciei — plictiseala.

Sylvia Sidney şi Phillips Holmes dela „Paramount"

Căpitanul Wyndam este unul din cei mai apreciaţi pictori englezi, iar încântătoarea sa soţie, Margareta Ingrid, născută Andrea, de origină norvegiană, face parte dintr'o familie de gazetari, ea însăşi fiind o bună scriitoare.

Ambii, tineri şi simpatici, au fost cuprinşi în modul cel mai obicinuit de o simpatie reciprocă şi ca oricare din milioanele de perechi ale globului, ar fi vrut să-şi perpetueze idila. Dar spre deosebire de marea majoritate a îndrăgostiţilor, în loc să se repeadă orbeşte spre altar, cu teoria că tot ce le trebue ar fi doar o dragoste sinceră, au prins a studia această instituţie a matrimoniei pentru a determina cauzele care o fac prea adesea să nu dea fericirea.

După ce au analizat ştiinţificeşte problema, cei doi viitori soţi au tras un număr de concluzii, pe care au clădit un original proect de viaţă matrimonială. Iată acum care sunt aceste încheeri.

„Se vor fi făcând căsătoriile în cer aşa cum automobilele se fac în fabrici, dar ambele se pot ruina prin ignoranţă şi neglijenţă.

O persoană trebue să dovedească printr'un examen, că posedă oarecare simţ practic şi că ştie într'adevăr să conducă un automobil, mai înainte de a obţine un permis de conducere, şi dacă mai târziu comite o greşală cu urmări grave, acest permis i se retrage. Iată însă că orice pereche poate contracta o căsătorie, fără ca cineva să se intereseze dacă cei doi viitori tovarăşi au oarecari cunoştinţe asupra acestei importante şi dificile întreprinderi, în care se aruncă orbeşte.

Wyndamii au conchis că saturaţia ar fi cauza celor mai multe divorţuri, şi problema ce se ridica, era găsirea unei modalităţi de a ocoli acest fatal obstacol.

Considerând logodna, vedem că tinerii nu stau niciodată atât cât ar vrea impreună. Literalmente nu pot, pentrucă buna cuviinţă le-o interzice. Vine un moment când tânărul trebue să se retragă şi apoi, ambii au interese şi obligaţii ce-i despart în total jumătate de săptămână. Atâta vreme cât au această senzaţie a neîndestulărei, nu există femee sau bărbat care să poată să-i despartă. Dar oricine se satură chiar de cel mai rar şi mai delicios fel de mâncare, dacă acesta îi e servit mereu; e deci fatal să se ivească dorinţa variaţiei.

Ei bine, dacă aceste mici răstimpuri ce le întrerupe şi spaţiază întrevederile fac farmecul perioadei ce precede căsătoria, pentruce să nu le introducă şi în căsnicie? Viitorii soţi Wyndam şi-au dat seama că atinseseră punctul vital al problemei, întrucât ambii au numeroşi prieteni actori şi au văzut că unul din trucurile prin care aceştia îşi conservă interesul publicului, e să fugă pe o uşă dosnică, atunci când spectatorii îi cheamă la rampă şi aşteaptă, pentru a-i aclama. Un stimulent cu efecte atât de fericite asupra afecţiunei publicului, va fi cu siguranţă nu mai puţin eficace într'o căsnicie. Odată căsătoriţi, soţii nu trebuesc să se vadă mai mult ca în perioada logodnei, dacă vor să conserve impresia idilicului.

Şi nu e numai asta. Femeea nemulţumită de căsnicia ei, se plânge că soţul a suferit o transformare radicală în urma căsătoriei. Cântecul e vechiu şi aproape general. In timpul logodnei, tinerii fac eforturi pentru a se complace. Dacă el are păreri ce diferă de ale ei, nu le aduce în discuţie sau evită s'o contrazică. Acelaş lucru se întâmplă cu fata. Dar după căsătorie, când ambii şi-au atinş ţelul, când au ajuns să trăiască la un loc şapte zile pe săptămână, adevărul nu întârzie să se arate, pentru a deveni cu fiecare zi tot mai

iritant. Vine apoi o perioadă de indiferenţă când părerile unuia îşi pierd cu totul interesul pentru celălalt. Clipă cu clipă soţii se înstrăinează.

„La ce te-ar mai preocupa un lucru pe care l-ai obţinut?" e un raţionament ce destramă romanţa şi la care după cât se pare ajung mai toţi soţii după o scurtă perioadă de convieţuire.

Dar dacă s'ar vedea numai două zile pe săptămână, n'ar rămâne oare în raporturile soţilor curtoazia din timpul logodnei? Nu-i de presupus că plăcerea regăsirii va face ca fiecare din ei să evite aducerea în discuţie a unor chestiuni, în care părerile lor diferă? Intr'un cuvânt, n'ar avea unul pentru altul mai multă consideraţie?

Şi apoi, când două persoane trăesc în comun zi după zi şi noapte după noapte, locuind în aceeaş casă şi ieşind mereu împreună, ajung curând să-şi cunoască cu preciziune părerile şi felul de a gândi. Soţul ştie ce-i va replica soţia, mai înainte ca aceasta să fi deschis gura şi viceversa. Mereu aceleaş puncte de vedere şi apoi plictiseală desăvârşită. Nu numai că-şi cunosc anecdotele şi amintirile pe dinafară, dar ceeace-i mai rău, îşi cunosc argumentele. De se iveşte o discuţie interesantă, nu e chip s'o speculeze până la capăt, pentrucă fiecare ştie la ce să se aştepte dela celălalt şi pentrucă niciunul nu va asculta mai mult decât se ascultă actorii pe scenă. Nu mai au despre ce-şi vorbi şi atunci, e fatal să caute societatea unor oameni cari nu-i cunosc atât de bine pe cari deci nu-i pot plictisi şi cari la rândul lor nu pot fi plictisitori.

Dar dacă s'ar vedea numai o parte din săptămână, fiecare din ei ar aduna veşti noui, şi-ar primeni vederile şi ar observa lucruri interesante, discuţiile lor rămânând astfel mereu vii, mereu însufleţite.

Soţii Wyndam au găsit că teoria merita să fie pusă la încercare.

„E cert" şi-au zis ei „că ceeace ruinează o căsnicie, este plictiseala şi singurul mijloc de a o evita este să nu ne vedem atât cât am vrea. Orice s'ar întâmpla, şi cu orice preţ o vom împiedeca să ne intoxice sentimentele". Sunt aproape doi ani de când se ţin de cuvânt.

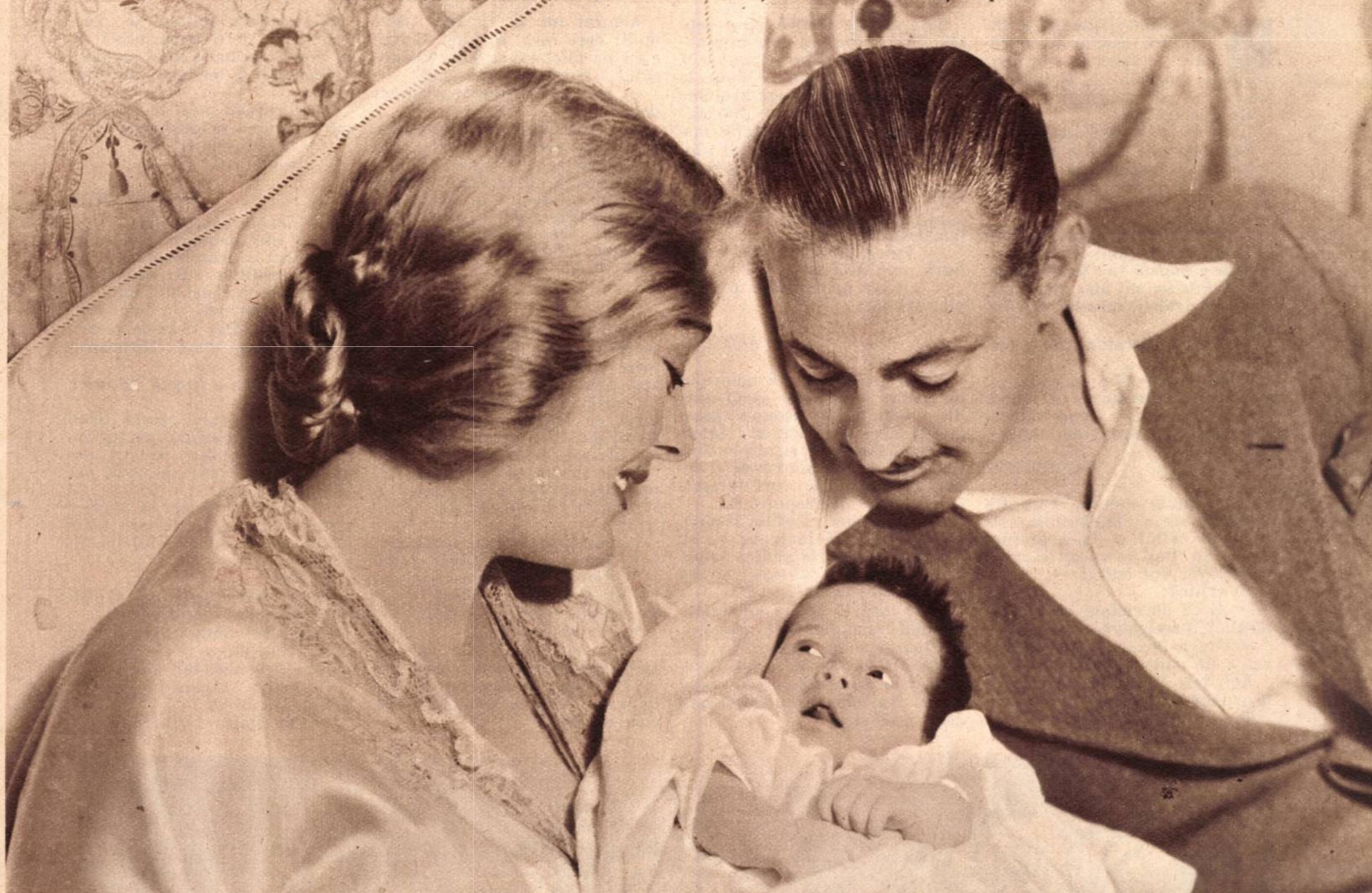
Cea mai curagioasă şi mai îndrăzneaţă măsură pe care şi-au impus-o, a fost renunţarea la luna de miere. Dacă promiscuitatea constantă a căsniciei duce mai curând sau mai târziu la saturaţie, luna de miere nu poate decât să accelereze acest nefast proces. Şi astfel, spre uimirea rudelor şi a cunoscuţilor lor, câteva zile după ceremonia nupţială, mirele plecă în Sudul Franţei, iar mireasa rămase la Londra, unde-şi reluă viaţa mondenă, ca şi cum nimic nu s'ar fi întâmplat. Unii se întrebau cu groază ce anume putuse surveni pentru a despărţi încă din primele zile ale lunei lor de miere pe cei doi soţi cari se iubeau.

Adevărul era însă că două inimi supraîncărcate de dragoste s'au dorit în răstimpul acestei despărţiri şi că în loc să se vadă nevoiţi a renunţa la unele iluzii, fiecare din soţi a putut da curs liber imaginaţiei atribuind celuilalt cele mai ideale caractere.

In urma acestui original început, soţii Wyndam au continuat să aibe locuinţe separate; în cursul săptămânii se văd doar pentru dineuri şi distracţii, petrecând week-end-urile împreună la vila din Uckfield a căpitanului Wyndam, unde gustă de Sâmbătă până Luni dimineaţa senzaţiile mereu proaspete ale unei luni de miere şi se bucură de societatea drăgălaşei lor copiliţe, Ingrid, care trăeşte acolo în permanenţă, sub îngrijirile doicei sale. Se întâmplă totuşi uneori ca tânărul menaj să prelungească aceste mici vacanţe, până la una sau două săptămâni.

— „Am stabilit totul cu anticipaţie" spunea căpitanul Wyndam unor prieteni. „Cel mai bun mijloc de a conserva idila, este să nu fi silit să trăeşti în apropierea fiinţei iubite clipă cu clipă — fără întrerupere.

Intrebat dacă nu-şi părăseşte cu regret soţia, când vine vremea să se întoarcă la Londra, Luni dimineaţa, căpitanul Wyndam a recunoscut că se desparte într'adevăr cu greu de mica lui familie şi că gândul următorului week-end, îi produce un amestec de bucurie şi nerăbdare în acelaş timp

John Barrymoore şi soţia sa Dolores Costello, părinţii unui copilaş dulce.

„Dar nici nu pot să-mi văd atât de rar soţia" a mărturisit el. „Cinăm adesea împreună în cursul săptămânii. Obicinuiesc să-i telefonez, propunându-i un spectacol sau orice alt divertisment îmi închipui că-i poate face plăcere.

— „Vechea idee ce obligă pe soţi să trăiască mereu la un loc, e atât de absurdă!" a spus d-na Wyndam când i s'a cerut opinia. „O promiscuitate completă duce mult mai repede la divorţ, decât larga libertate de care uzăm noi. Am idei bine stabilite în această privinţă şi după cum vedeţi, am reuşit să le pun în practică. Aşa cum mi-am aranjat-o, viaţa e pentru mine plină de senzaţii. Dick şi cu mine, ne iubim ca în prima zi a căsătoriei noastre.

„E bine uneori să fii singur şi pentru asta ne revedem întotdeauna cu plăcere. Avem micile noastre amuzamente câmpeneşti şi pe drăgălaşa Infrid, faţă de care ne simţim nu o pereche de părinţi severi, ci mai curând nişte tovarăşi de joacă".

Două zile pe săptămână pot fi prea puţin pentru unele perechi şi prea mult pentru altele. Dar şapte zile pe săptămână e după teoria menajului Wyndam prea mult pentru oricine.

„Ce-i prea mult nu-i sănătos, mai cu seamă în căsătorie", spun soţii Wyndam iar faptul că experienţa lor a dat rezultate atât de bune în timp de un an şi jumătate, pare să probeze că ar cuprinde şi ceva adevăr.

E. A.

Sus cortina!

SE DESCHID TEATRELE

SE deschide stagiunea, şi încep iară toate acele cancanuri, intrigi şi sforării: recuzite morale — şi imorale uneori, — ale teatrului.

Ce este teatrul?

Greu de găsit răspunsul.

Aţi observat? Când o piesă românească se desfăşură repede, cu lovituri de teatru, cu acţiune vie, toată lumea strâmbă din nas spunând:

— Asta e cinema, nu e teatru!

Dimpotrivă, când o piesă originală e bogată în psihologie, scrisă într'un stil ales, nuanţată, toţi spectatorii suspină cu dispreţ:

— Asta e literatură, nu e teatru....

Când oare teatrul nu e nici cinema, nici literatură, ci numai teatru? Uneori — când autorul e strein... şi a murit de mult.

ACTRIŢELE

Repetiţie la operă. Una din protagoniste a îmbătrânit, s'a îngrăşat oribil şi şi-a pierdut vocea. In timp ce vocalizează cu disperare, doi colegi — fireşte — o critică:

— E ca un elefant care a înghiţit o privighetoare.

— Din nefericire, privighetoarea e de mult digerată....

Actriţele între ele, se critică, uzurpând astfel drepturile criticului dramatic...

Şase artiste critică pe a şaptea: fireşte, pe cea care este absentă din grupul lor. O acuză că e indiscretă, că tot ce aude la vre-o prietenă se duce şi spune la altele, că umblă cu „naveta" şi că „bate toba"... Ba una susţine că absenta are urâtul obiceiu de a-şi pârî colegele faţă de director.

O colegă, prietenă bună, se simte obligată să-i ia, cu gura pe jumătate, apărarea:

— Aşa e ea, zăpăcită... Ce-i intră pe o ureche...

— ..îi ese prin gură!... o completează alta...

ACTORII

Marea preocupare a actorului de succes, este să se gândească din vreme ce să răspundă gazetarilor cari vor veni să-l intervieweze. Gazetarul mizericordios răspunde tot el. Sunt însă şi reporteri diabolici, cari înregistrează astfel de răspunsuri.

— „Imi place rolul lui Hamlet foarte mult. Mă identific cu el. Par'că a fost scris pentru mine. Imi vine ca o mănuşe şi mă simt foarte fericit în el".

Sunt însă şi actori spirituali. Dovadă întâmplarea de mai jos:

Tânărul actor I. e în tramvai. Taxatorul, obraznic ca toţi taxatorii, îl bruschează şi-i dă restul cu un leu mai puţin, după obiceiul setebelic.

Actorul nu se supără. Mai mult: cere încă un bilet. Scrise apoi pe bilet ceva, dădu taxatorului 1 leu bacşiş şi-l rugă:

— Du, te rog, biletul doamnei de colo.

Era o doamnă grasă, atletică. Taxatorul crezând că doamna era cu actorul, îi întinse biletul. Intre timp, artistul sărise jos din tramvai: în urma lui, doamna trăgea două palme taxatorului, căci pe bilet actorul scrisese: „Sunt un biet taxator care vă adoră"!

AUTORII

Autorii dramatici se detestă reciproc, prin definiţie. Uneori, între ei se încinge o polemică, zisă literară.

Ceartă veche între doi dramaturgi, cu palme, bastoane şi alte figuri de stil necesare polemicelor literare de azi.

Peste un an se zăresc iar. Cel mai liric dintre ei, la Capşa, îl înjură în cercul său de prieteni.

Un prieten comun intervine:

— Tot nu te-ai împăcat cu el?

— Chiar când voiu fi cu un picior în groapă, celălalt va fi în spatele acestui cretin!...

Polemică literară...

Chiar cu colegele lor, autorii **sunt dificili**. Teatrul e tot mai mult cucerit de femeile autoare de piese. Autorii, detestă această concurenţă.

In cercurile teatrale se vorbeşte mult de o farsă jucată de un autor dramatic unei autoare. A chemat-o la telefon şi a întrebat-o:

— Ei, draga mea, te-ai împăcat cu marea ta duşmană?

— Care duşmană?

— Gramatica!

DIRECTORUL

Au început repetiţiile.

Piesă ultra-modernă, pe care directorul a primit-o din considerente politice. Repetiţia nu merge. Autorul, nepotul unui deputat cu influenţă, s'a făcut mic, într'un colţ. Din tiradele piesei, nu se înţelege nimic. Directorul se înfurie:

— Dar asta e lipsită de orice senz!...

Şi face autorului teoria artei dramatice, încheiând cu următoarea consideraţie, asupra modului cum trebuie să scrie un autor dramatic.

— Cel ce nu poate să explice astfel, încât să-l înţeleagă toată lumea, e un idiot. Ai înţeles, tinere?

— Nu!

Dar şi directorul când se răzbună pe autor... Intr'adevăr:

Directorul unui teatru e cam sever. Nu-i place să fie plictisit; până şi glumele lui sunt crude.

Un autor, căruia îi primise piesa, îl „pisa":

— Cât timp mi-o ţii pe afiş?

— Cât timp succesul se va menţinea.
— Fără întrerupere?
— Fără.
— Dar dacă succesul nu va scădea de loc?
— O joc la infinit: vom face numai o seară relâche, la moartea autorului...

AMATORII

Sunt unii oameni albiţi la păr, cu ghetre albe şi monoclu, cari îşi trăesc nopţile în culise.
Sunt „amatorii" de teatru, în realitate amatorii de artiste.
— Omul ăsta nu mai îmbătrâneşte!
Şi prietenii se extaziau la cabaret în faţa acestui amator de teatru, care la 68 de ani chefuia ca un tânăr cu o „artistă" la masă, după cum obicinuia în toate serile, după spectacol...
Şi într'o zi, obicinuiţii cabaretului nostru întrebară pe prietena sa, pe „artista" cu care supa, ce crede despre tinereţea aparentă a bătrânului.
— E dintre cei care — răspunse aceasta, — au 70 de ani dimineaţa când se scoală din pat, 35 după ce-şi fac tualeta, 25 când flirtează în culise şi 90 când se culcă.

BRAC

Baletul Operei

Un nou mare concurs al „Realităţii Ilustrate"

Premii în valoare de 100.000

Concursul muzical al casei „Columbia"

„Realitatea Ilustrată" de comun acord cu marea casă muzicală „Columbia", organizează în România un mare concurs muzical, la fel cu acele organizate în străinătate, la care vor putea participa toţi cititorii noştri.

Casa „Columbia" va scoate la concurs douăzeci de plăci, cu muzica cea mai modernă, cântate numai în româneşte, pe care cititorii noştri le vor putea asculta în toate magazinele de muzică, la radio, unde vor fi transmise la date anunţate dinainte, precum şi în marile magazine de desfacere ale casei „Columbia", din Bucureşti, Timişoara, Cluj şi Cernăuţi.

Concursul constă din alegerea celor mai frumoase din aceste plăci muzicale, care vor fi indicate pe o serie de bonuri, ce vor apărea consecutiv în „Realitatea Ilustrată".

Pentru cele mai bune alegeri ale acestor plăci de gramofon, „Realitatea Ilustrată", de acord cu casa „Columbia", oferă o serie de premii, în valoare de peste 100.000 lei, compuse dintr'un aparat de radio „Columbia", aparate muzicale şi plăci de gramofon „Columbia".

Suntem siguri că acest concurs va stârni cel mai mare interes printre cititorii noştri, a căror singură obligaţie este să asculte o serie de plăci frumoase şi să desemneze pe cea preferată.

Citiţi în numărul nostru viitor, amănunte asupra concursului.

O moarte ciudată

Lunga carieră a detectivului Petitvillain, a fost un şir aproape neîntrerupt de ciudăţenii, toate interesante, din diferite puncte de vedere, dar atât de desperechiate, încât nu mi le mai pot reaminti toate la câte am fost martor.

Unele au avut un substrat, nespus de humor, dar altele tragice.

Aceea pe care vreau so povestesc mai jos, este una din cele mai ciudate, prin urmările ce le-ar fi putut avea.

Unul dintre prietenii cei mai scumpi ai d-lui Petitvillain era d. Walker, detectiv englez, retras în epoca de care vorbesc, dar faimos prin îndemânarea lui. Acest străin avea multă admiraţie şi iubire pentru d. Petitvillain, pe care îl socotia drept cel mai mare poliţist al timpului Era un om în vârstă, cu obiceiuri foarte simple. Locuia, nu departe de Londra, într'un oraş care deşi aproape de Capitală, era totuş, foarte provincial.

Aproape în fiecare primăvară, maestrul meu era poftit să petreacă o lună în vila prietenului său. Dacă în clipa aceea nu-l opria nimic în în Franţa, d. Petitvillain pleca regulat.

In anul acela m'a luat cu el, după invitaţia lui Walker, căruia îi vorbise de mine.

Petreceam foarte bine, de mai bine de trei săptămâni. D. Walker era foarte îndatoritor, iar ţinutul era fermecător. Uneori petreceam seara la vecinii detectivului englez, mr. şi mrs. Smithson, oameni deasemeni foarte primitori. Bărbatul era mult mai în vârstă decât soţia sa; era de mirare că aceasta, tânără (avea cel mult 25 de ani) a putut să se obişnuiască a trăi tot anul la ţară, aproape într'una singură, căci mr. Smithson pleca zilnic în Capitală, pentru afacerile lui. Dar arăta o mare dragoste nevestei-sale, iar ea părea foarte fericită.

Intr'o dimineaţă, coboram tocmai în sufragerie, când năvăli pe uşă o femeie îngrozită: servitoarea soţilor Smithson. Ea plângea în hohote şi ne spuse că stăpână-sa a fost găsită moartă în pat. Cauza morţii nu se cunoştea.

Ştirea aceasta ne mâhni nespus de mult. In ajun, ne-am dus să luăm ceaiul la vecinii noştri şi am văzut, ca de obicei, pe mrs. Smithson, veselă şi sănătoasă. Nimic nu făcea să se presimtă acest sfârşit tragic.

D. Walker era în culmea emoţiei.

— „Ce veste grozavă, murmură el. Biata femeie!.... Sărmanul Smithson! O iubia atât de mult!"

— „Da, e îngrozitor, adăogă d. Petitvillain", foarte impresionant şi el.

Ne-am hotărît numaidecât să pornim pentru a ne face ultima datorie faţă de acea nenorocită şi să spunem câteva cuvinte de mângâiere soţului îndurerat. Am făcut câteşi trei cei câţiva paşi cari ne despărţiau de vila vecină şi ne-am urcat în odaia d-nei Smithson. Părea că doarme. La piciorul patului, soţul ei ofta. Te înduioşa durerea lui.

La întrebarea d-lui Petitvillain, medicul legist răspunse conchizând la o ruptură a unui anevrism. Intr'adevăr, nici o urmă de violentă n'a fost descoperită. De altfel, mrs. Smithson încuiase uşa odăiei sale. Ar fi trebuit să se spargă broasca, spre a se pătrunde în odaie. Fereastra era şi ea închisă. Se părea deci că nu mai rămânea decât să deplângem moartea acelei femei atât de tinere, atât de fericite, atât de iubite, şi să consolăm pe nenorocitul ei bărbat.

După câteva clipe, plecarăm. Era să ieşim din grădină, când d. Petitvillain se răsgândi deodată şi ne rugă să ne înapoiăm fără el.

— „Doresc să mai rămân aici câtva timp", adăogă el.

Apoi se înapoiă şi dispăru.

D. Walker, obişnuit ca şi mine cu caracterul maestrului meu, nu stărui şi ne înapoiarăm amândoi acasă.

Toată dimineaţa trecu fără ştiri dela d. Petitvillain. Ora prânzului nu ne aduse nici ea vreo ştire.

Insfârşit pe la 5, intrigat, m'am dus la vila Smithson. D. Petitvillain nu era nici în casă, nici în grădină, care se prelungia într'o pădurice. Am cercetat peste tot şi în cele din urmă mi-am găsit maestrul, trântit pe brânci, în mijlocul unui sanţ, măsurând foarte serios o sfoară. Când mă zări, îmi spuse cu vădită neplăcere.

— „Ce cauţi aci? Ia spune-mi, n'ai putea să mă laşi în pace?"

N'am mai stăruit şi am şters-o repede. Trecură astfel două ore. Se apropia timpul cinei, iar d. Petitvillain tot nu mai venia.

Pierzându-mi răbdarea, m'am hotărît să fac o recunoaştere prudentă pe marginea pădurícei. Intr'adevăr, am zărit acolo pe maestrul meu, dar nu era singur. Vorbia cu mr. Smithson, iar discuţia lor părea foarte violentă. Intrigat, m'am apropiat, dar înainte de a putea să-i ajung, am văzut pe interlocutorul d-lui Petitvillain întorcându-se brusc şi fugind din toate puterile spre interiorul pădurii. Maestrul meu se repezi după el, şi amândoi dispărură foarte iute în dosul copacilor. Trecură deabia câteva clipe şi răsună un pocnet de revolver. M'am repezit, fiindu-mi teamă de viaţa d-lui Petitvillain. Când am ajuns lângă ei, Mr. Smithson zăcea la pământ. La câţiva metri, un revolver fumega încă. D. Petitvillain era acolo, în picioare; nu putui citi nimic pe faţa lui.

Toţi vecinii veniră în grabă la faţa locului. Mai mulţi inşi văzură scena şi fiecare îşi dădea părerea. Cât despre mine, nu puteam să capăt nici o lămurire dela d. Petitvillain, care nu vroia să răspundă nici uneia din întrebările mele.

In sfârşit, veni şi *„coroner"*-ul ţinutului, care părea grozav de plictisit, fiindcă fusese deranjat în mijlocul mesei. Privi puţin corpul, şi începu să întrebe pe toată lumea. Eu îmi făcui depoziţia, spunând tot ce văzusem. Mărturia mea fu de altfel confirmată cu acea a mai multor persoane. *„Coroner"*-ul păru prada unor reflexiuni adânci; apoi, se întoarse spre d. Petitvillain şi-i spuse:

— Ai fost găsit singur lângă cadavru. Glonţul a urmat după o discuţie violentă între d-voastră. Nimic nu dovedeşte sinuciderea. In aceste condiţiuni deocamdată, te rog să stai la dispozitia mea. Nici un muşchiu depe chipul d-lui Petitvillain nu se clinti. El răspunse doar:

— Sunt la ordinele d-voastră. Totuş fiindcă n'am mâncat de azi dimineaţă, aş voi să cinez. E ceasul, scumpe prietene?" sfârşi el, întorcându-se către d. Walker.

Ne întoarserăm la vilă, urmaţi de „coroner", pe care această afacere părea să-l intereseze mult. D. Petitvillain se aşeză în faţa mesei, liniştit, îşi legă şervetul în jurul gâtului, aşa cum avea obiceiul şi, în această poziţie, începu să facă cinste unei mese îmbelşugate. Niciodată nu l-am văzut mâncând cu atâta poftă. D. Walker şi cu mine îl priviam, uimiţi de liniştea lui.

Când sfârşi, d. Petitvillain se sprijini pe speteaza scaunului său, se întoarse către „coroner" şi-i zise, împăturind şervetul:

— „Am preţuit întotdeauna foarte mult metodele poliţiste engleze, în romane. In practică, nu te pricepi deloc! Mă explic".

Işi încrucişă picioarele, îşi aprinse liniştit pipa şi, adresându-se „coroner"-ului uimit, începu o povestire care ne zăpăci pe toţi:

— „Recunosc că sunt într'adevăr responsabil de moartea lui Smithson, zise el, dar un responsabil absolut fără voie. De altfel, dacă vreţi preciziuni, de această moarte nu-mi pare rău deloc. Socotesc pe mr. Smithson drept cel mai mare ticălos pe care l-am întâlnit vreodată. Acest onorabil gentleman şi-a ucis, noaptea trecută nevasta, în condiţiuni revoltătoare".

Cuvintele acestea ne stupefiară. „Coroner"-ul deschise gura, dar nu putea scoate nici un cuvânt. In cele din urmă, revenindu-şi în fire, vrednicul om putu spune:

— Este o glumă, d-le, o glumă de cel mai prost gust, iar eu...

D. Petitvillain îl întrerupse fără să-şi piardă voia bună:

— „Vrei să mă laşi să vorbesc? Mai întâi, pe ce te bizui d-ta când afirmi cu atâta trufie nevinovăţia lui Smithson?"

— „Dar... dar... pe avizul medicului legist, care n'a găsit nici o urmă suspectă pe trupul moartei..."

— „Departe de mine gândul de a contesta părerea acestui eminent practician; dar eu spun şi menţin că mrs. Smithson a murit asfixiată.

Tresărirăm câteşi trei.

— „O înrebare, reluă maestrul meu, adresându-se din nou „coroner"-ului. Ce fel de gaz de iluminat se întrebuinţează în acest ţinut?"

— „Gaz... gazul aerian."

— „Bine, bine, foarte bine! Acest gaz e sărac în acid carbonic, nu-i aşa? Dar numai acidul carbonic din compoziţia gazului de iluminat lasă urme de cianură. Spun deci: mrs. Smithson a murit asfixiată de emanaţiunile de gaz. Vă voi spune acum ce mă face să afirm că însuş soţul ei a provocat această moarte.

Azi de dimineaţă, când am venit, întovărăşit de piretenul meu, d. Walker, şi de elevul meu, care e aici, să văd rămăşiţele pământeşti ale acestei nefericite femei, eram şi eu încredintat că moartea a fost naturală. Primul lucru care mi-a atras atenţia a fost că apropiindu-mă de fereastră care aerisia camera mortuară, am remarcat un cui, înfipt în lemnăria de jos a acestei ferestre. Acel cui era proaspăt pus.

și sucit de jos în sus. Păstrai pentru mine această observație; dar m'am hotărît să-mi urmez cercetările, pe care le am început fără scop și aproape mașinalicește.

Suindu-mă în camera lui Smithson, așezată deasupra celei a soției sale, am găsit în acelaș loc, urma recentă a unui cui la fel; am găsit apoi sub pat o pereche de pantofi, ale căror tălpi era acoperite cu praf de cărbune. Am coborît în grădină; acolo sub aceleași ferestre, am zărit, o sfoară lungă, care purta, pe aproape trei metri, urmele unei frecări brutale; fibrele erau toate smulse în acelaș sens. Aceasta nu vi se pare poate nimic; cât mă privește pe mine, eram aproape fixat.

O cercetare amănunțită a casei și câteva întrebări puse servitoarei, mă lămuriră pe deplin. O întrebai mai întâi dacă stăpânul ei avea obiceiul să coboare în pivniță. Femeia răspunse mirată că nu se ducea niciodată. O rugai apoi să-mi spună foarte exact împrejurările în care s'a aflat de moartea d-nei Smithson."

— „Iată, d-le", îmi spuse ea. „Azi diimneață, la ora opt, băteam ca de obicei la ușa d-nei. Neprimind nici un răspuns; am bătut din nou, fără nici un rezultat. Am încercat atunci să deschid, fără succes, ceeace nu m'a surprins, căci doamna se încuia totdeauna. Totuși, după un sfert de ceas de chemări repetate, m'am speriat și mă dusei să caut pe domnul, care sparse ușa. Doamna era întinsă moartă, pe pat."

— „Care a fost primul gest al stăpânului d-tale, când a intrat în odae?"

— „Oh! aceasta m'a uimit d-le, era caraghios, în asemenea împrejurare. A ridicat un ac de pe covor. Cred că bietul domn nu mai știa ce face.

— „In ce loc, dar exact?"

Servitoare îmi arătă locul, la câțiva centimetri de radiatorul de gaz. Am căpătat certitudinea pe care o căutam. Deduceți ușor, nu-i așa?

In noaptea aceea d. Smithson a coborît în pimniță și a închis contorul de gaz. Radiatorul din camera soției lui, pe care aceasta îl aprindea în toate nopțile, se găsia deci stins, dar robinetul a rămas deschis. Astfel, când după câteva minute, d. Smithson a deschis contorul, gazul s'a răspândit în cameră.

„După timpul judecat necesar morții acestei nenorocite, și ca mirosul să nu-i trădeze crima, el a închis contorul. Apoi, slujindu-se de un sistem stabilit cu cuiul înfipt în lemnăria ferestrei și cu sfoara găsită (care avea urme de frecare pe o lungime egală cu distanța dela un etaj la altul), asasinul a deschis fereastra. Gazul s'a risipit astfel fără să lase urme. Apoi pe aceeași cale, fereastra a fost închisă. Crima ar fi rămas nedescoperită, fără mania mea de polițist bătrân care caută în ciuda oricui și în împrejurările ce par cele mai puțin propice.

Când am stabilit împrejurările crimei, l-am luat pe mr. Smithson la o parte și l-am pus în mod brutal în fața crimei sale. Atunci a fugit în pădure. Nu mai pot fugi ca la vârsta de 20 de ani și nu l-am putut ajunge la timp, ca să-l împiedic să se omoare.

Firește, d-ta îmi mai poți spune că nimic nu dovedește că a fost o sinucidere. La care voi răspunde: cum l-aș fi putut atinge cu pe Smithson, fugind în spatele lui, cu un glonte în piept?

Dar, e dovedit că s'a omorît pe când fugia. Poziția corpului o dovedește, ca și urmele de alunecare pe care le-au lăsat picioarele.

In ciuda pateticului momentului, am văzut aceasta din prima aruncătură de ochi; dar d-ta, care n'ai luat parte la dramă și care ai venit acolo ca anchetator, n'ai făcut măcar această observație.

Ei bine, d-ta poți să verifici spusele mele, „coroner", sunt cu totul la dispoziția d-tale, ca să te ajut".

Câteva clipe de tăcere împovărătoare, urmară după această declarațiune. Eram cu toții cufundați în admirație.

Apoi, „coroner"-ul, sculându-se, strânse mâna d-lui Petitvillain, rugandu-l să primească scuze pentru gafa lui. Adăogă că n'a bănuit de cât cu părere de rău pe un prieten al onorabilului său amic Walker.

D. Petitvillain îl întrerupse astfel.

— Primesc scuzele d-tale, d-le. Dar nu știu cum să vă recomand mai stăruitor d-tale, ca și colegilor din poliția engleză, citirea eminentului criminalist francez, Dubertin, care tratează moartea indivizilor surprinși în acțiune.

„Coroner"-ul nu răspunse nimic.

Atunci, d. Petitvillain se întoarse către gazda lui și îi spuse, nu fără asprime:

— „Cât te privește pe d-ta, scumpe prietene, am să-ți fac o mare imputare.

La cuvintele acestea, d. Walker se ridică, îngălbenind deodată. Eram cu toții încă sub impresia evenimentelor tragice desfășurate și ne întrebam cam ce fel de imputare, putea să facă d. Petitvillain în asemenea împrejurări prietenului său. Dar el sfârși astfel:

— „In timpul lunii, dealtfel foarte plăcute, pe care am petrecut-o lângă d-ta, te-ai purtat nespus de frumos cu mine. Dar îngăduie-mi să-ți spun că habar n'ai ce însemnează rață cu măsline. La viitoarea d-tale trecere prin Paris, care sper că nu va întârzia, te voiu duce într'un birt, în strada Nonnains de Hyères, unde ni se va servi o astfel de mâncare, minunat gătită".

Și cu această frază, salutându-ne curtenitor, d. Petitvillain se duse să se culce.

In românește de PAUL B. MARIAN

GLUME

Așa se cuvine

— „Domnule director... soția mea... spunea că să vă rog... să-mi urcați leafa".

— „Soția dumitale? Foarte bine! O să 'ntreb pe soția mea, dacă trebue să ți-o măresc".

Variație

— „Cum, ai fost la agenție și n'ai găsit nici o servitoare?"

— „Din păcate, nu".

— „Cum, nu era nici una acolo?"

— Ba da, erau câteva duzini, dar le-am avut pe toate în slujbă".

„Realitatea Ilustrată"
Revistă pentru toți!
Apare săptămânal cu fotografii de actualitate, reportagii sport, modă, articole de știință popularizată, humor, cinematograf, articole sociale, jocuri distractive.
Cel mai mare tiraj. Imprimat la foto-rotogravură. De vânzare la toate chioșcurile de ziare. 32 pagini. Prețul 10 lei.
Abonament pe un an: 500 lei
pe 6 luni: 250 lei
pe 3 luni: 125 lei

INSTANTANÈE DIN KARLSBAD

Un distins corespondent la nostru din Karlsbad, ne trimite fotografiile pe care le publicăm aci şi care reprezintă:

Dreapta sus: *Regina Maria şi financiarul american Morris Bagby;* Jos: *Arhiducele Anton şi marchizul Villavieja;* Stânga: *Fruntaşul politic egiptean Abdallah Lamlum Bey şi cântăreaţa Pia Igiroşanu, intr'un grup de vizitatori.* Sus: *Ziaristul egiptean Mahmud Bey, d. Jean Th. Florescu, d-ra Pia Igiroşanu, Abdalah Lamlum Bey şi pianista vieneză Renée Schwamm-Schiller, soţia avocatului legaţiei române din Viena;* Dr. jos: *Marele rabin din Tel-Aviv (Palestina) de vorbă cu doi coreligionari.*

O excursie populară

DUMINICĂ *11 Septembrie, lucrătorii tipografi cu familiile, membri ai Băncii populare „Artele Grafice" şi ai Soc. „Adăpostul tipografilor" au petrecut in comun o zi frumoasă şi veselă, aşa cum şade bine gospodarului şi gospodinei cari vor, din când in când, să dea uitării cel puţin pentru o zi, necazurile.*

Dis de dimineaţă, breslaşii tiparului s'au adunat la sediul societăţii lor şi cu un şir de cinci autobuze, au pornit in excursie — având cu ei mâncare, — la mânăstirea Ţigăneşti, unde au vizitat atelierul de lucru, bazarul şi imprejurimile, apoi au ascultat in biserică slujba şi concertul religios al corului călugăriţelor din mânăstire, care a făcut o frumoasă impresie asupra excursioniştilor, printre cari se găsiau şi câţiva... rătăciţi de biserică.

După slujba religioasă, un amator fotograf din rândurile excursioniştilor a luat câteva fotografii, apoi au pornit cu autobuzele la Snagov, unde in pădurea parcului laolaltă s'a luat masa de prânz.

După amiază au făcut o plimbare pe lac, cu vizitarea mânăstirii Snagov depe insulă, bae la Ştrand, vizitarea parcului, şi după toate aceste distracţii de care excursioniştii nu se mai săturau s'au înapoiat la ora 9 seara spre Bucureşti.

La Bucureşti excursioniştii s'au despărţit in cea mai mare bucurie păstrând fiecare cele mai frumoase amintiri de cele văzute şi de felul cum s'a petrecut o zi, uitare de tot şi de toate, o zi frumoasă pentru tipografii noştri, anonimi şi harnici colaboratori ai cuvântului scris.

Foto-amator C. Marian al Băncii Populare „Artele Grafice" şi al „Adăpostului tipografilor".

Inainte de plecarea spre Snagov.

Masa în pădurea Snagov.

Moda

CE vom purta în toamna şi iarna anului acesta? Care vor fi noile aspecte? Se vor ivi schimbări radicale în jupe, mâneci, talii şi lungimi? Care sunt noile culori?

Suntem în aşteptarea noutăţilor, dar prea puţine au avut ocazia să se edifice în privinţa lor. Voiu căuta deci să vă dau câteva răspunsuri la chestiunile ce se ridică în momentul de faţă. Extravaganţele au dispărut aproape cu totul, vi se oferă trăsături clasice adică adaptabile la mai multe sezoane şi dacă vreţi să realizaţi o adevărată economie, veţi opta pentru culori sobre şi linii cât mai simple, preocupându-vă mai mult de calitatea ţesăturilor.

NOUA SILUETĂ

Interesul se concentrează asupra taliei. Linia gâtului tinde să fie nemontantă. Umerii sunt lăţiţi şi puşi cât mai în evidenţă de diferitele croeli ale mânecilor. Linia taliei este uşor ajustată spre bust, astfel încât să-l relieveze. Mânecile lungi sau scurte prezintă oarecari garnituri. Jupele se evazează foarte puţin şi sunt puţin mai lungi decât în anul trecut; la toaletele de zi, ele ating partea inferioară a pulpei. Jupele de sport pot fi puţin mai scurte, iar pentru toaletele de după amiază, ceva mai lungi. Nu veţi apărea însă niciodată pe stradă, la lumina zilei, cu o rochie a cărei jupă ar atinge glesna.

Să vedem acum în ce mod vom utiliza toate aceste precepte atunci când silueta noastră nu se pretează să realizeze chiar toate intenţiile modei. Există doar o singură cale: moderaţia.

Dacă nu sunteţi destul de înaltă şi linia taliei nu se desemnează cu destulă precizie, pentru ca să vă şadă bine cu umeri largi, aveţi la îndemână o bogată varietate de efecte de raglan şi mâneci tăiate chimono, care sunt foarte elegante şi evită o inutilă evidenţiere în umeri şi partea superioară a braţului.

Dacă gulerele montante vă par cam severe, puteţi îndulci efectul cu mici garnituri de linon albe, le puteţi resfrânge sau puteţi renunţa cu totul la ele, adoptând tăietura „en coeur".

Dacă nu mai aveţi o talie chiar de fată tânără, puteţi utiliza totuş un cordom fantezie şi o oarecare ajustare pe şolduri.

Persoanele mărunte sau corpolente, trebue să fie foarte atente în ce priveşe amploarea mânecelor, care prost plasată, poate avea unul din cele mai dezastruoase efecte. N'aş putea spune unde anume trebue situată, întrucât aceasta depinde de prea multe circumstanţe, pentru a se putea stabili o regulă generală. Cred însă că evazarea în partea inferioară a mânecei e cea mai avantageoasă şi că ajustarea pe talie ajută mult unei siluete ce se depărtează de impecabil.

DACĂ VĂ FACEŢI MANTO-URI

Nu uitaţi că cele mai elegante aspecte se realizează prin contraste. Un guler de vulpe albastră pe un mantou maron e pur şi simplu magnific. O jachetă roşie se armonizează de minune cu un guler de blană neagră, cenuşie sau maron, — după nuanţa roşului. Pe o stofă beige nu se poate pune decât blană maron, grisul poate fi combinat cu maron sau negru, dar cred că e de preferat maron-ul, afară de cazul când avem de-aface cu un bleu-vert.

E bine să ţineţi seamă de faptul că negrul sau maron-ul care va apare cu siguranţă fie în stofa manto-ului, fie în blana sa, determină culoarea încălţămintei şi a celorlalte accesorii pe care le purtaţi la el, influenţând într'o oarecare măsură şi culorile toaletelor dv.

VREŢI SĂ VĂ FACEŢI UN COSTUM PENTRU SEZONUL ACESTA ?

Totul depinde de modul în care vă petreceţi de obiceiu timpul. Dacă ocupaţiile dv. vă impun să vă petreceţi o mare parte din zi în oraş, vă trebue neapărat un tailleur. Dacă sunteţi însă mai mult acasă, vă veţi face o toaletă de după amiazi, cât mai elegantă.

In privinţa tailleururilor, repet că jachetele tind să se lungească, iar fustele să se strâmteze.

Parisul a lansat încă de anul trecut un fel de velură numită Bagheera, admirabilă pentru rochiile de după amiazi ce se pot purta cu un turban din aceeaş ţesătură. Fiind suplă şi foarte mată, această stofă flatează mult siluetele pentru care reflexele celor mai multe catifele pot fi un dezavantaj.

YVETTE

Marte în miniatură (Tommy Porn)

Colonia Asoc. Creştină a femeilor Române din Bran

Un grup de coloniste. A treia din dreapta D-ra Av. Constanţa Nichita, directoarea departamentului industrial al A. C. F.-ului care cu multă pricepere şi dragoste de frumos antrenează timp de 2 luni întreaga colonie. In fund Castelul Regal din Bran.

Îi cunoașteți?

NEPOTUL unuia dintre primii fotografi ai Bucureștilor, întorcându-se zilele trecute din vilegiatură, a vrut să pună puțină ordine în hârtiile și biblioteca rămasă moștenire dela bunicul său.

Printre volumele din bibliotecă, a găsit și un fel de album, care conține copii fotografice, dela începuturile fotografiei în capitala României.

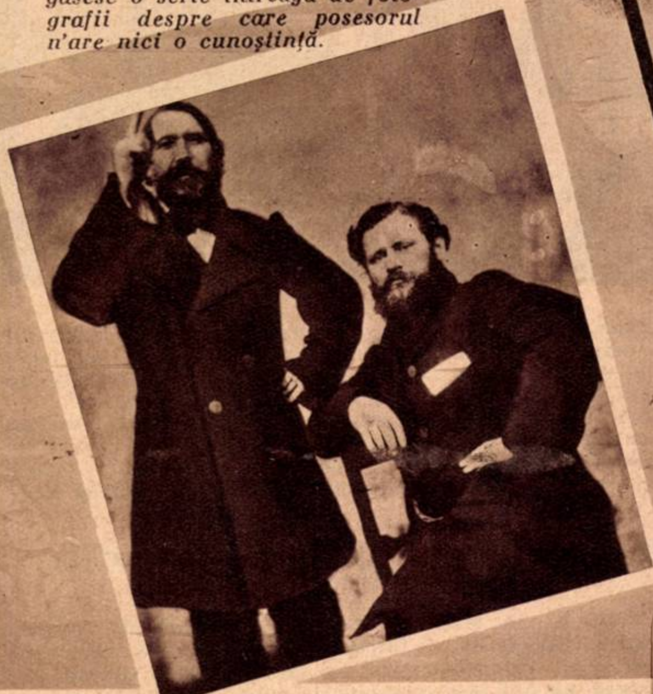
Printre copii sunt unele figuri cunoscute, cum ar fi mitropolitul Șaguna, Ion Heliade Rădulescu și alții.

Dar, în afară de acestea, se găsesc o serie întreagă de fotografii despre care posesorul n'are nici o cunoștință.

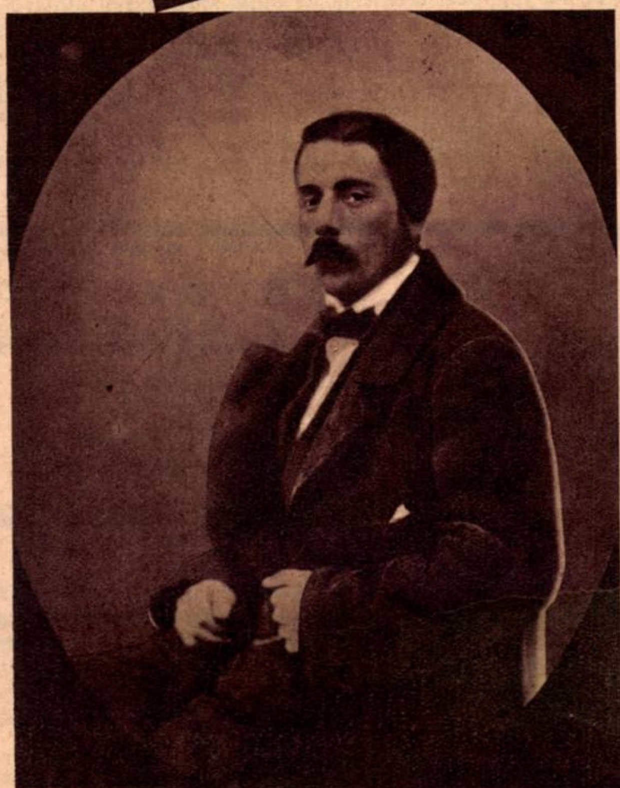
Cum pe vremea aceea, fotografia era considerată un mare lux și cum era costisitoare, nu se puteau fotografia decât oamenii proeminenți. E neîndoios că persoanele fotografiate din acel album, au jucat roluri importante, în desvoltarea politică, economică și culturală a țării noastre.

„Realitatea Ilustrată" va publica pe rând fotografiile acestor necunoscuți și rugăm pe cititorii noștri, să colaboreze prin cunoștințele lor, la identificarea personalităților de care am vorbii.

In cazul când o fotografie va fi recunoscută, rugăm să ni se indice pe o carte postală numărul respectiv pe care-l poartă portretul în revistă, numele personalității recunoscute precum și eventuale amănunte din viața lui publică sau particulară. Veți colabora astfel la istoria veacului trecut a țării noastre.

Gandhi se sinucide prin foame!

Lămuririle publicistului indian Ayi Tendulkar

VESTEA, păstrată multă vreme tainică de diplomaţia engleză că marele Gandhi va face greva foamei până la moarte, a trecut prin omenire ca un fior tragic. De la fuga lui Tolstoi şi moartea lui într'o gară de provincie, conştiinţa morală a omenirii n'a fost mai zguduită. Căci Gandhi nu reprezenta numai năzuinţa de libertate a Indiei ci şi o forţă de caracter neobicinuită, o pildă de nobleţe şi moralitate, prin puterea voinţei, care apare odată la veac.

De ce vrea să se ucidă Gandhi?... Pentru un scop politic: pentru a sili guvernul englez să retragă dreptul de vot acordat tuturor locuitorilor Indiei, indiferent de castă. Gandhi fiind un reprezentant al castei nobililor, se opune la egalitatea de drepturi politice. Greva foamei e protestul moral.

Dar din acest punct de vedere, marele om politic indian va avea împotriva lui nu numai guvernul englez, ci toată opinia publică mondială, care nu îngădue niciun fel de inegalităţi politice. Când tendinţele generale merg spre o cât mai desăvârşită democratizare a Statelor, când cele mai de seamă popoare au ajuns în culmea puterii şi civilizaţiei prin forţa instituţiilor democratice, cererea anacronică a lui Gandhi se va lovi de suprema cucerire şi concepţie politică a Occidentului. Intreaga lume va răspunde cu aceleaşi cuvinte ale primului-ministru MacDonald în scrisoarea către Gandhi: *„Imi este cu neputinţă să înţeleg!"*

Istoria îşi va urma destinele ei. Şi cine ştie dacă independenţa Indiei, pentru care Gandhi a luptat toată viaţa, nu va fi dobândită tocmai de forţa milioanelor de paria, ridicaţi, prin dreptul de vot la o viaţă mai omenească şi la conştiinţa demnităţii lor naţionale.

Acum aproape doi ani am găsit într'o revistă germană un studiu al publicistului indian *Ayi Tendulkar* care a profetizat situaţia de azi, lămurind adevărata poziţie a lui Gandhi în sânul poporului indian. Declaraţiile lui Ayi Tendulkar dobândesc astfel o actualitate şi un interes de primul rang. Fără ele, gestul lui Gandhi care e hotărît să meargă la moarte voluntară, rămâne cu totul inexplicabil. Portretul creionat de publicistul indian e destul de meticulos. Vom extrage numai rândurile caracteristice:

— Viaţa lui Gandhi şi faptele lui au desigur o măreţie şi o valoare omenească de necontestat. In ce mă priveşte însă, eu sunt de părere că reprezintă un mare pericol pentru propăşirea ulterioară a Indiei şi e răspunzător pentru propagarea unor idei şi sprijinirea unor elemente, nefaste vieţii poporului indian.

E un om politic de primul rang, iar politeţa şi modestia lui au o forţă magnetică irezistibilă. Dar glasul lui e jalnic, e un orator mediocru şi prea puţin impunător. E cu totul inapoiat în ce priveşte cuceririle spiritului omenesc în ultima jumătate de veac.

Celebritatea lui Gandhi nu este întâmplătoare şi acest mare patriot a avut talentul remarcabil de a se scoate pururea în evidenţă. Gandhi este cel mai de seamă publicist al Indiei. Prea puţini ziarişti şi scriitori au priceperea şi deci succesul lui. Cunoaşte ca nimeni altul în India valoarea publicităţii, a reclamei şi a presei. De aceia întreţine cele mai bune relaţii cu persoanele care-i pot folosi în direcţia aceasta, în special cu directorii şi redactorii de la „Indian Daily Mail", „Times of India", „Young India", „Hindu" etc.

In fond, Gandhi este un adversar al civilizaţiei occidentale, al automobilului, al radio-ului, al ziarelor. Dar fiind în primul rând un om politic, se foloseşte de tot ce timpul îi poate pune la îndemână, spre a-şi realiza concepţiile sociale şi naţionale.

Vrea să joace în toate împrejurările primul rol şi ori de câte ori vre-un congres indian refuză să-i urmeze sfatul, ameninţă cu retragerea din viaţa politică. Acest om modest, cu frica lui Dumnezeu, are un suflet de dictator. A cerut congresului indian şi i s'au acordat puteri dictatoriale, sub ameninţarea demisiei — ultima oară la insurecţia civilă şi la Conferinţa din Londra, când n'a îngăduit să i se mai ataşeze niciun alt delegat.

Felul religios al vieţii lui Gandhi, aliat cu un simţ sigur al posibilităţilor politice şi cu o cunoaştere profundă a psihologiei britanice, au creat din acest om un simbol al Indiei. Ori de câte ori se adresează naţiunei engleze, se înfăţişează cu un plus uriaş în avantajul lui. El are dreptul să declare — şi declară mereu, judecătorilor englezi, lordului Reading, lordului Irwin, tuturor oamenilor cu răspundere — că el a venit în ajutorul Imperiului britanic, cu soldaţi în timpul războiului cu Burii, cu soldaţi şi mari sume de bani în timpul războiului mondial.

Dar mă întreb: Nu cumva e mai periculos decât ne închipuim jocul lui Gandhi în India, chiar pentru India? Oare prin faptul că poartă demonstrativ toate semnele ascezei religioase, susţinând toate superstiţiile locale şi străvechi, nu infectează viaţa Indiei cu acelaş morb care de veacuri a ruinat ţara şi a dus populaţia ei până în pragul degenerării? *Gandhi s'a pus în fruntea tuturor fracţiunilor politice care lucrează în sens reacţionar, adăpostindu-se sub formalismul unei vieţi călugăreşti care înscrie pe Dumnezeu de partea lor.* Aparenta simplicitate a îmbrăcămintei lui Gandhi nu înseamnă că apără interesele milioanelor de indieni din clasele inferioare — DIMPOTRIVĂ.

De mii de ani India duce o viaţă străină de restul lumii, dominată de reveriile ei, inconştientă de propria-i măreţie. Concepţia de viaţă a Indiei e negarea vieţii — şi această negaţie cu rezultate pozitive în artă şi filosofie, a ferit-o de imperialismul propriu şi mai cu seamă de brutalitatea imperialismului altora.

Atingerea cu civilizaţia maşinistă a vremii noastre, a dat Indiei metafizice o lovitură de moarte. Ea se află acum în această alternativă tragică: sau ia parte la zelul de întrecere al celorlalţi oameni, sau locuitorii ei să iasă din rândul naţiunilor vii. A sunat ceasul ca India să decidă de destinul ei, să pue capăt unor reverii milenare dar sterpe şi să se preschimbe într'o ţară modernă. *Personalitatea lui Gandhi e un amestec remarcabil al acestor forţe şi o întrupare a tuturor contradicţiilor vremii de faţă.* Influenţa lui Gandhi e binefăcătoare, întrucât e dinamică, dar e *periculoasă întrucât îşi ia impulsul dintr'un trecut al prejudecăţilor religioase, al fanatismelor de caste şi al unui patriotism regional.* Şi deşi îmi dau seama de marile servicii pe care Gandhi le-a adus patriei lui, mi se pare că şi-a jucat rolul, şi l'a jucat poate mai bine decât trebuia.

Mi se pare că spiritul Indiei a început să depăşească pe al lui Gandhi...

Cuvintele publicistului indian, precum se vede mai sus sunt într'adevăr profetice. Hotărârea lui Gandhi de a ieşi din viaţă şi din viaţa politică a Indiei îşi are, desigur, măreţia ei individuală — dar ea corespunde unor împrejurări istorice pe care nimeni nu le poate opri în mersul lor fatal, nici voinţa de fier şi caracterul eroic al unui Gandhi. Măsură extremă la care recurge, dovedeşte că are şi o inteligenţă politică la înălţimea caracterului: democratizarea Indiei depăşeşte concepţia lui şi tendinţele lui.

Şi totuşi India democrată şi conştientă de mai târziu nu-l va uita: pentru idealul lui (dacă nu pentru mijloacele lui) îi va ridica monumente în toate pieţele publice şi în faţa tuturor templelor. — *W.*

Alexandru Neverov

TAŞKENT
ORAŞUL BELŞUGULUI

11)

Mecanicul se opri.

— „Cine eşti tu?"

Mişca nu maį ştia: el este un copil infometat din districtul Buzuluc, plecat pentru a căuta pâine la Taşkent; camarazii l-au părăsit şi nimeni nu-l lasă să se urce în tren. N'ar fi oare un loc pentru el, aproape de ei? Dacă se poate, el va plăti cu ceva, căci posedă un cuţit şi o mie de ruble.

— „Aşteaptă puţin, îi spuse mecanicul, şeful de tren are să vină. Cere-i lui permisiune".

Mişca se aşeză în genunchi, întinse mâinile şi cu o voce disperată, vocea desnădejdiei şi a chinului său, el strigă:

— „Bunule bătrân, tovarăşe, pentru Dumnezeu, ia-mă, eu mor aici..."

Mecanicul nu răspunse. El merse un timp îndelungat dealungul roţilor, ciocănind cu ciocanul, apoi se îndreptă spre gară.

Ploaia cădea, vântul urla. Mişka rămase chinuit de nesiguranţă; deodată fără a întreba pe nimeni el se căţără pe locomotivă; îşi încălzi puţin spatele de coş, pe urmă se întoarse; când şi-a încălzit puţin pieptul, îşi întoarse din nou spatele spre coş.

Spre dimineaţă ploaia încetă. Liniştea reveni, înceţoşată, moartă.

Mecanicul reveni.

Zărind figura vânătă a lui Mişka, cu ochii turburi încărcaţi de suferinţă, îl întrebă cu o voce duioasă:

— „Tu călătoreşti, tovarăşe?"

Mişka răspunse plângător:

— „Nu mă goni de aici, am îngheţat întreaga noapte".

— „Unde mergi tu aşa, cap fără creer. Vei pieri".

Este o uşurare când oamenii încheagă o convorbire, ai mai multă îndrăzneală. Mişka povesti unde se ducea, de unde venia, inventând câte ceva: totul pentru el era să ajungă la Taşkent; acolo el avea rude care scrisese deja de două ori mamei sale pentru a-l chema la ei. Dacă are să se simtă bine poate să rămână pentru totdeauna; dacă nu, se va reintoarce acasă cu bilet.

Mecanicul ascultă, îi privi buzele albăstrii şi-i spuse decidată:

— „Vino cu mine".

Lui Mişka nu-i veni să-şi creadă urechilor, dar când se văzu aproape de cazan şi zări osiile, roţile, buloanele, cheile şi cuptorul locomotivei arzând, în capu lui aprins ţâşni o ideie turburătoare: unde era?

Mecanicul întoarse o manivelă şi acolo sus pe acoperiş răsună un şuerat; întoarse o altă manivelă şi maşina se clinti din loc, porni mai întâiu încet, cu prudenţă, pe urmă din toate puterile şi cu aşa viteză încât Mişka îşi pierdu răsuflarea şi simţi cum gândurile i se învârtejau în creer. Ce forţă îl ţâra şi cine construise toată maşinăria aceasta. La urcuş locomotiva îşi micşoră viteza, pe urmă ea porni cu toată puterea. Mecanicul cu cămaşa neagră privia pe fereastră, fumându-şi pipa; un altul arunca lemne în gura cuptorului; deodată zărind pe Mişka, acesta din urmă strigă mecanicului:

— „Tovarăşe Kondratiew, dacă l'am arunca în foc în locul buşteanului?"

— „Ar merge", îi răspunse acesta şi bufni în râs. „Cuptorul se va încălzi mai bine".

Mişka dădea acestor necunoscuţi un mare respect; el vedea că ei râdeau de el şi glumele şi căldura locomotivei îl întăreau şi îl înveseleau. Şi când camaradul Kondratiew deschise un mic robinet, umplu cu apă fierbinte un ceainic, bău, pe urmă trecu un pahar lui Mişka, acesta mişcat îi spuse cu căldură:

— „E multă vreme de când eu n'am mai băut apă caldă".

Kondratiew rupse o bucată de pâine.

— „Vrei?"

Nu această coaje îi încălzise inima, ci mângâierea şi surâsul afectuos al tovarăşului Kendratiev. El se socotea acasă pe cuptorul cald, dormita tot timpul inconştient, pipăindu-şi cuţitul din buzunar, gândia liniştit şi vesel. „Ce oameni cumsecade! Cum ei se apropiau de o gară, Kondratiev spuse:

— „Tu, Mihăilă vei cobori aici, locomotiva va merge la depozit pentru a fi reparată. Noi o vom încuia să nu ne facă bucluc, pe urmă vom pleca la Taşkent. Mul nu mai e".

Mişka dădu din cap.

— „Dece ţi-e frică".

— Oamenii nu se asemănă. Sunt unii care te ajută, iar alţii te gonesc...

Kondratiev îl bătu pe umeri.

— „Nu-ţi fie teamă, Mihăilă, vei merge cu noi; numai nu te depărta prea tare. Când locomotiva va părăsi depozitul, voiu şuera de două ori cu acest ţignal şi tu vei alerga. Ai înţeles? Dacă nu mă zăreşti aproape de locomotivă, aşteptă..."

— „Bine, tovarăşe, aşa am să fac".

— „Hait".

— „In aşteptare voiu merge să văd ţăranii noştri în gară. Cine ştie, voiu găsi poate printre ei vre-o cunoştinţă. Fumezi ţigări?"

— „Pentru ce?"

— „Poate am să vă cumpăr".

Kondratiev surâse.

— „Dacă-mi cumperi ţigări nu te mai iau cu mine".

In gară Mişka îi privi afectuos în ochi, cobori cu proastă dispoziţie se aşeză în spatele vagoanelor, se descălţă, asvârli opincile după ce desfăcuse curelele, îşi aruncă ciorapii şi cu picioarle goale şi şapca bine înfundată pe urechi, se îndreptă spre târg. El nu vroia să plătească pâinea prea scump şi întrebă de preţ pe mai mulţi negustori, fără a se plictisi, ca un adevărat ţăran în căutarea unui cal. Preţul era pretutindeni acelaş: lui Mişka îi era foarte foame, maį ales când vedea pâine; după ce aruncă o ultimă privire asupra biletului său de o mie de ruble, cumpără o bucată mare de pâine albă, o înghiţi pe jumătate, respiră şi gândi obosit: „destul, mâine voiu mânca restul".

Oamenii treceau purtând un corp pe o brancardă. Mişka privi barba neagră, pantalonii albaştri, tălpile goale, vinete trăi în sine suferinţa altuia, plânse mortul.

— „Orice aş spune eu am noroc. El e mort în timp ce eu călătoresc în linişte".

In spatele gării oamenii stăteau jos. Femei, bătrâni, fete tinere, o turmă înfometată. Mişka întrebă pe doi ţărani:

— „De unde veniţi?"

Ei nu-i răspunseră.

Mişka se supără.

— „Pentru ce nu răspundeţi?"

Atunci unul vorbi:

— „Tu băete, lasă-ne în pace. Avem destule supărări şi fără tine".

Şi celălalt adăugă:

— „Sunt patru zile de când mucegăim aici, nu e momentul să pălăvrăgim".

Mişka vorbi a un bărbat:

— „Eu am trecut prin maį grele încercări ca voi. Am petrecut nopţi întregi, singur în stepă, am umblat".

— „Ai umblat?"

— „Fireşte, nevoia m'a silit'.

— „Tu nu ştii ce spui", îi răspunse oamenii privindu-l pieziş.

Miska îşi aranjă şapca veche a tatălui său şi începu să povestească cum camarazii săi îl părăsiseră, cum petrecuse o noapte în plină stepă şi alta întro gheretă, cu totul singur; pe urmă el găsise un mecanic pe camaradul Kondratiev, care-l urcase în locomotivă îl dăduse ceai din ceainic şi puţină pâine. Dacă oameni cumsecade ca el ar fi maį numeroşi, toată lumea şi-ar ajunge ...

Mişka povestea liniştit, cu o voce sigură, fermă.

Oamenii îl ascultau cu atenţie, iar cei din spate se apropiau pentru a-l privi bine în faţă. El, fericit stătea în picioare în mijlocul lor, ca un mic profet însărcinat să însufleţească şi să-şi întărească poporul pentru un exod depărtat. Cucerit de efectul produs, el încheiă zeflemisind:

— „Vreau acum să mă urc pe locomotivă".

— „Pe ce locomotivă?"

— „Cea a camaradului Kondratiev"

Şi el plecă.

Apoi reintorcându-se spre ţărani gândi: ei mă invidiază.

Două locomotive de manevră trecură cu şuerături ascuţite, vagonele se agăţară. Zărind un şef de tren care purta două felinare la curea, Mişka întrebă:

— „Tovarăşe, unde merg aceste locomotive?"

— „In... răspunse şeful de tren".

— „Aha!"

— „Da băiatul meu".

Amândoi se aşezară pe râs.

Şeful de tren plecă şi Mişka rămase drept, cu picioarele goale pe şina înfierbântată. Un soldat roşu înarmat cu o flintă trecu; Mişka simţia nevoia să palavragească:

— „Ce oră e acum, tovarăşe?"

— „Ce oră vrei tu să fie?"

— „Sunt maį mult de două ore de când a trecut prânzul".

— „Se poate spuse soldatul roşu.

Mişca nu se supără pentru că se glumia cu el; la rândul lui voi să glumească deasemenea. In ajun îi fusese teamă; dar astăzi pentru că mâncase, era mai vesel.

Aproape de gheretă, un acar ţinea un corn de oţel în mână. Instrumentul era lustruit şi acarul avea o barbă mare şi ochi în cari puteai avea încredere. Mişca se apropie şi îi vorbi pentru a omorî timpul:

— „Tovarăşe, nu vrei să cumperi un cuţit?"

— „Ce să fac cu el?".

— „Ştiu eu! El poate servi..."

— „Bine, să-l văd...".

Inainte de a-i arăta cuţitul, Mişca luă de jos o surcea mare.

— „Tae, ai să vezi, e un adevărat brici".

Acarul încercă, cuţitul tăia bine.

— „Nu l'ai furat cumva, aşa din întâmplare...."

Mişca se simţi jicnit: era propriul lui cuţit, răposatul tatăl său il adusese din serviciu şi dacă nu era la mijloc mizeria, nu l'ar fi vândut pentru nimic în lume, pentru că el n'are să mai găsească aşa unul, mai ales aici.... Chiar la Buzuluc la ei, cu siguranţă că nu maį există aşa ceva!

— „Care Buzuluc?".

— „E un oraş mai mic decât Samara...."

Ei pălăvrăgiră mult timp.

Mişca vându cuţitul, n'avea mare nevoe pentru un moment. Din când, în când, întindea mâna, scotea vechea şapcă a tatălui şi spunea încet cu un ton plângător:

— „Daţi-mi o bucată de pâine!"

I se striga:

— „Du-te la dracu, murdarule".
Inainte, Mișca s'ar fi supărat, dar acum cerșea nu din mizerie, nu pentru că avea pântecele gol, ci numai de dragul farsei; avea in buzunar o mică bucată de pâine și nu-i mai era frică.
Intr'un vagon, două persoane se induioșară in acelaș timp: unul care citia o carte ii aruncă o bucată de măr roasă de un vierme mare, altul cu ochelari albaștri il incărcă cu coji de pepene. Mișka fericit mâncă cojile cu totul, sufla greu și hoinărind nu băgă de seamă că seara incepuse să cadă; umbrele crepusculul se lungeau, lanternele erau aprinse. Aproape de biroul de propagandă politică, unul cânta cu armonica. Din mulțimea care se adunase eși un tânăr țăran, cu opinci moldovenești, care lărgi dibaciu cercul, aruncă șapca la pământ, izbi piciorul și strigă vesel muzicantului:
— „Ia-o puțin mai repede!".
Pe urmă se adresă prostimii:
— „Atenție, copii, la oparte cu mizeria! Nicolai, să dansăm inainte de a muri".
Muzicantul atacă un dans popular.
Țăranul bătu din palme, se incovoia, se așeză pe vine, asvârli picioarele in aer, cădea pe călcâie, se invârtea pe vârfuri, șuera, urla, sărea deodată și plecă legănându-se pe picioarele desfăcute.
In timp ce muzicantul cânta și țăranul dansa vesel, trecură câțiva oameni, purtând pe o brancardă o femee zdrobită, scăldată in sânge; căzuse in urma unei intâmplări nenorocite sub roțile unui tren in manevră, ori se aruncase dinadins dedesubt de disperare și foame? Nimeni nu știa, pe nimeni nu preocupa aceasta. Mișka nu zări decât capul cu părul lung, desfăcut, care atârna ca cel al unei oi injunghiate și o spaimă grea, amară, nu o milă copilărească, ii strânse inima. El plecă in lumina palidă a lanternelor, doborât, zdrobit de noutatea gândurilor și nu vedea inainte decât nenorocirea neagră, neimblânzită: femeile plângeau, copiii țipau, bărbații își aruncau sudalme cu răutate... Și locomotiva care nu mai eșea din depozit!
Mișka era obosit, avea nevoe să doarmă, dar el nu se culcă. Dacă adormea risca să rămână in pană.
Noaptea trecu, dimineața tulbure apăru și locomotiva nu se vedea nicăeri. Nici camaradul Condratiev.
S'ar fi putut ca el să-l fi mințit.
Să fi plecat oare?
Vagoanele din ajun erau acolo in lung șir, toată lumea dormea incă; Mișca nu putea să intrebe pe nimeni, el nu putea ghici dacă aceste vagoane erau aceleaș sau altele. El se simția necăjit și ingrozit: după o așa de lungă călătorie, după drumul prin stepă, acum vine din nou nenorocul.
Cu siguranță el n'are să-și ajungă niciodată ținta și are să moară cine știe unde, pentru că făcea greșală peste greșală. Ar fi trebuit să rămână in acelaș loc și să aștepte, dar el plecase ca să asculte muzica.
„Ah, păcătosul, păcătosul..."

XXXI

In spatele gării, cerul se rumeni ușor și o spaimă de moarte apăsă inima obosită a lui Mișka.
Era gata să plângă, să-și smulgă părul, când din depozit eși locomotiva gâfâitoare, și veselă, scoțând un țipăt in tăcerea dimineții; inima lui Mișka nu-și mai găsea loc.
— „Iat-o dragul meu, iat-o!"
El se depărtă din preajma roților și zări la fereastra locomotivei pe tovarășul Condratiev. El zărise pe Mișka și îi striga ceva, dar Mișka nu-l auzia și incepu să alerge după locomotivă, care veni spre vagoane, le tamponă, se opri. Din nou tovarășul Condratiev strigă către Mișka, care umflă nările:
— „Ei Mihailă, plecăm?".
Tot corpul lui parcă avea mâncărime; dar el nu găsea cuvintele care trebuia să le spună. Iși indreptă șapca, se scărpină pe gât și răspunse tare:
— „Eu n'am putut să dorm toată noaptea".
Tovarășul Condratiev bufni in râs.
— „Tu ești un om și jumătate. Urcă-te repede, că altfel plec singur".
Din nou ca și in alte gări bărbații alergau, femeile plângeau, strigau; el, așezat liniștit pe o scândură, într'un colț al locomotivei, se mulțumea că stătea jos și surâdea fără incetare. Iși aminti de Seriosca și Trofim și gândi:
„Uite unde ar trebui să mă vadă ei!".
Tovarășul Condratiev umblă la foc și clădirea gării prinse să se miște incet. Mișca părăsi colțul lui fericit, vesel, mândru, și privi prin ușa strâmtă. Zări doi țărani cari alergau in lungul locomotivei, o femee cu un copil și un soldat inarmat. El auzi un geamăt...
Lanternele, arborii, vagoanele vechi fără roți, rufele cari se uscau, lemnele grunțuroase, căruțele, grămezile de scânduri dispărură iute și stepa apăru, veselă, albă. Eleșteele ii trecură pe dinainte ascunse intre trestiile verzi, râuri limpezi, apoi din nou stepa largă, pe urmă trestii verzi, coline, pietre, nisip. Mișca, cu ochii avizi, strălucitori, in gândul său, mulțumea cu căldură tovarășului Condratiev de a-l fi luat cu dânsul, ca și cum ar fi fost fiul lui. Iar tovarășul Condratiev ghicind bucuria lui Mișka, după ochii lui strălucitori, il intrebă inadins:
— „Ei Mihailă, cum iți merge?"
— „Bine de tot".
— „Vom ajunge in curând la Tașkent".
— „Câte zile mai avem incă?"
— „Dacă nu sunt lungi opriri, o zi, apoi o noapte și in dimineața următoare suntem acolo".
Mișka ar fi vrut să spună ceva, pentru ca tovarășul Condratiev să ințeleagă cât il era de recunoscător, dar limba lui nu cunoștea astfel de cuvinte. Singuri ochii ii străluceau plini de dragoste și devotament. El mânâncă restul de pâine, fără să se sature și gândi:
„Bine, am să rabd..."
Spre seară, tovarășul Condratiev il intrebă:
— „Ți-e foame Mihailă?".
Lui Mișka i-ar fi fost rușine să sâcâie pe un om așa de cumsecade, răspunse cu tărie:
— „Mânâncă d-ta mai intâi; nu se poate ca să faci atâta pentru mine"
Dar tovarășul Condratiev reluă:
— „Nu te ingriji Mihăilă, aranjăm noi... Ține, sparge-ți dinții cu coaja asta. Dacă nu poți cu dinții o moi in apă".
Condratiev nu văzu ochii drăgăstoși și plini de devotament ai lui Mișka și n'auzi decât o voce tremurătoare:
— „Mulțumesc, tovarășe".
Coaja uscată se muie in apă caldă, inima lui Mișka se muie de asemenea. După ce mâncă coaja și bău apa ei caldă, el ii intinse cuțitul lui Condratiev și-i spuse cu o voce tremurătoare:
— „Mulțumesc, tovarășe".
— „Ia acest mic dar, pentru bunătatea d-tale".
Vocea lui Condratiev fremătă deasemenea:
— „Ce să fac cu el?"
— „M'ai luat, ai avut milă de mine".
— „Mulțumesc Mișka, pune-l la loc in buzunar".
Dar Mișka il rugă cu atâta căldură, ochii lui străluciau de o dragoste așa mare, că un refuz era imposibil. Condratiev primi cuțitul mare țărănesc, cu o gaură in mâner, il spânzură cu un deget de ața lui, il clătină. Surâse și aplecându-și capul pe fereastră privi lung stepa in amurg cu ochii lui buni și veseli.
Mișka dormi această noapte un somn bun, odihnitor. El văzu in vis pe mama lui, Iașca, Fedca, țăranii din Lopatin și femeile lor. Mama lui ii incălzise baia, se apropiase de patul lui și-i spusese incet:
— „Dormi Mișka? Ridică-te și vino să te speli, după atâta drum. Ți-am pregătit o cămașe..."
Mișka se spălă, se frecă cu un pumn de rămurici, corpul lui era zdrobit după un așa de lung drum — și eși din bae, schimbat, de nerecunoscut. Se așeză la masă și povesti istoria tovarășului Condratiev.
— „Și Seriosca al meu?" il intrebă mama acestuia, „unde l'ai părăsit?"
— Seriosca n'a putut rezista; l'am lăsat la spital și el e mort acum".
Mama lui Seriosca incepu să plângă, plânse și Mișka, dar oamenii din Lopatin spuseră:
— „Mihăilă, nu-i nimic, fiecare poate muri".
Cum Mișka voia să iasă in curte pentru a cerceta gospodăria, tovarășul Condratiev intră in casă și ii strigă in urechi:
— „Scoală-te, scoală-te!".
Mișka aiurit sări, zări pe Condratiev, ii auzi vocea veselă, puternică:
— „Ei bine, Mișka?".
— „Ce este?"
— „Ajungem la Tașkent".
Inima lui Mișca bătu să se spargă, ca și cum ar fi căzut intr'o gaură; privirile se tulburară. La inceput el nu văzu decât o pată verde, care fugea in lungul locomotivei; dar când mașina iși micșoră mersul, apărură grădinile din Tașkent, zidurile de pământ, arborii răsăriți. In lungul grădinilor treceau căruțe ciudate. Cai bine nutriți cu panglici la coamă și coadă iși zornăiau clopoțeii. Oameni chipeși cu turbane in cap ii conduceau. Un praf alb, gros se ridică de sub roțile uriașe și acoperea grădinile, arborii, ascundea totul.
Mai departe apărură călări pe mici asini, țărani inalți, cu bărbi negre și tot cu turbane, cari loveau cu nuiaua gâtul animalului.
Asinii mergeau, fără hățuri, legănându-și urechile lungi și coada se asemăna cu cea a tinerilor viței.
Mișka se aplecă, zări vânzătorii cari purtau panere in cap, auzi voci străine.
In panere, in coșarce se găseau mere de tot felul și multe lucruri incă, tot felul de struguri in ciorchini negri și verzi, prăjituri.
„E plăcută viața!" gândi Mișka lingându-și buzele uscate, infometate.
Condratiev il intrebă:
— „Ei bine, Mihailă, ești fericit acum?"
Nu știa singur: era fericit și avea inima strânsă; prea multă emoție in acelaș timp. Condratiev il liniști:
— „Nu te ingriji Mihailă, acum ești salvat".
— „Sunt ruși aici".
— „Sunt de toate neamurile. Când vei fi in oraș vei vedea. Știi unde locuesc rudele tale?"

Lui Mişka îi fu ruşine, roşi şi se întoarse:
— „Da".
— „Sunt rude apropiate?"
— „Cam îndepărtate".
Condratiev îl presa cu întrebările şi Mişka gândea cu tristeţe.
„Mint, tu nu vezi?.."
În gară privi pentru ultima dată pe tovarăşul Condratiev şi îl salută plecat; ochii începură să-i clipească şi lacrimi neaşteptate i se rostogolirăpe obraji. El rosti din adâncul inimii:
— „Foarte mulţumesc, tovarăşe".
— „N'ai pentru ce Mişca, nu-i nimic, nu-mi mulţumi. Noroc bun!
— „Ai să mai treci pe aici?".
— „Călătoresc totdeauna pe linia asta?..."
— „Atunci adio, cine ştie dacă ne mai vedem vreodată".
— „Adio Mişca, drum bun".
Mişca sări jos, se întoarse, salută încăodată pe Condratiev pe urmă privi în jurul lui, se minună de casele de piatră, de arborii acoperiţi de praf; căzuse ca o picătură într'o baltă omenească.
Puse mâna în buzunar şi găsi... cuţitul său.
— „Ce-i asta?".
Mai întâi Mişca rămase uimit, voi să alerge spre locomotivă, pe urmă gândi uşurat:
„Nici un om nu-l primeşte".
În gară se adăposteau bărbaţi şi femei goi, în zdrenţe, înegriţi de soarele Taşkent-ului, bolnavi, muribunzi.
„Chiar şi aici lipseşte pâinea!"
El eşi.
Sfios, porni pe un drum înverzit, mărginit de arbori, pe urmă se opri. Întoarse capul pentru a cerceta un arbore mare, noduros, aruncă o privire spre un ţăran cu barba neagră (un sart) care călărea pe un mic măgar şi deodată i se făcu frică: în faţa lui, înainta o fiinţă sau un monstru. Vedea braţe, picioare, cap, dar în locul feţii atârna un voal negru.
Mişca se depărtă de acest straniu animal, încruntă sprâncenele, făcu o grimasă şi se porni la drum pe strada strimtă, care conducea spre oraşul prăfuit, uscat, arzător. Multă vreme se putu vedea capul lui acoperit cu vechea şapcă a bătrânului şi ciorapii albi aruncaţi peste umeri. Pe urmă se opri, privi la o groapă murdară, prăfuită şi continuându-şi drumul, ocoli pe lângă un colţ şi dispăru...

XXXII

Intr'o zi de toamnă limpede şi plăcută, trenul dela Taşkent se opri într'o mică gară între Buzuluc şi Samara. De pe platformele vagoanelor coborâră ţărani. Trenul nu se opri mult timp. Când vagoanele se puseră în mişcare, roţile ciocănind cu un aer aferat pe nisipul jumătate îngheţat, în apropierea drumului, se înălţau o grămadă de saci de grâu, însemnaţi cu cruci, linii, litere inegale, schimonosite.
Pe doi saci de trei puzi fiecare, era scris cu un creion chimic: „Mikh-Dodon".
Un băiat bondoc, ars de soare, cu o şapcă sfâşiată pe cap, se apropie de saci, examină atent legăturile, umflându-şi cu un aer satisfăcut obrajii murdari şi negri.
Pe cerul senin şi depărtat trecu un nor albastru, care agăţându-se de un capăt al soarelui, aruncă o umbră uşoară.
Băiatul bronzat îşi depărtă larg picioarele înfăşurate în zdrenţe, ca un adevărat ţăran, privi cu linişte şi autoritate cei doi saci sdravăn legaţi, respiră pe nări, aspiră un val de aer aspru de toamnă, tuşi, scutură capul.
„E frig la noi, cu siguranţă că are să îngheţe la noapte",
Era Mişca.
La Taşkent străbătuse multă vreme târgurile, culcat pe sub garduri; el era aproape să moară de o durere de pântece de care nu se putea scăpa. Zile întregi dezinteria îl chinuise, merele şi piersicile putrede îl otrăvise organismul. Deşi trecuse prin momente grele, el rezistase suportând insectele, murdăria şi dezinteria. Îşi vânduse cuţitul şi cureaua, adunase mere putrede, întinsese mâna pentru a cerşi. Toate acestea îl speriase, îl scârbise. Nu astfel se poate aduce sământă acasă şi Mişca avea nevoe de grâu pentru semănat, pentru a duce mai departe gospodăria.
El se tocmise ca salahor la un sart bogat, întâlnise ţărani dela Buzuluc şi plecase să lucreze cu ei în stepă. Bătuse grâul cu bătătorul, secerase trestiile, câştigase doi saci de câte patru puzi fiecare şi vânduse doi saci pentru a-şi plăti călătoria şi mâncarea, căci nu voia să ceară de pomană şi revenea acum în satul lui cu alţii. Nu era nimeni din Lopatin la gară.
Două căruţe din satul vecin opriră în apropierea sacilor: când ţăranii îşi încărcară grâul, Mişca spuse căruţaşilor:
— „Luaţi-mi şi sacii mei — voi plăti".
— „Sunt prea grei — răspunseră căruţaşii.
Mişca ridică braţele.
— „Nu sunt tocmai grei. Şase puzi cu totul. Nu suntem grăbiţi, putem merge încet. Oricum, tot treceţi prin apropierea casei mele".
Caii cu spinările osoase se opintiră, roţile îşi scrâşniră cântecul lor bine cunoscut, căruţa de mesteacăn pocni şi sacii încărcaţi cu grăunţe grele, roşcate, se duceau încet pe drumul strimt în calmul transparent al câmpiilor pustii.
Mişca mergea alături de ceilalţi ţărani în spatele căruţelor şi privia cu lăcomie movilele, scorburile, muşuroaiele şi gândea la mama lui.
— „Mai trăeşte ea?"
El privi înduioşat câmpiile goale şi ţinând în palmă un bulgăre aspru, adunat din pământ necultivat, suspină:
— „Cât costă acum caii la noi?"
Isba lor cu geamurile verzi la ferestrele verzi, era tăcută. Curtea era cutropită de o iarbă mică pletoasă şi urzici.
Mama lui nu-i ieşi în întâmpinare. Nici Iaşca, nici Fedca nu alergară.
Căruţaşii descărcară în curte sacii cu grâu şi îi aşezară pe laviţele de sub fereastră.
Nimeni nu eşi în întâmpinarea călătorului.
Inima-i se strânse, privirile i se tulburară.
Bătrânul Ignat eşi din pragul colibei, puse mâna dinaintea ochilor pentru a examina căruţele încărcate cu saci şi strigă cu o voce slabă:
— „Dumnezeule, ce este şi pentru cine?"
Cineva de peste drum privi prin fereastră.
Mişca împărţi sământă căruţaşilor, ca plată pentru serviciile lor şi alergă spre bătrânul uscat, zguduindu-l:
— „Tată Ignat, ce s'a făcut ai mei?"
Tatăl Ignat îl fixă cu ochii lui pământii şi aiurit îşi prinse între degetele tremurătoare firele de barbă:
„Linişteşte-te, linişteşte-te, de unde vii tu?"

Două femei se apropiară, pipăiră sacii aşezaţi pe bancă, adunară grăunţele căzute şi vorbiră cu o voce tărăgănată:
— „Dumnezeule, iată ce a adus!"
În izba întunecoasă şi pustie, pe patul gol, sub privirile moarte ale celor două icoane din colţ, zăcea mama lui bolnavă. Iaşca şi Fedca erau morţi.
Mişca se aplecă deasupra mamei lui şi îi spuse încet:
— „Mamă scoală-te am sosit!"
Mama lui îngrozită şi înveselită în acelaş timp, mişcă slab buzele:
— „O, Doamne! Mişca!"
— „Am adus pâine, mamă, pentru tine!"
Scoase din buzunare o bucată de pâine tare, un pumn de mere uscate, şi le strecură în mâna mamei sale:
— „Ţine mamă, mănâncă!"
— „Trăeşti? Adevărat, fiul meu?"
— „Sunt viu mamă, nu-ţi fie teamă!"
Mişca stătea aproape de mama lui, înnegrit, mare, de nerecunoscut, şi ea îi mângâia obrajii cu degetele slăbite.
— „Eşti tu, micuţul meu!"
Pe urmă el cercetă multă vreme curtea părăsită în care creştea iarba pletoasă.
La vederea unei grămezi de baligă uscată, el gândi la un cal: trebuia să meargă să cumpere unul. El zări în coteţ două pene pe paiele înnegrite şi suspină trist: totul trebue pus la loc; nici cal, nici pui...
O vrabie sbură sub acoperişul spart al staulului. Ea se aşeză pe o grindă, îşi zbârli penele şi prici gânditoare pe Mişca, clipind din ochi.
Mişca se aşeză şi el să gândească, privind vrabia.
Ridică o zgardă veche, punând'o într'un colţ se opri aproape de sacii cu grâu şi spuse cu tărie:
— „Bine, nu e timp de văicăreală, la muncă!"

— SFARŞIT —

In numărul nostru viitor, vom începe publicarea unui nou roman

ROMANUL VIITORULUI

X. O.

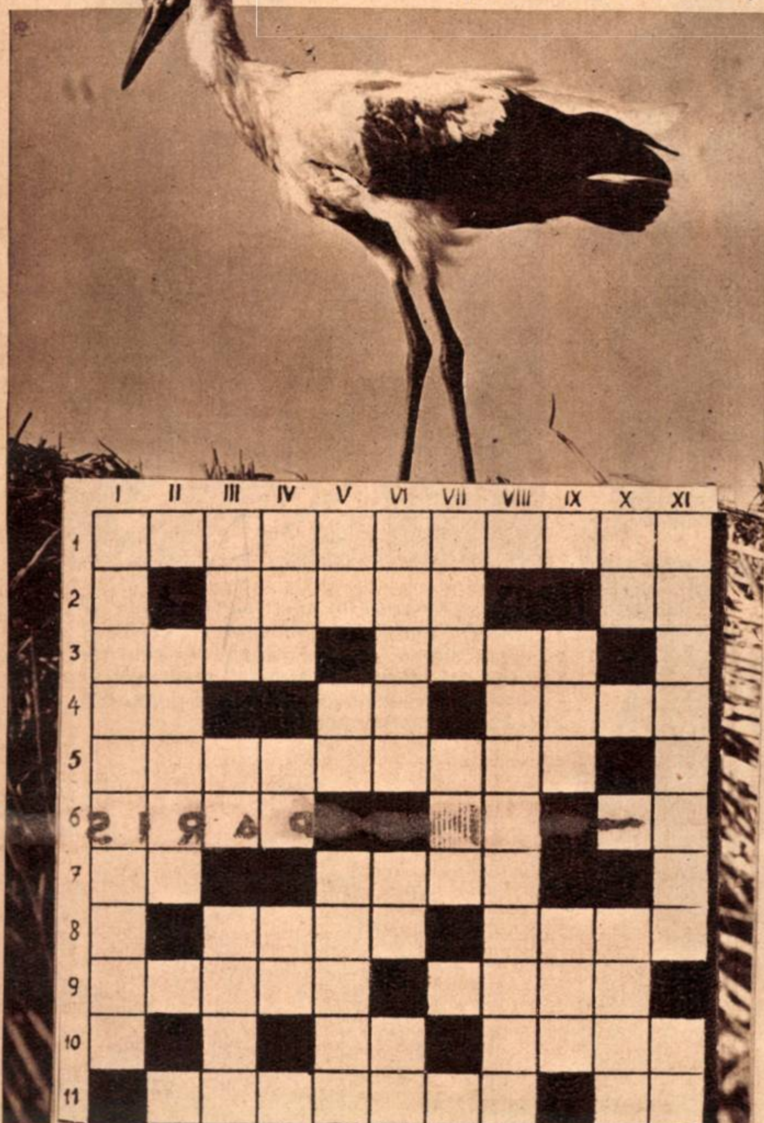
scris de cunoscutul autor Leone Palmantini.

In paginile palpitante ale acestui roman, pe care-l vom da în continuare, cititorii vor găsi cea mai frumoasă evocare a viitorului, aşa cum va fi în realitate, cu maşinismul şi cu dragostea lui, cu ambiţiile şi desamăgirile lui.

Jocurile realității

Concursul nostru pe luna Septembrie

Problema VII-a (Jocul jocurilor)

ORIZONTAL: 1) Il dezlegi! (cont. XI vert.); 2) O mare mai mare decât marea cea mai mare! Calicii nu-l pot spune! 3) Fără de singularul lui, am fi azi în paradis! Zeu-cadru; 4) Rîu fără de vărsare! articol — ce nu se vinde! existai (fără echivoc!) 5) Jocuri introduse de „Rebus"! 6) Munte; Mă apucă fiorii când mă gândesc la aceste două litere! aparatul vizual al lanțului; 7) Ceașcă fără fund! pune-i un pervaz și ai un joc! 8) Ca tine dezlegătorule! Zbiară; 9) Maestrul sfinxilor, Tristan Bernard-ul nostru național; dacă „a" ar fi „o" — acolo s'a născut Venus cea fără de brațe! 10) Spus de două ori, el e părintele tău! cu cap îl ai pe dinți și pe oale! 11) Pentru cei dela „Parodie" ca să se mai distreze; interjecție muzicală.

VERTICAL: I) Ghici! II) Schimbă mijlocul limbii pe care o vorbea și ai să găsești cauzătoarea morală a Iliadei! III) Pune-i un miros particular în cap și ai să te răcorești; semnalul păzitoarelor capitoliului; udă o republică nou-nouță! IV) Ghiață englezească! posedă (cu durere) copac fără rădăcină, fără de care n'ar fi mătase! V) Face pe fericit, nefericit! (Ghici ciupercă ce-i?); contrariul lui „n'am"; cuvântul aista e „aista"! Așează-l la locul lui și te vei convinge! VI) Bucată de pământ semănat și lucrat! (Șăineanu pa. 637); Nota prostului; Zece metri patrați la patrat! VII) Zăpadă amestecată; Zăpadă neamestecată; VIII) Rebus-Febus; IX) Fără de cap, e fără de spirit; Balaur (sigur că-i „ala"); X) Dacă n'are picioare e vai de el.. și aicea... n'are; partea mării ce înaintează în uscat de cuvinte! XI) Probabil c'ai aflat dela 1 orizontal; plan neînceput.

AL. HABER-Student

Problema VIII-a (Rebus)

Se vor găsi două versuri din Eminescu.

Al. Haber

Problema IX-a (O falsitate)

Iată ce citim într'o gazetă de mâna a treia:

SOROCA. — O groaznică nenorocire a impresionat profund întreg orașul nostru! Soția unui mecanic de tren se aruncă în fața trenului accelerat care tocmai intra în gară! Nenorocita femeie a fost oribil mutilată. De remarcat faptul, că femeia a fost ucisă tocmai de trenul al cărui mecanic era chiar soțul ei și care — după afirmațiile cunoscătorilor — ar fi putut înfrâna trenul la timp, spre a evita nenorocirea.

Se fac cercetări, spre a se ști dacă nu este vorba despre o crimă..."

Poșta jocurilor

Bob. Pitești. — 1) Inlocuiți bonul cu o marcă de zece lei. 2) Să sperăm că le va veni odată rândul, domnule Bob!

Maria Metaxa. — Dacă toți cititorii ar avea un Larousse... și dacă toți cititorii ar avea... răbdare să răsfoiască Larousse-ul din scoarță până'n copertă..

Bine că ați indicat și anii, căci altfel ieșeau și alte soluții!

F. Laurenzy. — Se va publica, însă fără ca să ne luăm și obligația impusă de dvs., de a vă trimite acele exemplare. (Este nevoie și de unele retușări).

Maior Anibal Popovici. — Au fost niște deslegători rămași în restanță. Dvs., fiind la curent, ați fost trecut nu numărul exact de jocuri. In realitate, acei deslegători n'au avut nici o superioritate, la tragere.

Ré.

Nouile noastre premii

Deslegătorilor din numerele 293, 294, 295 și 296 li se va oferi, prin tragere la sorți, următoarele premii:

PREMIUL I-iu: 1500 lei în numerar.

PREMIUL II-lea: Două sticle cu șampanie.

PREMIUL III-lea: Un litru de apă de Colonia.

PREMIUL IV-lea: O pereche de ciorapi „Ady".

PREMIUL V-lea: O cravată elegantă.

Vom mai acorda, de asemenea, și cinci volume literare din Editura „Adevărul".

Cititorii cari au strâns bonurile dela 1 la 20, publicate de noi în ultimele numere ale revistei, sunt rugați să le complecteze, cu numele și adresa. Ele vor fi trimise într'un plic pe care se va scrie: „Pentru premii". Totodată vor anexa mărci în valoare de 10 lei pentru corespondență. Noi vom trimite fiecăruia, în schimbul bonurilor, un cupon numerotat de participare. Bonurile se primesc până la data de 1 Octombrie.

Realitatea Ilustrată

Cupon de excursie

CUPON DE JOCURI
No. 295

Numele și pronumele ....

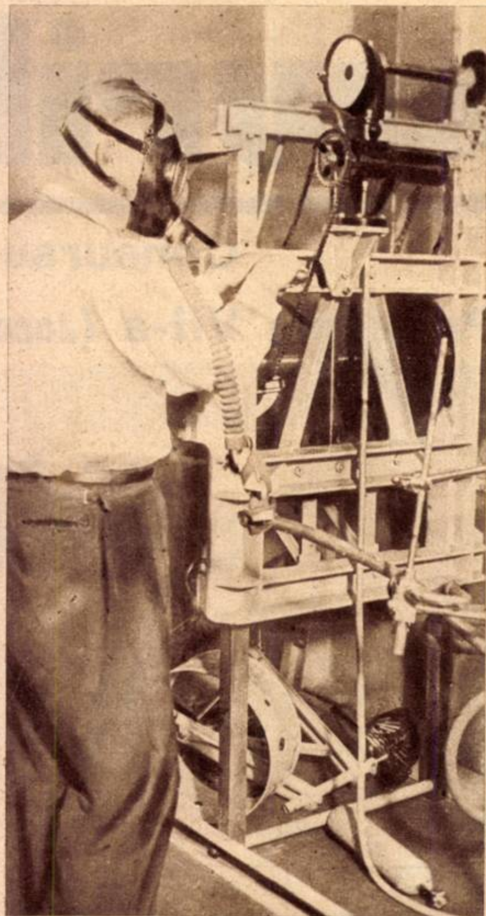
....

Adresa ....

„REALITATEA ILUSTRATĂ. — *Director* Nic. Constantin.
Redacția și Administrația: Str. Const. Mille 7—9—11, Telefon 359/99.
Imprimată la foto-rotogravură în atelierele „Adevărul" S. A.

Sus: *Maxim Gorki, cunoscutul scriitor rus a sosit la Berlin;* Jos: *In America a avut loc de curând o expoziție de modă a Pieilor Roșii, cu care ocazie au fost prezentate câteva colecții de podoabe din Piele și perle;* Dr.: *Un instantaneu interesant, reprezentând un cal în momentul unei sărituri.*

Sus: *Inainte de a-și lua brevetele de piloți aviatori, candidații germani sunt supuși unui examen extrem de riguros. Printre temele puse este și rezistența organismului în așa numita „cameră pneumatică".*

REALITATEA
ilustrată LEI 10

IN ACEST NUMĂR X-0 ROMANUL VIITORULUI

ANUL VI. NR. 296
29 SEPTEMBRIE 1932

Regele Carol și Generalul Douglas Mac Arthur, șeful Marelui Stat-Major american, la serbarea dela O. N. E. F. a regimentului de gardă „Mihai Viteazul"

(Foto-Berman-Realitatea)

MORAVURI JAPONEZE

CUM de-au izbutit japonezii, deşi fac parte din Liga Naţiunilor, să poarte un război crâncen cu chinezii, să anexeze o provincie vastă cât Europa, Manciuria şi totuş să nu intre în conflict cu America sau Anglia?

Răspunsul ţine de situaţia specială a Asiei, unde popoarele nu au toate deplină conştiinţă naţională şi unde teritoriile n'au graniţe precise. Japonia n'a avut nevoe să respecte legile moralităţii popoarelor europene, pentrucă'n Asia popoarele n'au ajuns la această moralitate. Anglia, Franţa, Italia şi Statele Unite ale Americii de Nord au înţeles că Japonia, cucerind terenurile imense ale Manciuriei, aduce un mai sigur serviciu culturii şi civilizaţiei decât respectând drepturile milenare, haotice şi barbare ale Chinei. Dacă Geneva îşi dă seama de ce se petrece în Extremul-Orient, acest Orient n'a ajuns încă să înţeleagă şi să transforme în forţă principiile Genevei.

Mult mai ciudată însă pare victoria japonezilor împotriva unor armate numeroase. Nu se cunoaşte nici o înfrângere militară în istoria Ja-

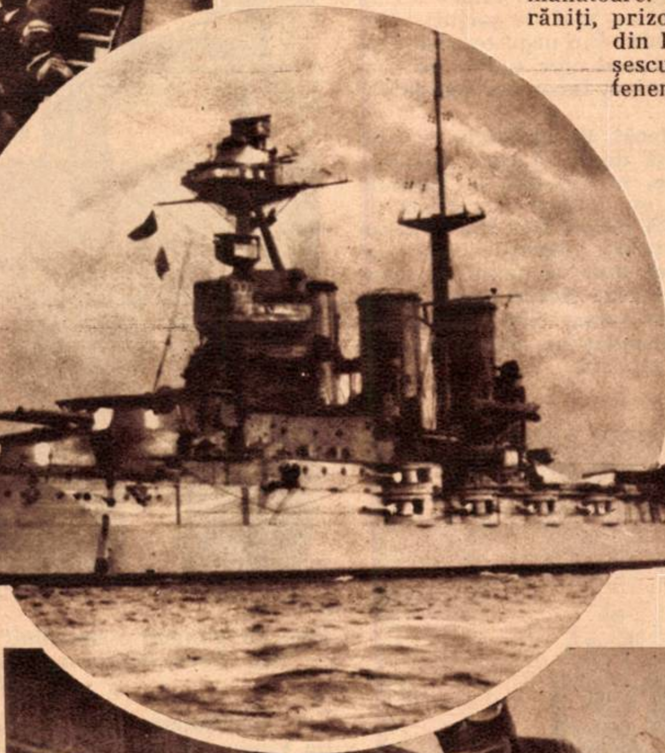

Sus: *Un grup de preoţi japonezi, la o ceremonie;* dreapta: *Sora împăratului Japoniei, principesa Tschitschibu la o serbare de caritate;* jos: *Tunarii japonezi pe străzile Chapeiului, o mahala a Shanghaiului.*

Aspect din parlamentul japonez.

poniei. Din 1905, de când micul om galben din insulele vulcanice ale Oceanului Pacific, a doborît la pământ acea uriașă matahală cu barbă de câlți, îngreunată de armele Țarului, soldatul japonez sfidează Continentele.

Cum se explică acest fenomen?

Pentru a înțelege miracolul și a ne da seama de rolul ce va mai juca în istorie poporul de pitici din Japonia, e neapărat nevoe să cunoaștem moravurile lui, străvechi de mii de ani.

S'au găsit sociologi grăbiți și istorici fără adâncime care să afirme că forța japonezilor e împrumutată din școlile și uzinele Europei, odată cu tunurile, crucișătoarele, mitralierele și avioanele. Toate popoarele moderne au însă aceste unelte și nu se poate spune că soldatului japonez i se va găsi ușor perechea, aiurea decât tot în Japonia.

Iată însă ce povestește un ziarist, corespondentul unei vaste agenții americane, în urma unei călătorii făcută de curând în Japonia. Din amănuntele de mai jos, vom înțelege mai mult decât din toate explicațiile pedante ale savanților profesioniști.

* * *

— Scriu aceste rânduri în Tokio, capitala Japoniei și poate nu prea târziu, adevărata capitală a Asiei.

Eu nu sunt surprins de „spiritul" militarist pus în socoteala unei singure caste din Japonia. Căci acest spirit mi se pare însuși sufletul poporului japonez.

In nenumăratele prăvălioare cu jucării din țară, din Tokio sau din cel mai mic orășel de provincie, vei da în primul rând de grămezi de căști militare, pentru băeți. Pe mese lungi se află expuse: tunuri imitând toate calibrele, pe preț ieftin, de lemn, de tinichea și de oțel, funcționând cu muniții copilărești. Apoi tancuri, vase de războí, avioane de bombardament, ranițe, săbii, puști. Nimic nu lipsește pentru echiparea unei întregi armate — care să se joace în casă și pe străzi. Nimeni nu caută altfel de jucării. Toți copiii Japoniei, de când îi văd cu ochii mei, sunt (sufletește) militarizați.

Și nu numai copiii. Ce vedem azi în toate vitrinele? Fotografii, desene, acuarele, tablouri reprezentând acelaș subiect: „Oamenii-bombe". Astfel sunt numiți cei trei soldați care înaintea orașului Șangai, încărcați cu o cantitate uriașă de materie explozivă, s'au strecurat până la zidul de sârmă ghimpată și prin jertfa vieții lor au deschis drum batalioanelor japoneze de asalt. Din prima noapte a morții cei trei soldați au fost socotiți eroi naționali și amintirea lor e venerată cu un entusiasm greu de aflat în altă parte a pământului. Nu a rămas casă în care să nu se afle portretele lor, nu e templu în care să nu fie sanctificați. Ei sunt acum întruparea autentică a spiritului japonez, a acelui spirit *iamato*, pentru care viața nu înseamnă nimic și o dăruește țării. Cei trei soldați au intrat în legendă în plină zi. Fapta lor e cântată în versuri, pusă pe muzică, dramatizată și reprezentată pe scenă. Compozitorii țării s'au luat la întrecere și a ieșit un cântec pe care-l repetă pretutindeni și oricând, corurile, plăcile de patefon, radio, concertele simfonice, cântăreții de stradă. Rămășițele pământești ale celor trei eroi au devenit un cult public.

Un zăbranic de povestiri eroice învălue acest suflet japonez, uimitor chiar pentru popoarele cele mai eroice ale Europii. Și toate aceste povestiri, izvorâte din fapte autentice crează fapte asemănătoare. Ofițeri căzuți pe câmpul de luptă greu răniți, prizonieri fără știrea lor, când se deșteaptă din letargie se sinucid cu tot ritualul strămoșescului *harachiri*. Tânăra soție a unui locotenent se îmbracă în vestminte albe în ziua plecării lui pe front, se sinucide cu un pumnal lăsând în urma ei aceste rânduri: „Mor ca astfel tu, stăpânul meu, să nu mai cugeți decât la Domnul și la Țara ta". Tot astfel mama de 74 de ani a fiului chemat pe front. Ea se spânzură de crucea ferestrii, ca băiatul să nu mai aibă nicio grijă de ea. Un student se aruncă înaintea trenului, strigând: „Mor ca să amintesc poporului meu să lupte până la victorie!"

Ar părea grotescă dacă n'ar fi tragic emoționantă ideia pictorului

Stânga: Un vapor de răsboi japonez, ultima expresie a technicei navale; jos: Un grup de tineri aviatori japonezi, fotografiați pe aerodromul din Yokohama.

DESTIN...

Cât de odihnitoare e senzaţia de siguranţă pe care o trăeşti între zidurile locuinţei tale!

Şti că din clipa când cheea s'a întors în broască, minusculul tău domeniu e inviolabil şi poţi duce în el o viaţă de sobol, oricât timp ai dori.

Ai servitori şi trebue să-ţi fie credincioşi dacă nu prin firea lor, cel puţin împinşi de teama autorităţilor. Iei masa şi dormi liniştit, îndreptându-ţi grijile aiurea. Dar nu departe de tine soarta ta şi a avutului tău se plămădeşte în umbră.

După dejun ţi-ai făcut obiceiul să-ţi iei două ore de odihnă. Atunci servitorii ştiu că nu permiţi nimănui să te deranjeze şi de abia aşteaptă să te retragi, ca să se simtă mai la largul lor.

Dacă ar fi mai atent şi mai bănuitor ai surprinde în preajma ta lucruri alarmante.

... Poarta de fier a scârţâit prelung, domol... O femee cu un barij alb în cap, cu un braţ încărcat cu un vraf de şorţuri colorate, se strecoară timidă, în curtea asfaltată. E o negustoreasă care vinde marfa în rate slugilor şi preţul care-l cere e atât de convenabil şi îngăduinţa de plată atât de mare, încât pretutindeni e primită cu braţele deschise.

Dar negustoreasa care nu-i alta decât Maria Baciu, vestita vânzătoare de *„ponturi”* n'are altă ţintă decât să lege prietenie cu servitorii casei. Le ascultă păsurile, se asociază la bârfeala lor contra stăpânilor şi astfel oricând un colţişor din odaia de dormit a slugii, îi este rezervat cu dragă inimă. Dar Maria Baciu este femeie dibace, caută să cadă în „vizită”, tocmai în lipsa boerilor şi-atunci fiecare colţişor este înregistrat de ochiul ei ager. Prefăcându-se că ţine de vorbă pe fata care şterge praful, ea a şi studiat locuinţa până la cel mai neînsemnat colţişor.

Intr'una din casele prin care pătrundea ea, s'a aventurat până în pod şi cu un burghiu a găurit tavanul.

Sus: *Criminalul escaladând grilajul casei din str. Pictor Romano.*
St.: *Reconstituirea momentului, când Tata-Moşu şi-a lovit victima cu dalta.*

Spărgătoare de meserie, lucra şi ea laolaltă cu acei cărora le vindea „ponturile”, adică topografia casei.

Şi astfel într'o zi, după ce a socotit că lucrul e încheiat a plecat în căutarea lui Ion Ştefănescu zis Tata-Moşu.

A dat peste el într'o locuinţă ca vai de lume în Cartierul Floreasca. Nu era singur. Mai era acolo o cunoştinţă a lor Ionescu zis Picu.

— Ei ce ne-aduci Băciuleaso?

— Ceva straşnic, dă norocul peste voi...

— S'auzim...

— Intâi să văd preţul trudei mele.

Capătul unei hârtii de-o mie răsări dintr'un buzunar al lui Tata-Moşu.

— Dacă lovitura e de preţ, — vorbi spărgătorul cu vocea lui domoală — asta-i numai arvuna.

Maria Baciu a prins să-şi însufleţească vorbirea.

Locuinţa d-nei Aslan din str. Pictor Romano le-a fost predată punct cu punct.

Cu ochii închişi puteau acum câte-şi trei să umble prin ea, fără să se rătăcească.

Cunoşteau locul saltarelor şi al mobilelor.

Planul n'a fost pus imediat în aplicare, pentrucă cei doi n'au socotit momentul prielnic. Au dat mereu târcoale dar de fiecare dată băeţii bătrânei d-ne Sofia Aslan nu se clintiau de-acasă.

Intre timp Ionescu zis Picu, comiţând o spargere, ia drumul Văcăreştilor. Concubina lui, Anisia, rămâne fără nici un sprijin şi din generozitate, Tata Moşu o ia sub acoperământul lui. Nu stătea singur. Avea legături de dragoste cu o oarecare tânără Florica Ionescu, fata unui soldat neamţ, în trecere pe meleagurile noastre, în timpul războiului.

Fata nu-l iubia şi numai spaima de moarte era ceeace o ţine alături de el, căci sub o înfăţişare blândă în ochii lui Tata-Moşu sclipeau câteodată fulgere de mânie grea.

Se vor fi întrebând cititorii dece individul acesta poartă porecla de Tata-Moşu?

Inteligent, bun cunoscător al legilor, când tovarăşii de meserie aveau în gând să comită vre-o infracţiune, la el veniau să-l consulte. Se amesteca în certurile şi încăerările lor, dându-şi silinţa să-i împace:

— Hai la Tata-Moşu... erau întotdeauna cuvintele lui.

***

In noaptea de 17 Aprilie, poliţia a fost avertizată că în str.

Pictor Romano o bătrână a fost asasinată, cu o lovitură în cap, dată cu un obiect oarecare, şi cinci gloanţe de armă trase din plin. Criminalul n'a lăsat nici o urmă.

Şi aci survine o parte delicată. Bănuelile prind să se îndrepte asupra unuia din fiii victimei, care în seara aceea lipsia de-acasă, fiind invitat la o petrecere de familie.

Erau mulţi din cei cari aţâţau poliţia, căutând s'o îndrepte spre această pistă.

Dar nu poţi influenţa uşor pe un vechiu om de meserie, cum e d. inspector Frânculescu!

Inainte de comiterea crimei asasinul sărise gardul, se strecurase în casă şi a aşteptat-o pe bătrână în camera de dormit, având grijă mai întâi să rupă comutatorul luminii. Dalta pe care o ţinea în mâini, după ce scotocise încăperea, era în acelaş timp pentru el şi un fel de armă, fiind aproape sigur că nu venise cu gândul să ucidă.

Bătrâna a intrat şi-a închis uşa în urma ei. Cu mâinile slabe, bâjbâind prin preajma comutatorului, al cărui defect îl observase, a scos un strigăt urmat de un şuvoi de cuvinte întretăiate.

Simţise cum cineva îi ardea ochii cu o lampă de buzunar.

A urmat o luptă disperată, în care timp soţul din camera lui suna şi striga în zadar servitorii. Cum e şi normal, totul s'a petrecut cu o repeziciune de film. Pentrucă bătrâna nu punea capăt ţipetelor ei, Tata-Moşu i-a aplicat o lovitură de daltă în maxilar, târînd-o apoi într'o cameră alăturată, între două şifoniere, dar văzând că nici aci n'o poate face inofensivă, într'un moment de furie a scos unul din revolverele pe care le purta cu sine şi-a descărcat gloanţele în bătrână. Noaptea l-a înghiţit după aceea nelăsând în urma lui nici cel mai mic indiciu.

Şi acum începe povara grea a bănuelilor...

Băiatul a rupt comutatorul — spuneau unii, pentru ca să fie întuneric şi bătrâna să nu-şi dea seama dela cine primeşte lovitura.

Şi d. Frânculescu ia atunci cuvântul:

— Care mamă nu-şi simte apropierea copilului, chiar în cea mai întunecoasă besnă?

Mobilul crimei ar fi fost nevoia de bani.

Dar băiatul nu putea oare să simuleze un furt, în lipsa de acasă a d-nei Aslan?

A ucis-o ca să-şi grăbească mai curând stăpânirea asupra averii? Dar totul aparţinea tatălui.

Deci, toate bănuelile s'au prăbuşit din primele clipe.

In timpul acesta au început să fie cercetate dosarele tuturor spărgătorilor, cari poartă arme.

Tata-Moşu nu putea fi găsit nicăeri, căci dormia prin tranşeele din preajma forturilor sau se aciuia pe la tovarăşii de meserie din provincie.

Reţeaua întinsă a *„ponturilor"*, deţinută de cei închişi la Văcăreşti, a fost cu deamănuntul cercetată. Şi-atunci a apărut Picu — vechiul lui prieten — făcând marturisiri de senzaţie.

Nu era o răsbunare, ci mai mult un serviciu, pe care-l aducea poliţiei ca să-şi facă „mână bună" pe lângă ea.

Dar ce minunat a ştiut Tata-Moşu să se apere!

Centimetru cu centimetru şi-a lăsat pământul de sub picioare şi când simţea că se înfundă făcea ochii mari şi nu mai spunea un cuvânt, vreme îndelungată.

Purta cu el două revolvere de dimensiuni diferite. Şi următoarea întâmplare este tipică.

Când a fost întrebat de unde şi-a procurat unul din ele, a indicat un magazin de pe Calea Rahovei.

Intr'adevăr se deplasase până acolo, nimerise tocmai, când un client cumpăra o armă, îşi întipărise bine în minte înfăţişarea stăpânului prăvăliei şi a soţiei lui şi-acum ţinea morţiş că de-acolo şi l-a procurat.

Negustorul chemat la poliţie, a negat că i-ar fi vândut vreodată ceva.

— Era şi soţia d-tale în prăvălie, — o femeie grasă cu părul blond.

A fost adusă şi ea.

— Şi care a fost data când l-ai cumpărat?..

— 7 Iunie...

Negustorul interveni.

— In ziua aceea soţia mea era internată în spital, unde a rămas până la 22 ale lunei.

Inţelegeţi stupefacţia criminalului, care s'a văzut încolţit fără drum de scăpare.

Acum, îşi va ispăşi crima.

MARGARETA NICOLAU

De ce sunt japonezii totdeauna victorioşi?

(Urmare din pag. 3-a)

care a pictat cu sângele lui portretul Impăratului şi a rămas atât de anemiat că a zăcut zile întregi în leşin. A îngăduit să se întremeze numai spre a putea isprăvi tabloul şi a dobândi „culoarea" de care pensula lui avea nevoe. Fete de şcoală trimit sute de stegulețe pe front, reprezentând un soare roşu pe câmp alb. Soarele e pictat cu sângele lor.

— Şi ce aţi face dacă totuşi armata japoneză ar fi odată înfrântă? am întrebat de curând un militar japonez.

— Nici un ofiţer japonez nu va supravieţui unei înfrângeri! mi-a răspuns.

Codul de onoare al străvechilor samurai e în vigoare şi azi, în armată şi marină.

Acest eroism a luat forme greu de încuviinţat, mai cu seamă în rândurile tineretului. Fostul ministru de finanţe *Inouje* a căzut victima unui patriot, tot astfel, la interval de o lună, baronul *Dan*, şeful celui mai mare concern japonez (împuşcaţi amândoi). Cercetările poliţiei au dat rezultate surprinzătoare. S'a descoperit un cuib de terorişti, vre-o douăzeci de tineri, legaţi prin jurământ scris cu sânge, să înlăture scurt pe oricine s'ar opune expansiunei militare. S'a găsit lista a altor doisprezece oameni politici, osândiţi de complotişti, printre cari şi *Wacatuchi*, fostul preşedinte de consiliu. S'a dovedit că tinerii au primit revolverele de la un ofiţer de marină, căzut eroic la Şangai, şi au primit lecţii de tir de la un locotenent de infanterie, că erau susţinuţi de un preot şi un savant şi ajutaţi băneşte de numeroşi magnaţi ai aurului. S'a mai aflat că tinerii erau în legături strânse cu şefii partidului răsboinic.

E mai mult ca sigur că astfel de grupe s'au format în număr mult mai mare decât bănueşte poliţia.

Noua mişcare religioasă care, cu numeroasele ei secte, tinde la înoirea vechii religii *shinto*, de când s'a îndepărtat de preceptele pacifiste ale budismului, dobândeşte tot mai mulţi aderenţi.

Şi e cu putinţă ca sufletul unui astfel de popor ridicat în soare ca o sabie, să nu-şi facă un loc impunător?... Şi există vre-o putere care să-l împiedice şi oprească?.. — *W.*

CARŢI DE SUCCES

ŞTII SĂ-ŢI CREŞTI COPIII? de Heinrich Lhotzky, trad. de **A. Toma**

...Cu mâna pe conştiinţă, puteţi răspunde afirmativ la grava întrebare de mai sus? — Ei bine, această minunată carte-sfătuitor a reputatului pedagog german Lhotzky vine să vă dea lumina şi priceperea necesară vouă părinţi şi educatori, în greaua artă de a forma fără a diforma tinerile odrasle, — în direcţia fizică, intelectuală şi morală.

Editura „Adevărul".

INTR'O NOAPTE DE IARNĂ

— Fooc!
— Ajutoor!
— Săriţi!

Ca săgeţile din arcuri ţâşnîră strigătele disperate, spintecând liniştea nopţii de iarnă.

Un scurt circuit, rodul unei nebăgări de seamă şi parterul casei cu trei etaje, în care se adăpostiau atâtea familii, se aprinse, ca un pămătuf de vată muiat în spirt.

Cei cari au avut curajul să străbată prin flacări, alergau ca smintiţii pe zăpada îngheţată, în cămăşi de noapte, cu picioarele goale, cu părul sburlit, cu priviri rătăcite, unii cu copii în braţe, alţii cu câte-o haină aruncată pe umeri, răspândind groaza prin ţipetele lor sfâşietoare.

Rând pe rând, uşile caselor din jur se deschiseră, aburii sbucniră'n valuri şi cu tot gerul aspru de-afară, vecinii inimoşi, după ce dădură adăpost nenorociţilor scăpaţi, înconjurară clădirea incendiată căutând care mai de care, să fie de vreun folos.

Drumeţii întârziaţi pe străzi şi-au schimbat şi ei calea, îndreptându-se grăbiţi spre locul sinistrului.

Gardianul din post, alergă la circumscripţie să-şi anunţe şefii şi să telefoneze pompierilor, în timp ce oamenii adunaţi, strigând fiecare câte un sfat celor prinşi în marea de flăcări, se străduiau să le vină într'ajutor...

Treptat-treptat, numărul privitorilor se mări şi cu cât focul se întindea, cu cât neputinţa sal vatorilor improvizaţi era mai vădită, cu atât mai mult creştea neliniştea, iar urletele de groază se inteţiau necontenit, topindu-se 'n cele din urmă, într'un vaer fioros!

Pe nesimţite pojarul cuprinsese întreaga clădire, prefăcând-o într'un rug uriaş.

Zadarnic ţipau şi dădeau porunci capii autorităţilor civile şi militare, sosiţi în goana automobilelor sgomotoase, zadarnic binevoitori adunaţi cercau din răsputeri să ajute cu ceva, nici un locatar dela etaj nu putuse să scape şi sărmanii prinşi în iadul mistuitor, îşi frângeau mâinile, îşi smulgeau părul, se isbiau cu pumnii 'n cap, urlând pe la ferestre, iar chipurile lor innebunite de spaima morţii, la lumina vâlvătaelor, păreau groaznice măşti ale unui carnaval drăcesc.

O mamă cu copilul strâns la sân se aruncă de la etaj!

Un ţipăt de groază, apoi o clipă de tăcere; mama şi copilul se prefăcură într'o massă informă de carne, striviţi de pavajul curţii şi'n urmă, în mijlocul zăpăcelii ce-i cuprinsese pe toţi, în mijlocul vociferărilor încurcate şi fără rost ce reîncepură, goana pompierilor şi trompeta salvării, făcură să răsară viejelios pe buzele tuturor, acelaş strigăt de: uraaa!

In câteva minute, pompele, scările şi plasele de salvare intrară în funcţiune.

Sub protecţia şuvoaielor de apă, aruncate din belşug, pompierii cu măştile pe faţă, ca diavolii din basme, urcând şi scoborând, printre limbile de foc, ce ţâşniau tot mai dese, cărau fără preget pe sărmanii, cărora puterile le îngăduiseră să ajungă la ferestre.

Cei grăbiţi, mai curagioşi, ori poate împinşi de mai multă frică, se aruncau în plasele întinse.

Şi privitorii năuciţi se înghesuiau, vorbind tare, sfătuiau nechemaţii şi-şi periclitau viaţa, încurcând drumul.

— ,Inapoi domnilor! Inapoi! Vă poate cădea ceva în cap!"

In van sbierau gardienii şi jandarmii, curiozitatea oamenilor era mai mare decât orice primejdie.

Şi cu toată dogoarea înnăbuşitoare, cu toate pericolele de fiece clipă, mulţimea stătea neclintită, atrasă par'că de fascinanta pălălae, ce se ridica majestuoasă spre ceruri.

Deodată zidul curioşilor fu despicat de un tânăr voinic, un brunet cu părul vâlvoi, cu ochii mari, albaştrii, ca două petice de cer senin, care îmbrâncind furios în dreapta şi'n stânga, striga din răsputeri:

— „Loc! Daţi-vă în lături! Logodnica mea e în primejdie! Loc!"

Cuvintele căzute ca trăznetul din senin, avură darul să uimească. Fiecare întoarse capul şi necugetat se înghesui, deschizându-i calea.

Când scăpă din mijlocul celor adunaţi, fără să asculte poruncile oamenilor legii, cari încercau să-l oprească, se repezi spre casă, împinse disperat cu umărul uşa grea dela intrare, şi se făcu nevăzut în fumul şi flacările dinăuntru.

Toţi amuţiră şi cu inimile strânse aşteptau să vadă cele ce se vor întâmpla.

Câţiva pompieri tăbărîră pe urma tânărului, aruncând valuri de apă, prin uşa deschisă, pe care acum eşiau nouri groşi de fum.

După puţin, cutezătorul necunoscut, răsări în prag, purtând cu greu în braţe, o copilă leşinată al cărei cap era înfăşurat în haina lui.

Brancardierii militari o duseră grabnic spre una din trăsurile Salvării, un medic sări să-i dea ajutor, iar tânărul rămăsese în loc, şovăind.

Respira greoi, strângea pumnii încleştaţi, îşi crispa obrajii şi totuş durerile fără de margini ce le simţia, nu putură să-i smulgă nici cel puţin un geamăt.

Deodată căzu în genunchi, ca un animal lovit în frunte.

Incordarea supraomenească ce-l aruncase'n primejdie, ajutându-l să biruie, se sfârşise.

Doi soldaţi îl luară pe sus, predându-l medicilor, cari strânşi într'un colţ al curţii, dădeau primele ajutoare, trimiţând apoi spre clinici pe cei mai grav răniţi.

Mulţimea dădu buzna, rotindu-se'n jurul lui. Fiecare privitor fu scuturat însă de fiori.

Frumosul de-adineaori, era acum hidos. Faţa şi mâinile pline de arsuri şi negre ca tăciunii stinşi, părul tot pârlit, iar ochii, frumoşii lui ochi albaştri, plesniţi de flacările prin care-a fost silit să treacă.

In locul celor două petale de cicoare, te priviau cutremurându-te, două găuri sângerânde....

Şi alături de vălmăşagul din curte, alături de înfrigurarea ce se cuibărise'n sufletele părtaşilor la groaznica nenorocire, doi cerşetori sdrenţăroşi, veniţi din podul unui grajd apropiat, nebăgaţi de nimeni în seamă, stăteau răzimaţi de grilajul de fier.

Cu ochii strălucitori de fericire, îşi frecau mâinile, desmorţindu-şi la para focului, mădularele 'ngheţate.

—„Am avut mare noroc", şopti unul. „Dacă nu se aprindea cocioaba boierilor, înţepeniam în noaptea asta!"

Celălalt răspunse grav:

— „Ei Dumnezeu are grijă de cei săraci!"

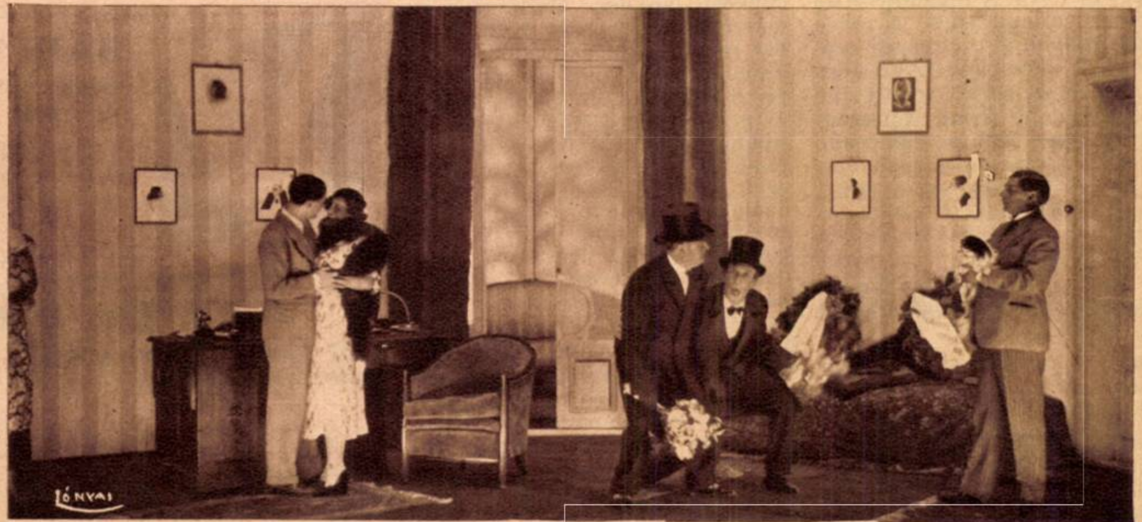
Şi-şi făcu o cruce mare, semn de neprihănită credinţă, şi mai cu osebire, semn al recunoştinţei sale, faţă de „Marele Ziditor"

Deodată, cel care vorbise 'ntâi îşi prinse tovarăşul de mână, în tinse capul, ca un copoi ce adulmecă urma, rămase câtva timp tăcut, apoi închizând ochii aspiră adânc pe nări, înghiţi de două ori în sec şi sfârşi exclamând pătimaş:

— „Tii! Şi ce frumos miroase a carne friptă!"

DEM. PSATTA

TEATRU

Scenă din „Regele Chibriturilor", la Teatrul Ventura.
Scenă din „David Copperfield", la Teatrul Naţional.
Foto St. Lonyay.

VÂNĂTOAREA REGALĂ DELA TIMIŞOARA

Săptămâna trecută a avut loc la Timişoara o vânătoare regală, la care au luat parte mai mulţi invitaţi ai Suvernului.

Fotografile noastre reprezintă:

Dreapta: *Regele Carol şi d. Mocioni, flancaţi de fraţii Gh. şi L. Wrbicky, organizatorii vânătorii.*

Stânga jos: *Suveranul, într'o pauză a vânătorii şi dela st. la dr. d-nii: Săulescu, inspector general de vânătoare, dr. Skupiewsky, Mocioni, Ducroq, preşedintele federaţiei vânătorilor francezi, şi Gh. şi L. Wrbicky.*

Dreapta jos: *Voevodul Mihai trăgând la ţintă, cu revolverul d-lui comisar şef Agapi.*

Foto: Engel Timişoara.

Reminiscenţe din vacanţă. *Foto Bring*

EVA ŞI FRUNZA DE VIŢĂ. Tip de frumuseţe bănăţeană din Comloşul Mare.

noutăți

Miercuri 21 Septembrie a sosit în Capitală — venind din Polonia, unde a asistat la marile manevre militare ale statului vecin — generalul Douglas Mac Arthur, șeful Marelui Stat Major al armatei Statelor Unite.

Jos 22 crt., distinsul oaspe a fost primit de Regele Carol, la Sinaia, unde a avut loc un dejun, la care au luat parte și câțiva membri ai guvernului. Vineri, generalul Mac Arthur a vizitat regimentul de gardă „Mihai Viteazul", unde a asistat la câteva exerciții. Apoi a depus o coroană pe mormântul Eroului Necunoscut.

Vizita generalului Mac Arthur în România este considerată de mare importanță.

Dreapta: *Generalul Douglas Mac Arthur dând onorul la mormântul Eroului Necunoscut; jos: Oaspele american și comandanții noștri militari, trecând în revistă compania de onoare, la sosirea în Gara de Nord.*

Jos: Vineri 23 Septembrie a avut loc la Arenele Romane un concert uriaș, executat de 700 de instrumentiști din întreaga țară, sub conducerea maestrului George Georgescu. La această sărbătoare a muzicei, — care a fost difuzată și prin radio, — au asistat Suveranul, Generalul Mac Arthur și membrii guvernului.

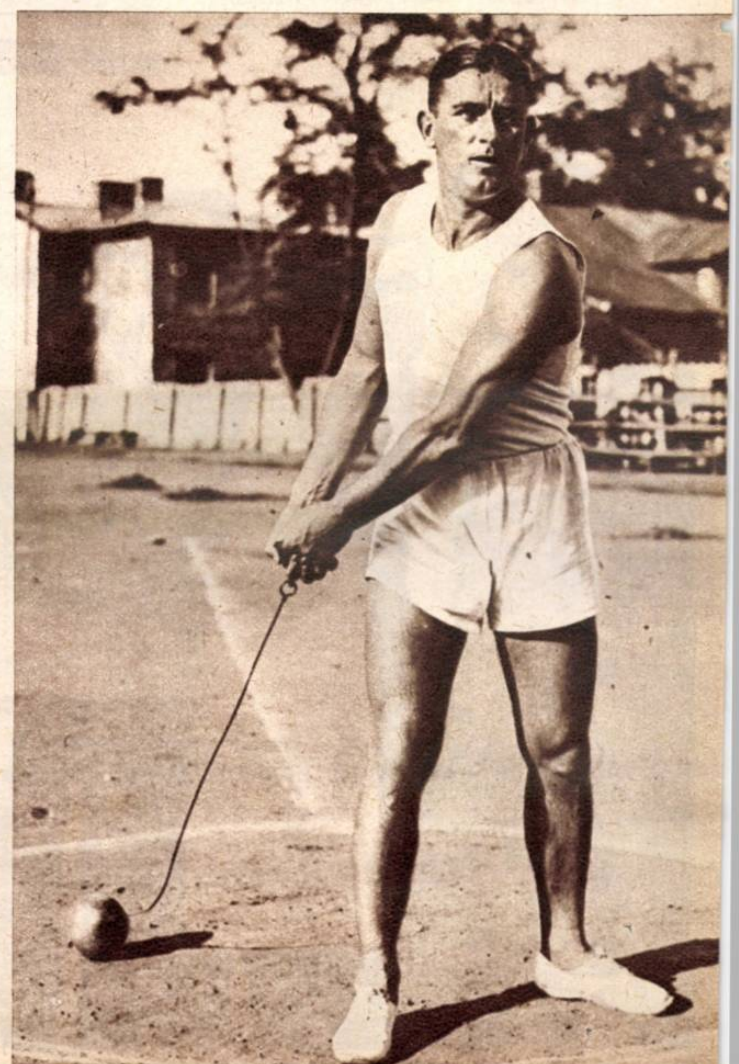

Duminică 18 Septembrie au avut loc în Capitală, campionatele naționale de atletism. Stânga sus: *O săritură în lungime.* Sus: *O săritură cu prăjina.* St. mijloc: *Startul în curs de zece mii de metri plat.* Stânga jos: *Luarea tensiunei concurenților, înainte de probe;* Jos: *D. Căpitan Bodea, campion național la aruncarea ciocanului.*

Din culisele ZIARISTICEI

INTERVIEW-ul este pentru gazetar mijlocul care-i permite să se apropie de puternicii zilei. El este baza carierei sale şi mulţi dintre publicişti s'au lansat definitiv, în urma unui interview de senzaţie.

Acesta nu este întotdeauna uşor de obţinut şi sunt cazuri când trebue să uzezi de stratageme ingenioase, de vicleşuguri profesionale de o mare iscusinţă, pentru a' putea descoase cutare personalitate inaccesibilă conversaţiilor de acest gen.

Este adevăratul sport şi poate mai antrenant decât oricare altul, căci el conţine atâta nesiguranţă, atâta incertitudine, că nu ştii niciodată unde vor ajunge lucrurile. La fiecare nou interview un nou trac.

Unui reporter străin i s'a cerut să-şi dezvălue câteva din mijloacele întrebuinţate în cursul carierei sale, pentru a se apropia de personagiile importante, despre care toată lumea ştia că este imposibil să obţii un interview.

Le dăm mai jos:

... La trecerea prin Egipt a ex regelui Amanullah al Afganistanului şi a soţiei sale regina Souraya, gazetarii au fost prezentaţi suveranului. Cât despre regină, nimeni n'a putut-o vedea. Dealtminteri acest lucru era interzis formal. A fost de-ajuns ca aceasta să deştepte în mine spiritul „sportului" jurnalistic.

Majestăţile lor s'au îmbarcat la Alexandria pe un vapor italian.

E ora unu după amiază. Oficialităţile se urcă pe bord, pentru a-i saluta.

Eu îi urmez şi încep la un moment dat să măsor cu paşi mari puntea.

Cum să procedez pentru a vedea pe regină? Nu sunt venit decât pentru aceasta, ştiind că la bord, — îmbrăcată europeneşte şi descoperită, — mi-ar fi poate posibil să am cu ea o convorbire de invidiat.

O ideie îmi veni deodată. Dacă îmi dau jos fesul? Imbrăcat în ziua aceia într'un costum impecabil, mi-a fost uşor să fiu luat drept unul din chelnerii pachebot-ului.

Iată-mă transformat într'una din cele mai reverenţioase slugi.

Aştept într'un culoar, ca dejunul să ia sfârşit. Câteva minute după aceea prinţul Omar Toussoun vine în numele suveranului să ureze călătorie bună Majestăţilor Lor.

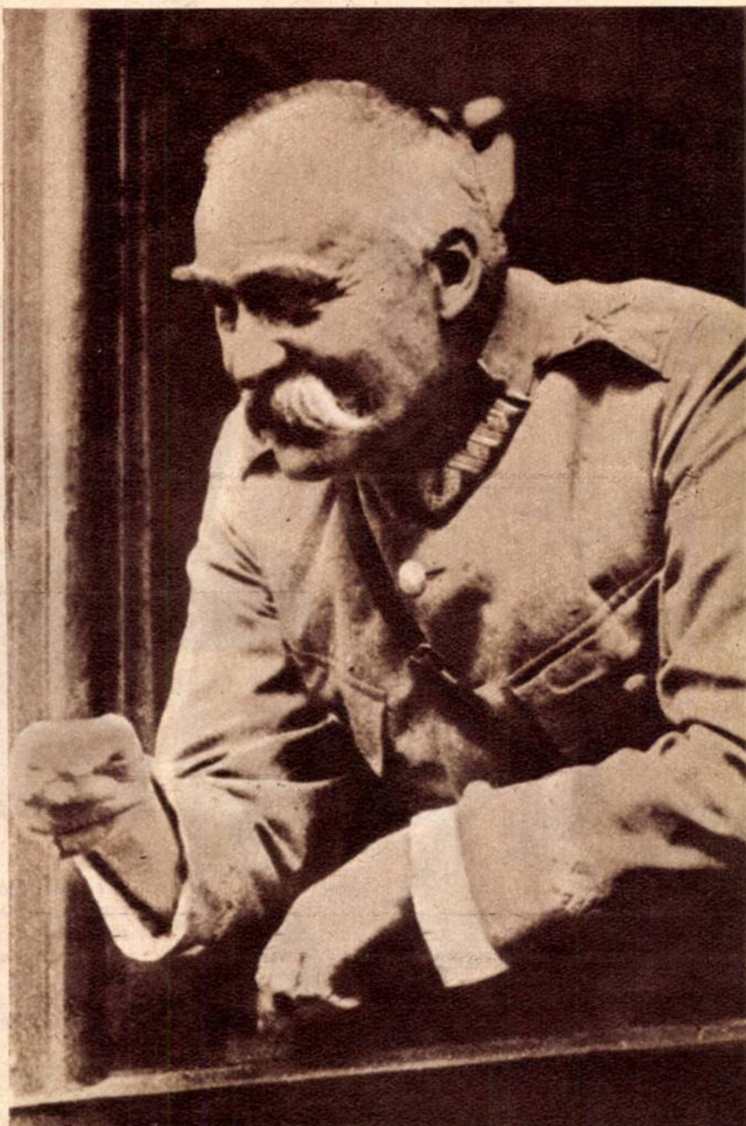
Luându-mă drept un camerier (făcusem dealtminteri totul, pentru a mă pune în evidenţă, astfel ca el să nu se adreseze altuia decât mie) îmi ordonă:

— „Anunţă pe rege de sosirea prinţului Toussoun".

— „La ordinile d-voastre, domnule".

Şi iată-mă pătrunzând în sala de mâncare.

Apropiindu-mă de d. Paterno da Manchi, atunci ministru al I-

Dreapta: *Mareşalul Pilsudsky, conducătorul de fapt al Poloniei.*

Jos: *Charlie Chaplin, fotografiat în cercul unor prieteni, la poalele piramidelor dela Gizeh.*

taliei, îl informez de venirea Alteței sale.

— „Majestatea Sa îi va fi la dispoziție în câteva minute".

Revenind alături de prinț și dându-i pe față identitatea mea, încerc să leg o convorbire, până la sosirea suveranului.

Insfârșit ușa se deschide și Majestățile Lor apar. Momentul e pentru mine decisiv. In timp ce regele înaintează pentru a saluta pe prinț, m'apropii de regină, care văzându-mă vorbind particular cu prințul din familia regală, nu-mi făcu dificultăți, pentru a-mi acorda un interview.

Victoria era completă. Am trimis redacției două coloane de text.

* * *

Când Ferdinand al Bulgariei veni în Egipt, acum șase ani, jurnaliștii cari au vrut să se apropie de el, au văzut că ușile li se închideau fără nici un menajament. Fostul „țar", locuia la hotel Shepheards și pentru a evita curiozitatea mulțimii ieșia totdeauna prin spatele grilajului lateral care dă în strada Elfibey. Fără a ezita mi-am luat în primire postul ca o sentinelă, decis a nu-l părăsi, înainte de a-i fi vorbit.

Regele Amanullah al Afganistanului (X) asistând alături de regele Italiei și de Mussolini, la o serbare sportivă, la Roma.

Ploua în ziua aceia destul de tare.

Din fericire n'am așteptat timp îndelungat. Iată că în spatele grilajului zăresc silueta atât de cunoscută a ex-suveranului. Acesta căuta o trăsură. Fără un moment de ezitare alerg și chem un birjar, care staționa dinaintea unui magazin.

Majestatea Sa surprinsă, pune mâna la pălărie.

— „Mulțumesc, domnule".

— „Pentru nimic Majestate".

De data aceasta e prea mult. El mă privește cu curiozitate.

— „Dar de unde știți cine sunt?"

— „Aveți de-aface cu un gazetar, Majestate".

Pe jumătate înciudat, jumătate surâzând el îmi declară:

— „Ei bine domnule gazetar, pentru a-ți fi agreabil și pentru serviciul pe care mi l-ai făcut, îți permit să-mi pui o singură întrebare".

Pe dată îl întreb:

— „Majestății Sale îi place mult să conducă locomotivele?"

Se știe că ex-suveranul Bulgariei are patimă pentru serviciul de mecanic de cale ferată și este văzut foarte adesea pe o locomotivă gigantică, sfâșiind spațiul, spre marea sa satisfacție.

Atinsesem punctul sensibil.

Zece minute încheiate regele Ferdinand îmi vorbește de sportul său favorit și de diferite alte lucruri, pe care convorbirea le aduce cu sine.

Interviewul meu era complet.

* * *

Port Said.

O mulțime imensă este postată pe cheiu, pentru a vedea sosind marele pachebot care duce pe Gandhi în Englitera. Mă găsiam în dimineața aceea cu d. Merton, confratele meu dela Daily Telegraph. Trebuia să ajungem pe bord înaintea publicului și mai ales înaintea gazetarilor.

D. Merton avea o recomandație pentru direcția serviciului sanitar, a cărei șalupă are acces la navă cu un sfert de oră înaintea celorlalte. Trecând drept secretarul d-lui Merton, luăm loc în ea și obținem dela celebrul „leader" informațiile cele mai interesante. De pe chei, confrații cari văzuseră stratagema noastră, ne priviau furioși.

Aveau și de ce.

* * *

Era inevitabil ca din puținele momente petrecute la Cairo, Charlie să-și rezerve timp și pentru vizita Piramidelor și a sfinxului. Mai înainte, câțiva gazetari îl văzuseră, se întreținuseră cu el, dar voind a avea câmp mai liber pentru un interview, am judecat calmul deșertului drept cel mai priincios, pentru acest lucru.

Cu mult timp înaintea lui Chaplin mă găsiam la picioarele Piramidelor.

Trei cămile erau acolo și ele se distingeau prin grija pe care conducătorii o avuseseră de a le învesmânta și a le ferchezui. N'am apropiat de conducătorul lor.

— „Așteptați pe Charlie Chaplin?"

— „Da, domnule. Celelalte două cămile sunt pentru fratele și pentru secretarul său"

— „Nu pentru mine?"

— „Imposibil".

— „Ține douăzeci de piaștri și aranjează cum poți".

După o jumătate de oră iată-mă mergând în tăcere, alături de celebrul actor. In spatele nostru vin Sidney Chaplin și secretarul japonez al lui Charley. Până aici n'am adresat nici un cuvânt actorului. El mă ia drept o călăuză discretă. Insfârșit când mulțimea care ne urmase un moment se îndepărtase, am profitat de liniștea pustiului pentru a avea o lungă convorbire cu *„Pelerinul"*.

* * *

Dar interview-ul la care am întâmpinat cele mai mari dificultăți pentru a-l obținea, a fost acela al mareșalului Pilsudsky, care și-a petrecut tot cursul lunei Aprilie în Egipt.

Omul care schimbase destinul Poloniei, refuză să pri-

(Continuare în pag. 12, col. 4-a)

Jos: *Mahatma Gandhi și însoțitorii săi, pe bordul vaporului care l-a transportat la Londra.*

FORTUL SUPERSTIȚIILOR

CÂND acum cincizeci de ani vasele britanice își îndreptară tunurile asupra Alexandriei, cea mai mare parte din forturi au fost distruse.

Ele au fost lăsate în părăsire și timpul trecu, adăugând la ravagiile tunurilor engleze pe cea a ruinei neîmblânzite.

Dintre aceste forturi, acela a lui Kaïd-bey păstrează o impresionantă ținută ridicându-se ca un schelet de piatră, în largul imensității nisipurilor. Despre el poporul superstițios a brodat multe legende.

Fortul a fost construit sub domnia regelui El Achraf Abou el Nasr Kaït, care atinse anul 901 din hegiră.

Il ridică pe locul vechiului și celebrului far al Alexandriei, ale cărui urme le distruse, neașteptându-se se vede că va veni o zi, când opera sa va avea aceeaș soartă.

Astăzi administrația pazei coastelor a făcut din acest fort o reședință pentru câțiva din oamenii săi, însărcinați să anunțe muritorilor fuga inexorabilă a orelor, trăgând de acolo lovituri de tun, care anunță miezul zilei. Din locul unde țâșniau obuzele ucigașe pornește acum un fum și un sgomot inofensiv servind la regularea ceasurilor.

Decăderea este simțitoare și umbra lui Kaït bey trebue să se scandalizeze, dar cel puțin are consolarea că oamenii n'au făcut acolo un local de dancing, ca în multe ruini din Europa.

Una din bolțile fortului.

Aspectul exterior al fortului e un tablou dezolant, cu grămada sa de pietre, cu ierburile năvălitoare, cu pereții căscați, cu vechile tunuri ruginite, zăcând în nisip. Și în acest decor odihnește Kaït-bey, în mormântul lui.

Om pios, doritor ca soldații lui să-și poată face rugăciunea chiar în timp de război, construise o moscheie în mijlocul fortului și în mijlocul acestei moschei își săpase mormântul. Pătrunzi la el prin marea sală de rugăciuni, cu amvonul mâncat de carii, și printr'o ușă joasă, alături de care veghiază o credincioasă sudaneză gardiană a mormântului care ia vizitatorilor un dar tradițional. Catafalcul este acoperit cu o stofă albastră, brodată cu desene și inscripții pioase. In înaltul colonadelor subțiri, sunt legate diferite bucăți de pânză. Intrebată, bătrâna sudaneză spune că, cuceritorul îngropat acolo este socotit ca un sfânt și în fiecare Vineri femeile din popor vin să se roage la mormântul lui. Inainte de a pleca, ele leagă aceste pânzeturi pentru ca spiritul rău să fie gonit și femeia sterilă să aibă copii, iar bărbatul cu femeia să nu se mai certe niciodată.

Două mari stindarde verzi mototolite, uzate, spânzură de fiecare parte a catafalcului și bețele sunt acoperite cu bucăți de pânză împestrițată, legate cu stângăcie. Aceste stindarduri își au istoria lor, femeile fiind convinse că frecându-și fața de ele, Allah le va dărui o frumusețe încântătoare. La ușă spânzură o lampă cu ulei și gardiana explică, că bolnavul de ochi n'are decât să-și moaie degetul în acest lichid și se vindecă.

Cum vizitatorii arată deobicei oarecare scepticism, paznica continuă:

Kait-bey chiar în timpul vieții sale era înzestrat cu o putere supranaturală. Cu calul galopând pe valuri, el rătăcea pe imensitatea mării și când adversarii trăgeau în el, prindea bomba în mâini și aruncând-o înapoi în inamici îi ucidea pe loc. Mormântul lui poate deci vindeca ușor un ochi bolnav.

In mijlocul unei săli se ridică un mare stâlp de fier, care servia după cum se povestește, supliciului barbar al țepei și acest stâlp este socotit că poartă ghinion. Oamenii din popor se îndepărtează de el cu prundență. In realitate parul servia odinioară ca paratoner, atrăgând asupra lui trăsnetul, pentru a-l conduce în fundul unui puț, unde apa îi neutraliza efectele. Dar acest adevăr nu izbește imaginația, ca ideea condamnaților la moarte, pe care acest stâlp îi tortura.

Această putere supranaturală atribuită de popor fortului în ruine, se întinde chiar și asupra tunurilor moderne.

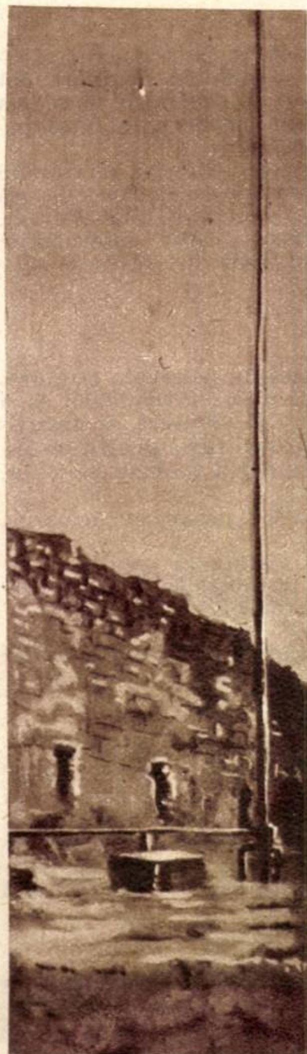
In momentul când ele trag, femeile se așează în imediata lor apropiere, convinse că detunătura poate vindeca orice boală, căci zguduitura fiorului nervos, ele o socotesc ca pe un excelent remediu.

In marea sală în care Kaitbey obicinuia să se odihnească și să primească audiențele, se află o mică adâncitură și femeia care sare peste ea de șapte ori, e vindecată de sterilitate, ori soțul necredincios revine din nou la ea iar tânăra fecioară găsește cu ușurință un bărbat.

Iată pentru ce în aceste timpuri de criză a căsătoriei mica groapă are mult succes și acesta constă în faptul că tinerii bărbați știind că fetele merg acolo le așteaptă și aceste întâlniri fac să izbucnească dragostea urmată apoi de căsătorie.

Fortul Kait-bey dacă nu mai are puterea de temut de altă dată, dacă tunurile nu mai servesc la război, dacă pereții nu mai domină orașul și marea, dacă răposatul rege nu mai primește vizita curtenilor, ci pe cea a credincioșilor superstițioși, puterea nu-i este mai puțin mare, căci cei pe care întâmplarea îi vindecă de-o boală, după pelerinajul la fort și mormânt, binecuvântează ziua și noaptea numele suveranului, care domnește încă printr'o credință naivă, peste spiritul miilor de bărbați și femei din popor.

S. G.

„Țeapa".

Din culisele ziaristicei

(Urmare din pag. 11)

mească pe oricine. Toți gazetarii cari voiseră să-i forțeze retragerea, s'au văzut refuzați cu politețe.

Intr'o zi am aflat că un episcop trebuia să facă o vizită mareșalului, pentru a-i mulțumi că a trimis pe aghiotantul său, anunțându-i sosirea.

Episcopul nu cunoștea franceza și eu m'am oferit pentru a îndeplini rolul de interpret.

Dar mi-am îndeplinit rolul în felul meu, punând întrebările pe care le voiam eu și făcând să devieze conversația după bunul plac al interview-ului meu.

De exemplu episcopul spunea:

— „Patriarhul dorește Poloniei cea mai mare prosperitate".

Eu traduceam:

— „Patriarhul urmărește cu mare interes evenimentele din Polonia și ar dor să cunoască câte ceva despre mișcarea socialistă".

Dela început până la sfârșit convorbirea a urmat în acelaș mod.

M. N.

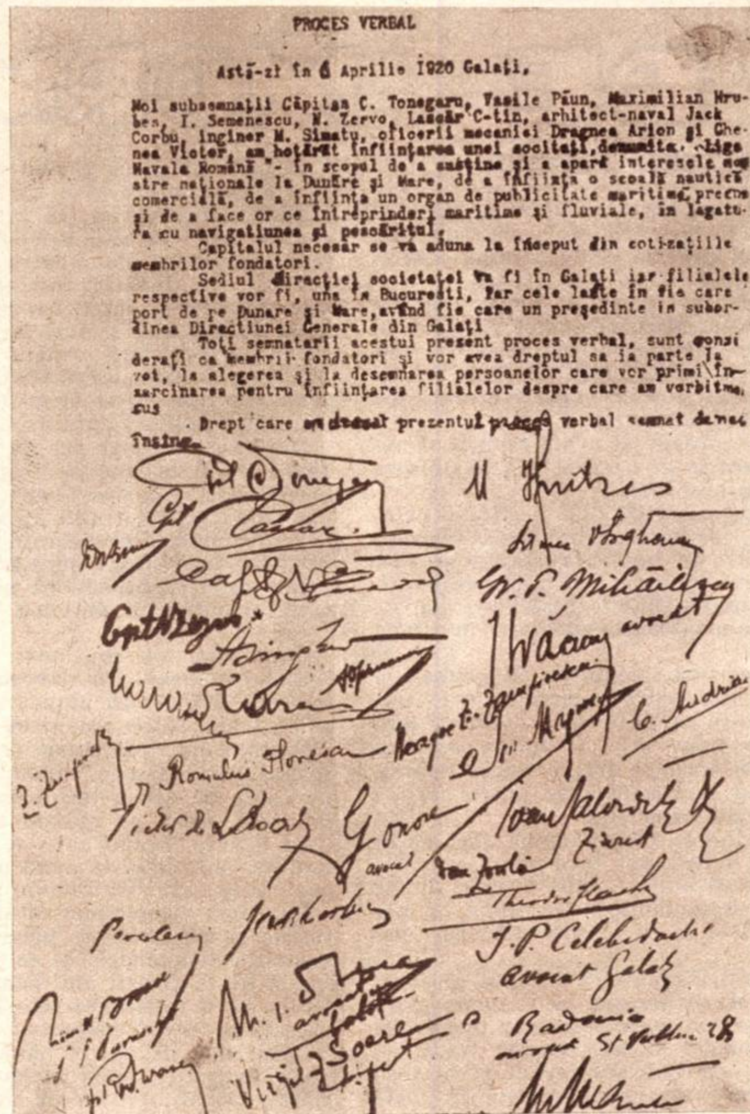
D. căpitan C. Tonegaru *din a căror inițiativă s'a format la Galați în ziua de 6 Aprilie 1920 primul comitet al „Ligei Navale Române".* *D. căpitan V. Păun*

Un document interesant

Cum s'a înființat Liga Navală Română

PROCES VERBAL

Astă-zi în 6 Aprilie 1920 Galați,

Noi subsemnații Căpitan C. Tonegaru, Vasile Păun, Maximilian Hrubes, I. Semenescu, N. Zervo, Lazăr C-tin, arhitect-naval Jack Corbu, inginer M. Simatu, ofițerii mecanici Dragnea Arion și Ghenea Victor, am hotărât înființarea unei societăți, denumită „Liga Navală Română" - în scopul de a susține și a apară interesele noastre naționale la Dunăre și Mare, de a înființa o școală nautică comercială, de a înființa un organ de publicitate maritimă, precum și de a face or ce întreprinderi maritime și fluviale, în legatură cu navigațiunea și pescăritul.

Capitalul necesar se va aduna la început din cotizațiile membrilor fondatori.

Sediul directiei societatei va fi în Galați iar filialele respective vor fi, una în București, iar cele lalte în fie care port de pe Dunare și Mare, având fie care un președinte în subordinea Directiunei Generale din Galați

Toți semnatarii acestui present proces verbal, sunt considerați ca membrii fondatori și vor avea dreptul sa ia parte la vot, la alegerea și la desemnarea persoanelor care vor primi însarcinarea pentru înființarea filialelor despre care am vorbit mai sus

. Drept care am dresat prezentul proces verbal semnat de noi înșine.

Procesul verbal de constituire.

Față de nevoile marinei noastre ca și de ale personalului ambarcat, simțindu-se nevoia creării unei asociații pentru apărarea intereselor și drepturilor naționale la Mare și pe Dunăre se preconizase mai de mult înființarea unei Ligi Navale, prin care se urmăria înfăptuirea celor mai înalte aspirații.

Acest plan a fost pus în aplicare la 6 Aprilie 1920 de un grup de juriști, ingineri, agenți de vapoare și marinari, din inițiativa d-lor căpitani *C. Const. Tonegaru* și *Vasile Păun*, în acea epocă, când interesele noastre la gurile Dunărei erau lezate de pe urma împotmolirii Canalului, și pe când ideile subversive începuseră să încolțească în rândurile echipagiilor și ale populației din porturi. Printre semnatarii primului proces verbal de constituire a ligei navale române — pe care-l publicăm alăturat, — se observă iscăliturile d-lor: C. Tonegaru, Vasile Păun, M. Hrubes, C. Lazăr, M. Mărculescu, N. Mărăcineanu și O. Asinger căpitani maritimi; N. Sava, N. Zervo, R. Florescu, V. Ghenea căpitani fluviali; d-nii M. Manto, P. S. Paraschivescu, I. Bossi magistrați; Ion Măgură, I. P. Cilibidache, M. M. I. Duca, G. Onose, Virgil Soare, I. V. Crăciun, Gr. P. Mihăilescu avocați; N. Zorilă, Jac Corbu, D. Zorilă ingineri; I. Simu, Oratvan, A. Popescu agenți maritimi etc.

Din cauza lipsei de sprijin oficial, Liga din prima formație nu a putut să progreseze, până ce la 29 Februarie 1928, d. comandor *N. Bălănescu* actualmente amiral, comandantul marinei regale, reunind într'o conferință pe capii tuturor instituțiunilor mai de seamă, în localul Camerei de Comerț, sub președenția de onoare a Marelui Voevod Mihai, a reușit să reconstituie Liga, sub conducerea unui comitet, alegând membri cu ranguri superioare, formându-se astfel un consiliu de persoane importante sub patronajul Reginei Maria.

Acest comitet a fost compus din d-nii general Paul Angelescu, pe atunci ministru de război, ca președinte activ, vice-amirali Scodrea și C. Bălănescu, ca vice-președinți iar ca membri: contra-amiralii Coandă, profesor Marin Ștefănescu, comandor Teodorescu, inginer Vardalan și comandor Păiș ca secretar.

Sub această nouă formație, Liga Navală Română merge spre progres, prin activitatea ce depune, întreținând conferințe, iar din 1931 editând revista România Maritimă și fluvială sub direcțiunea d-lui comandor Eugen Botez, secretar de redacție fiind d. comandor G. Munteanu.

CRONICAR

Un nou mare concurs al „Realității Ilustrate"

Premii în valoare de 100.000

Concursul muzical al casei „Columbia"

„Realitatea Ilustrată" de comun acord cu marea casă muzicală „Columbia", organizează în România un mare concurs muzical, la fel cu acele organizate în străinătate, la care vor putea participa toți cititorii noștri.

Casa „Columbia" va scoate la concurs douăzeci de plăci, cu muzica cea mai modernă, cântate numai în românește, pe care cititorii noștri le vor putea asculta în toate magazinele de muzică, la radio, unde vor fi transmise la date anunțate dinainte, precum și în marile magazine de desfacere ale casei „Columbia", din București, Timișoara, Cluj și Cernăuți.

Concursul constă din alegerea celor mai frumoase din aceste plăci muzicale, care vor fi indicate pe o serie de bonuri, ce vor apărea consecutiv în „Realitatea Ilustrată".

Pentru cele mai bune alegeri ale acestor plăci de gramofon, „Realitatea Ilustrată", de acord cu casa „Columbia", oferă o serie de premii, în valoare de peste 100.000 lei, compuse dintr'un aparat de radio „Columbia", aparate muzicale și plăci de gramofon „Columbia".

Suntem siguri că acest concurs va stârni cel mai mare interes printre cititorii noștri, a căror singură obligație este să asculte o serie de plăci frumoase și să desemneze pe cea preferată.

Citiți în numărul nostru viitor, amănunte asupra concursului.

Fapte trăite, culese de Constestef

DE DINCOLO DE MORMÂNT

MANIFESTAŢIUNI MEDIANICE SPONTANE

FAPTELE ce le vom povesti mai jos, s'au petrecut, faţă de numeroase persoane, care pot oricând să le confirme. De altfel vom da date cât mai precise, astfel ca un control eventual să se poată face cu uşurinţă.

Cu câţiva ani înainte de răsboi, am plecat să fac o călătorie de plăcere şi de studii prin Europa. Mergând astfel din ţară în ţară şi din oraş în oraş, prin luna Septembrie, mă aflam în Varşovia. Auzisem că acest oraş devenise de câtva timp un fel de teatru al apariţiilor spiritiste; numai în anul acela avuseseră loc nu mai puţin de 10 evenimente extraordinare. Ca fervent spiritist, lucrul acesta mă interesa de aproape şi m'am hotărît să rămân câteva zile aci, spre a avea ocazia de a asista la unele dintre aceste eveniment. Şi ocazia mi se prezentă.

Făcând cunoştinţă cu mai mulţi spiritişti din localitate, printre cari citez pe dr. Cozarevschi, inginerul Gabrovschi, avocatul Iachimschi ai cărui părinţi se aflau în România, etc., nouii mei confraţi întru spiritism, mă puseră în curent cu ultimele evenimente spiritiste petrecute în localitate. Dintre acestea cel mai de seamă şi care trebue povestit, este următorul, întâmplat în strada Wspôtna Nr. 49:

Aci se mutaseră, la 1 Iulie, trei tineri ingineri. Ei ocupau la etajul IV un apartament compus din patru camere şi erau serviţi de o tânără fată, care intrase în serviciul lor cu câteva luni înainte de a se muta aci, adică la 1 Ianuarie. Se numia Iosefina, era înaltă, foarte palidă, avea ochii aproape gris, privirea ştearsă, un temperament liniştit şi având înclinaţie spre misticism, se ruga mereu şi vizita cu multă pietate bisericile.

Trecuseră peste şapte luni de când se afla în slujbă, fără ca în tot acest interval de timp, să se fi petrecut ceva anormal, când într'o noapte din luna August, alergă într'un suflet la unul dintre stăpânii săi, care se culcase şi deşteptându-l din somn, îi povesti înspăimântată, că în bucătărie la ea se petrec lucruri necurate.

Soneria dela uşă, fără ca s'o atingă cineva, a început să sune, lucrurile de prin bucătărie şi vesela au început să se mişte şi un sgomot înspăimântător se aude pe sub mese şi pe sub duşumele.

Inginerul R., care în acest moment se afla singur acasă, — ceilalţi doi colegi fiind în oraş, — se îmbrăcă repede şi se duse la bucătărie, urmat de servitoare, care privia aiurită în toate părţile. Aci văzu cu uimire că cele spuse de servitoare erau perfect adevărate; ea ajungând la uşa bucătăriei avu un atac de isterie, gemea şi arunca din mâini.

Când mai văzu şi asta, bietul inginer îşi pierdu capul, neştiind ce să facă mai întâi; reculegându-se după câteva minute se duse şi chemă un medic, spre a da ajutor bolnavei, apoi începu să cerceteze cauza acestor fenomene; dar ne găsind nimic, se gândi să se adreseze poliţiei, care ar fi putut să-l ajute să găsească vreun indiciu asupra acestor cauze.

In acest timp vacarmul creştea.

Clopoţelul soneriei uruia mereu şi din ce în ce mai cu putere; deschise uşa şi nevăzând pe nimeni, tăie firul. Soneria sbârnăia totuş mai departe; atunci acoperi clopoţelul cu o cutie; el suna însă mereu.

Se încercară toate mijloacele pentru a opri acest vacarm, dar fără nici un rezultat, până la ora patru dimineaţa, când deodată se făcu linişte deplină.

Ziua următoare trecu liniştită. Seara, numai câteva ciocănituri uşoare, se auziră ici şi colo.

Iosefina nu făcu un secret din aceste fenomene; ea il împărtăşi cumetrelor din vecinătate şi prin urmare oraşul întreg fu repede pus în curent, aşa că de-a doua zi lumea începu să se grămădească la intrarea casei. Unii dintre aceşti curioşi, mai îndrăzneţi, pătrunseră în casa tinerilor ingineri; iar prietenele Iosefinei îi dădeau fel de fel de sfaturi, cum să gonească spiritul rău. Aceste fapte excitară foarte mult starea psihică a Iosefinei şi într'una din zilele următoare, manifestaţiunile isbucniră cu toată forţa. Pietre mari şi mici fură aruncate prin camere, deşi ferestrele erau ermetic închise. Scaunele porniră singure din bucătărie şi pătrunseră prin toate camerele, ciocănituri puternice se auziră nu numai în bucătărie, ci peste tot: în lămpi, în dulapuri, în ferestre, în oglinzi, etc. Servitoarea nu putu să mai stea în bucătărie căci era lovită cu diferite obiecte, patul îi era scuturat puternic, iar covertura fu luată depe ea. In acelaş timp patul unuia dintre ingineri fu ridicat în sus.

Inginerii văzând că afacerea a luat proporţii, au avizat poliţia, care delegă cu facerea cercetărilor, pe un comisar, ajutat de un agent iscusit şi pe medicul şef al oraşului. Se instalară gardieni la intrarea bucătăriei şi în anticameră; aceasta însă nu servi la nimic. Presupuşii făcători de rele îşi făceau de cap ca şi până atunci.

In cele din urmă găsind că Iosefina ar fi cauza acestor turburări o ameninţară că o vor trimite la spital.

Partea curioasă fu, că aceste ameninţări avură oarecare efect asupra stării psihice a mediului, căci timp de câteva zile fenomenele încetară. După câtva timp, însă Iosefina căzu într'un somn curios, care dură cinci zile, fără ca în acest interval să se trezească măcar o clipă. La deşteptare bolnava era atât de slăbită, încât nu putea să se ţină pe picioare; cât despre fenomene părea că au dispărut fără urmă.

Cumetrele pătrunseră însă din nou în bucătărie şi numărul lor crescu în aşa fel, încât stăpânii casei se văzură nevoiţi să ceară concursul poliţiei, spre a putea goni pe vizitatorii nepoftiţi.

După ce se dispensară de aceste vizite, fenomenele reîncepură. Seara avură o canonadă violentă însoţită de fluerături îngrozitoare, apoi se auziră nişte sgârieturi puternice pe toate mobilele. Iosefina, adormită, fu aruncată cu patul său din bucătărie, în anticameră, precedată de un scaun, care înaintă mai întâi prin coridorul care leagă bucătăria de restul casei, pe urmă intră în prima cameră, părând că pluteşte în aer şi ajungând la mijloc, căzu cu putere pe parchet.

* * *

După cum am spus mai sus, eram tare curios să văd şi eu aceste fenomene. Nu cunoşteam însă pe nici unul dintre aceşti ingineri. Mă gândii atunci să mă prezint ca simplu curios, dar m'am temut să nu dau şi eu în păcatul cumetrelor.

Pe când îmi frământam creerul ca să găsesc un mijloc potrivit scopul scopului meu, întâmplarea îmi veni în ajutor. Intr'o seară pe când mă aflam într'o cafenea cu amicul meu, inginerul Gabrovschi, intră pe uşă un tânăr, care părea în căutarea cuiva. Cum îl văzu, amicul meu se sculă repede dela locul său şi îi eşi înainte, poftindu-l la masa noastră. Era unul dintre cei trei ingineri cu pricina. Vă închipuiţi bucuria mea.

I-am fost recomandat ca mare cunoscător în ale spiritismului şi inginerul mă invită cu plăcere să-i vizitez locuinţa, spre a-mi da seama de fenomenele ce se produc acolo. N'am aşteptat să mi se spună de două ori; am făcut numai obiecţiunea că poate e prea târziu, ca să-i deranjez (era aproape de miezul nopţii). La această obiecţiune el îmi răspunse:

„Noi stăm de obicei până la 4 dimineaţa, deoarece invizibilii noştri musafiri, nu-şi încep lucrul decât la miezul nopţii şi nu sfârşesc decât aproape de ziuă, aşa că până ajungem acasă, găsim fenomenele în plină activitate".

Deşi nu ne aflam decât spre sfârşitul lui Septembrie, afară se lăsase un ger simţitor. Pe drum companionul meu îmi povesti unele fenomene interesante, la care îmi părea rău, că nu putusem asista.

Ajunşi în faţa casei cu Nr. 49 din str. Wspôtna, tovarăşul meu de drum, zise:

— „E lumină la noi, deci invizibilii noştri musafiri şi-au început lucrul.

Am intrat numaidecât în anticameră şi pe când îmi scoteam paltonul, am auzit nişte lovituri puternice de ciocan, date în duşumeaua unei camere. In prima cameră în care am intrat, am mai găsit invitaţi; printre aceştia se afla şi un tânăr, care sosise în ajun din provincie.

După prezentările de rigoare, acesta ne povesti că pe când stătea pe jumătate culcat în pat, a văzut cum un scaun de bucătărie intră pe uşă, după aceea a auzit gemete în bucătărie şi ducându-se acolo a găsit pe servitoare căzută într'un atac de nervi. In acest moment am auzit o grindină de lovituri răsunând în camera vecină, apoi numeroase fluerături şi în acelaş timp gemetele scoase de servitoare. Cineva alergă spre a-i calma atacul prin mijloace practice.

Rămăsesem singur în cameră şi când ceilalţi revenira în odae şi gemetele servitoarei încetară, începură iarăş fluerăturile, când mai încet şi mai scurte, când mai lungi şi mai puternice. Arătându-mi mirarea, interlocutorii mei îmi spuseră că au auzit şi cântece, cu puţin înainte de sosirea noastră. In acest timp fluerăturile continuau, întrerupte din când în când, de nişte bătăi de palme, dând impresia unor aplauze.

Mi-a venit atunci ideea să cer să imite anumite melodii şi în acest scop am început să fredonez o arie; dar abia începută melodia, a şi fost sesisată de invizibilii şi executată cu precisiune. Toate aceste fluerături veniau dintr'un singur colţ al camerii; cerând ca ele să se facă auzite şi din alt loc, le-am auzit îndată venind din afară, la început mai încet şi mai de departe apoi, tot mai de-aproape, până ce le-am auzit în cealaltă uşă a camerii unde ne aflam.

— „Cântă ceva din ţiteră", zise unul din cei prezenţi şi imediat auzirăm un clămpănit enervant, din limbă, apoi un fluerat batjocoritor şi înfine o clipă de tăcere completă. In liniştea acesta se auzi deodată, de departe, un sunet ce părea că provine

dela o placă subţire de metal suspendată, în care cineva ar fi lovit uşor cu un beţişor sau cu o sârmuliţă subţire.

Aceasta s'ar fi zis că este muzica de ţiteră, pe care o cerusem. In urma acestui fapt, am cercetat cu amănuntul toate camerele, dulapurile şi cutiile, fără ca să găsim un obiect metalic, care ar fi putut produce un asemenea sunet.

După aceasta, canonada de sgomote reîncepu în camerele vecine. Auzind-o eu bătui din picior spre a ordona tăcere, dar imediat se auziră aceleaşi lovituri, am început să bat atunci tactul cu ambele picioare, fiind imitat numaidecât din camerele vecine.

Am imitat pasul unui dans, mai întâi sonor, şi imediat am obţinut o imitaţie completă, apoi mai mulţi dintre cei prezenţi, ţinându-se de mâini, încercară o mazurcă, cu trepidarea picioarelor, cum se face la acest dans; numaidecât se auzi în camera vecină o imitaţie exemplară.

Iosefina era în acest timp culcată, cu picioarele goale, într'una din camerele vecine, pe o canapea. Intrând aci am găsit-o adormită profund, cu o mână sub cap şi cu cealaltă pe piept; obrajii îi erau palizi şi figura obosită, avea expresia suferinţii, datorită nopţilor de insomnie.

Am început să trepădăm cu picioarele pe parchet; dar ni se răspunse prin ciocănituri obicinuite. In acelaş timp se produse un nou fenomen: se auziră nişte sgârieturi, făcute cu unghii puternice, pe cărţi şi pe pielea canapelei, pe care dormia Iosefina. Interesant a fost faptul că aceste sgârieturi se făceau în prezenţa noastră, fără nici o jenă. Ceva mai mult, cineva se aşeză pe canapea lângă Iosefina, îi apucă mâna şi i-o întinse, apăsă urechea pe locul unde se auziau sgârieturile, fără ca acestea să înceteze un moment.

La ora trei dimineaţa am părăsit locul de observaţie. Am coborît şi aşteptând portarul ca să-mi deschidă uşa, am mai ascultat un moment şi-am auzit iarăş lovituri puternice, fluerături şi gemetele servitoare, cari ajungeau în tăcerea nopţei până la urechile mele.

Peste două zile, m'am dus iarăş să văd acest cuib de fantome. Sosii acolo la 11 seara; dar mi se spuse imediat că în acea seară nu se speră în fenomene importante, deoarece servitoarea pregătind de spălat pentru a doua zi, s'a culcat de vreme, şi absorbită de gândul muncei de-a doua zi, va fi mai puţin dispusă să servească fenomenelor mediunice.

Am fost pus în curent cu fenomenele produse în cele două seri cât am lipsit; mi se spus că boabe de porumb, cartofi şi bucăţi de sodă au fost aruncate prin apartament. Toate aceste obiecte se găsiau în bucătărie şi mi le arătară strânse într'un vas.

Apoi cel mai vrâstnic dintre ingineri, povesti faptul următor: „Nevoind să mai iasă în oraş, se descălţă, scoţându-şi ghetele şi se aşeză pe pat, întinzând mâna dedesubt, pentru a-şi căuta pantofii de casă şi negăsindu-i, îi spuse Iozefinii, care aranja ceva pe birou:

— „Uită-te tu sub pat şi vezi unde sunt pantofii mei?"

Ea privi sub pat şi exclamă deodată:

— „Ia uitaţi-vă, domnule, cu toate că nu se află nimeni sub pat un pantof vine singur afară, spre dv."

Intr'adevăr inginerul zări unul din aceşti pantofi, care eşia cu mici sărituri de sub pat.

— „Dă-mi şi pe celălalt", zise el, adresându-se servitoarei, dar nu termină bine cererea, când se trezi cu celălalt pantof în mână pe care o ţinea întinsă.

Vorbia astfel aşteptând manifestaţiunile ce trebuiau să urmeze. Eram mai ales curios să văd cu proprii mei ochi intrarea scaunului dela bucătărie, în camera unde eram noi, fapt care în fiecare seară preceda apariţiile. La miezul nopţii două lovituri surde se auziră în prima cameră. Noi ne aflam în ultima; se auzi apoi ceva rostogolindu-se pe jos, în cea de-a doua cameră.

Uitându-ne să vedem ce este, am găsit un cartof mare.

— „Mă duc să văd ce se petrece la bucătărie", zise unul dintre tinerii ingineri, dar la jumătatea drumului se opri şi chemându-ne ne arătă, la intrarea coridorului, scaunul care venia dela bucătărie. In timp ce îl examinam, am primit în faţă un pumn de boabe de porumb. Am alergat să văd ce se petrece la bucătărie.

Iozefina cu amândouă mâinile sub cap, dormia un somn neliniştit după cum se putea vedea de pe faţa sa slăbită şi agitată.

M'am dus să pun scaunul iarăş în bucătărie şi să închid uşa dela coridor; dar în momentul când scaunul fu aşezat în bucătărie ne-am trezit iarăşi cu un pumn de boabe peste cap.

Am părăsit încetişor coridorul, pândind după uşa ultimei camere. După câteva minute, un mare zgomot se produse la uşa bucătăriei şi după un moment de aşteptare, am luat o lumânare şi am intrat în bucătărie. Aci am găsit scaunul scos afară, cu toate că uşa era închisă; l-am luat şi l-am dus înapoi, închizând uşa dela coridor cu cheia.

Auzirăm imediat cum uşa era sguduită cu putere şi apoi un zgomot teribil; Iosefina deşteptată gemea dureros, căzând în atacul ei obişnuit. De data aceasta scaunul n'a mai fost găsit în coridor; el se afla răsturnat în bucătărie.

Stăpânii casei dădură ajutor servitoarei, iar eu am plecat acasă.

După trecerea a două săptămâni, fata a fost văzută de câţiva profesori medici, cari au internat-o într'un spital.

La câtva timp după aceea fata a fost eliberată complect vindecată.

Eu am părăsit Varşovia, fără a putea deslega enigma ciudatelor fenomene.

CAPUL LUMINOS

La o şedinţă spiritistă, ţinută acum câţiva ani la Paris, ni se povesti următorul fapt, întâmplat d-lui Watkins, administratorul diviziunei technologice a muzeului naţional şi secretarul societăţii filozofice din Washington.

— „In timpul unei şederi de câteva zile la New-York", spuse d-nul Watkins, am însoţit doi prieteni la o şedinţă spiritistă, ţinută la doamna şi d. B. Toţi trei nu credeam în spiritism şi eram necunoscuţi de medium. Fiind introduşi în camera unde se ţinea şedinţa, ne-am aşezat împrejurul unei mese şi toată lumea aflată acolo, împreună cu medium-ul formă un lanţ ţinând unul mâinile celuilalt.

Luminele se micşorară şi aproape îndată se produseră diferite manifestaţiuni, cărora nu le-am dat prea mare importanţă.

Deodată apăru la o mică distanţă în faţa mea, o sferă luminoasă. Treptat am văzut, deşi nu-mi credeam ochilor, acest mic obiect transformându-se într'un căpşor, de mărimea unei portocale. Obrajii păreau a unui om foarte sănătos, cu favorite roşii.

Distingeam mobilitatea trăsăturilor şi chiar bătaia genelor, ca şi cum ar fi fost viu. Deschise micuţa lui gură şi atunci dinţii şi limba i se vedeau foarte bine.

Cu o voce ascuţită zisei:

Copiii mei, ori ce vi s'ar întâmpla, pentru numele lui D-zeu, nu vă sinucideţi".

Punându-i câteva întrebări, mi-a mărturisit că el s'a sinucis în „Central park".

Acest spectru mi-a făcut o impresie atât de puternică încât mă mai cutremură şi azi.

După ce am mai văzut şi alte manifestaţii, ne-am retras turburaţi, neputându-ne explica misterul acestei apariţii. La eşire întâlnind pe d-şoara B., care nu luase parte la şedinţă, îi povesti aventura cu apariţia acestui căpuşor. Mă întrebă atunci dacă aş putea să-l cunosc după o fotografie, căci ea din descrierea mea, se pare că ghicise de cine era vorba. Se retrase, revenind numai decât cu un maldăr de fotografii de familie, pe care mi le puse în faţă. După ce privii câteva dintre ele, recunoscui într'una căpşorul apărut la şedinţă şi arătându-l d-şoarei B. i-am spus:

— „Iată-l, acesta este".

Asemănarea era frapantă şi o eroare nu era posibilă. D-şoara B., şi sora sa schimbară o privire semnificativă şi îmi spuse apoi că fotografia era a unui intim al familiei, care se sinucisese într'adevăr în *Central park* cu câţiva ani mai înainte.

Lucruri NEOBICINUITE

1) Lângă Stockholm s'a construit o nouă cale peste un pod vechi, astfel că acesta este unicul în Suedia, „cu două etaje"; 2) d. Roland Köster, va fi numit ambasador al Germaniei la Paris; 3) Din cauza căldurilor, parlamentul japonez s'a deschis cu un nou aspect: la tribună s'au instalat câteva blocuri de ghiaţă; 4) Adolphe Menjou, cel mai elegant actor din Holly-

1

2.

4

3.

wood a sosit la Berlin; 5) Instantaneu prins într'un match de football jucat de domnişoare; 6) Guvernul englez a ţinut la ministerul de externe un important consiliu, ca urmare la rezoluţiile conferinţei dela Ottava. In fotografia noastră, d. Ramsay MacDonald şi alţi miniştri, ieşind din consiliu; 7) d. Ioseph V. Mc. Kee, noul primar al New-York-ului, cu familia sa; 8) Noul preşedinte al Mexicului, generalul Rodrigues, depunând jurământul; 9) Eclipsa de lună dela 14 Septembrie a fost filmată la Berlin, printr'un telescop uriaş

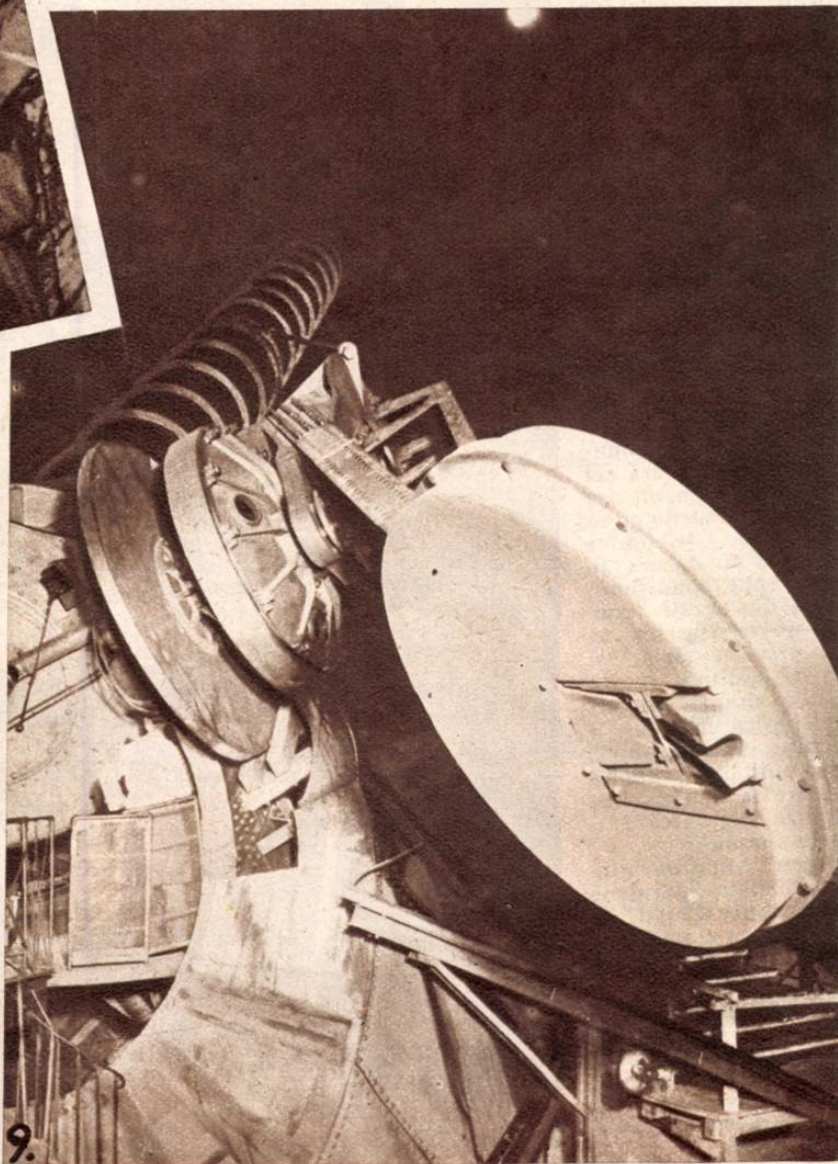
6

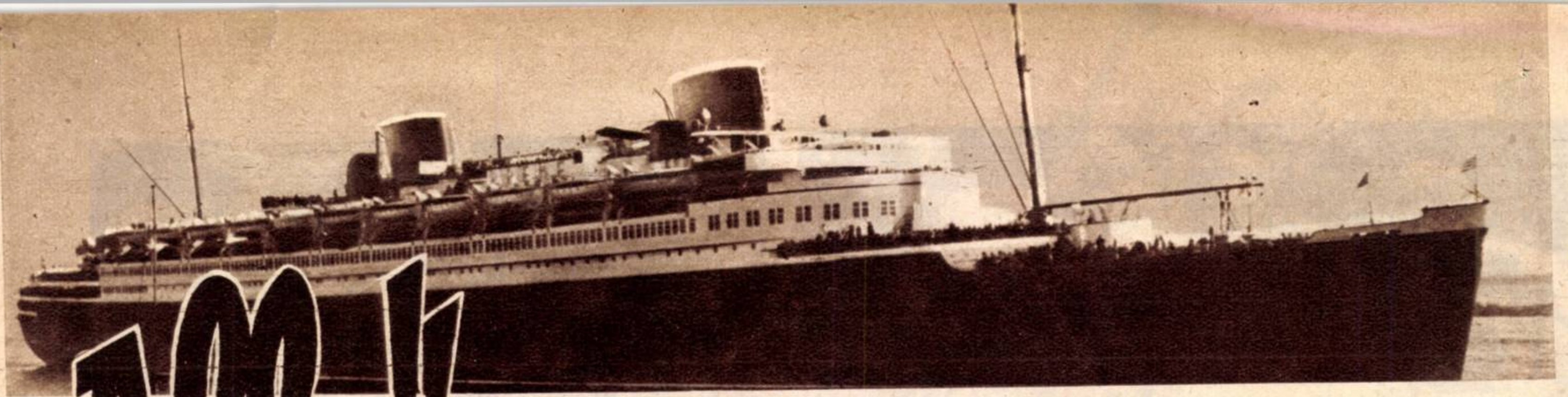
7

8.

9.

Allo!! „Bremen" din larg la telefon!

TELEFONUL sbârnâe. Instinctiv te repezi la receptor şi întrebi plictisit:

— Allo! Cine e acolo?...

La capătul celălalt al liniei, un glas clar şi sonor îţi răspunde:

— Aici, comandantul transatlanticului „Bremen".

Intrigat, întrebi din nou:

— Vă rog, n'am înţeles. Cine e acolo?...

— Căpitanul vasului, Ziegenbein! Incercăm tocmai superstaţia de radiofonie, pe care am instalat-o şi cu această ocazie ne-am gândit să vă spunem: „Bună dimineaţa".

— Dar cum se poate una ca asta! Vă aud doar atât de bine ca şi cum aţi sta alături de mine. Vă rog, de unde vorbiţi?

—Nu tocmai din apropiere. Suntem cam la 3000 de mile departe de dv.

— Cu alte cuvinte, sunteţi aproape de New-York. Dar asta ar fi ceva fantastic!

Ce surpriză! Senzaţional! O adevărată minune! Să poţi fi chemat la telefon, nitam nisam, de pe vaporul „Bremen" din larg.

E drept că asemenea convorbiri au mai avut loc şi altă dată însă la depărtări foarte mici. Partea minunată era deastădată atingerea distanţei America-Germania.

Incă la data de 5 August 1932, ziua când transatlanticul „Bremen" eşise în larg, pentru o călătorie spre New-York, s'a experimentat noua instalaţie de radiotelefonie a vaporului.

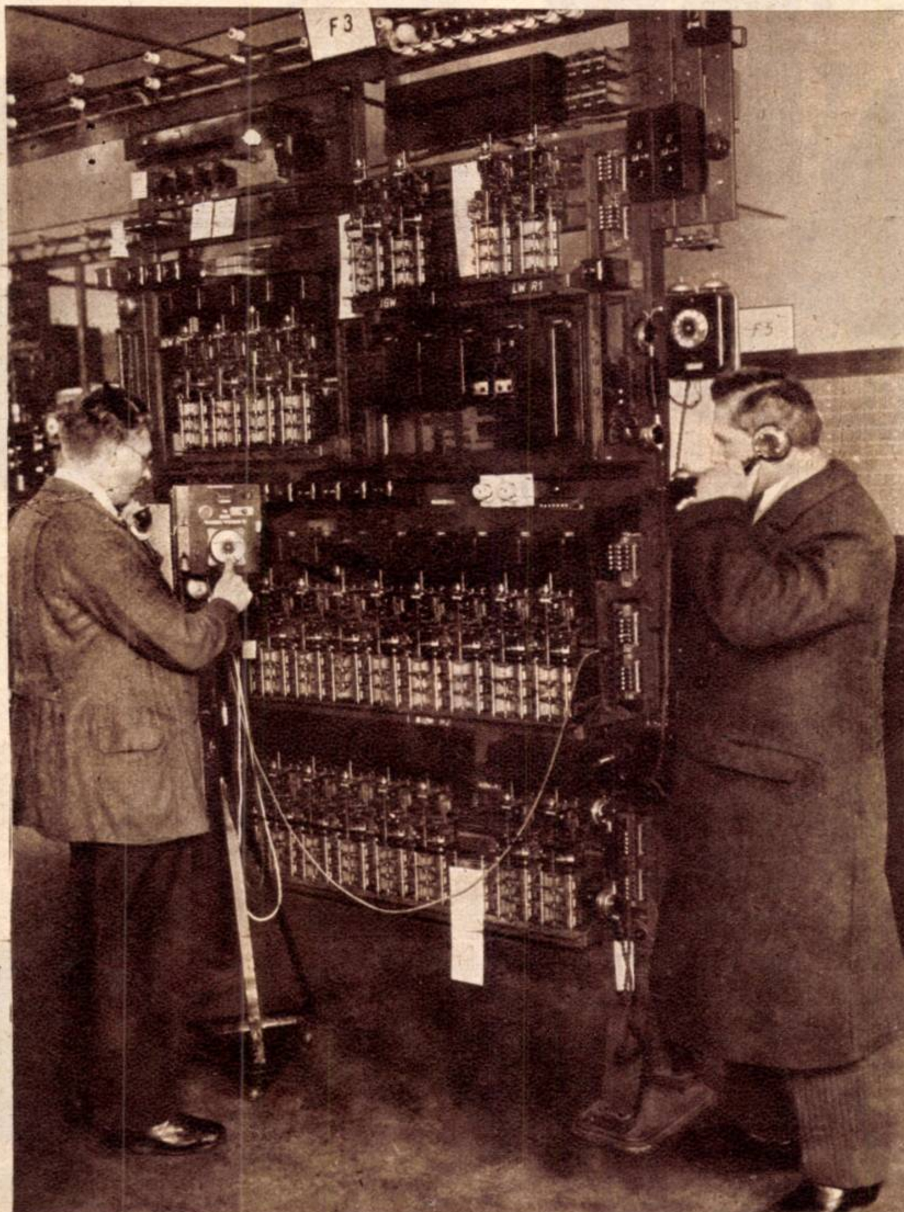
In tot timpul cursei de dus şi întors, „Bremen" a fost în permanentă legătură telefonică cu Europa şi America.

Intreaga serie de comunicaţii a avut loc, fără cel mai mic deranjament, aşa că toate convorbirile cu abonaţii reţelei telefonice de pe uscat au decurs în cele mai bune condiţiuni. Nici una din aceste convorbiri nu se deosebia, în ceeace priveşte tăria şi claritatea audiţiei — de orice altă simplă convorbire telefonică urbană.

— „Bine, foarte bine", vor zice unii. „Dar cum s'a ajuns oare la o asemenea convorbire telefonică"?

Foarte simplu:

„Bremen", vaporul de elită al societăţii germane „Norddeutscher Lloyd", a fost echipat cu o superstaţie de telefonie, realizată de firma „Telefunken", instalaţie în conformitate cu ultimele prescripţiuni ale technicei. Aceasta, pentru ca să permită posibilitatea unor convorbiri telefonice din largul oceanului, cu uscatul.

Comunicaţia cu coasta europeană se efectuiază prin T. F. F. de pe bordul vasului „Bremen", cu postul radio Norddeich şi de acolo, e transmisă prin reţeaua interurbană, ca o obişnuită convorbire telefonică. Aşa că, dacă în viitor telefonista dela Poştă vă anunţă:

— „Doamnă, sunteţi chemată de pe bordul vaporului „Bremen" care se găseşte în larg", să nu credeţi cumva că e la mijloc o glumă sau o vrăjitorie.

Nu, e un lucru sigur, o realizare surprinzătoare a technicei moderne.

Emiţătorul de pe bord are o putere de 600 waţi şi lucrează pe o lungime de undă de 14—120 m.

Instalaţia de emisie şi cea de recepţie nu sunt depărtate între ele, ci se găsesc în aceeaş cabină. Desigur ar mai fi încă multe de spus relativ la această instalaţie extraordinară, însă amănuntele interesează mai puţin pe profani. Să ne ocupăm mai bine de partea practică a inovaţiunei:

O călătorie în America nu mai inseamnă astăzi ceva extraordinar. Uneori trebue chiar să te hotărăşti în mod subit la o asemenea călătorie. Abia îţi rămâne timpul să dai dispoziţiile necesare acasă.

Altădată de pildă, erai nevoit să trimiţi telegrame după telegrame, pe când astăzi o singură convorbire telefonică cu cei de acasă, convorbire pe care o obţii imediat, din largul oceanului, e suficientă pentru a-ţi aranja toate treburile.

Zi cu zi poţi să fii ţinut în curent cu mersul afacerilor de acasă, sau să începi încă de pe vapor tratativele cu New-York, pentru a-ţi economisi astfel timp şi bani.

In definitiv, nu e tot una dacă telegrafiezi sau telefonezi. Căci în ziua de astăzi, pentru ca să iei o hotărâre într'o anumită chestiune trebue să fi informat în modul cel mai precis.

Or, acest lucru nu poate fi obţinut decât printr'o convorbire directă.

Şi afacerile comerciale nu sunt singurul folos al acestei senzaţionale inovaţiuni technice.

De câte ori nu se întâmplă ca cei porniţi de nevoe, sau chiar de plăcere, într'o călătorie peste Ocean să sufere de nostalgia celor rămaşi în urmă. Dorul de o voce dragă te urmăreşte tot timpul.

Ei bine! Acest dor poate fi acum potolit cu desăvârşire. Ceri pe vapor numărul şi în 10—15 minute vorbeşti cu cei lăsaţi în urmă.

B. B

EVADATUL

PUBLICUL francez a fost pus la curent cu formidabila excrocherie comisă de un oarecare Louis Leitzenman, în dauna societăţii consumatorilor de petrol din Marsilia. Contabil la sus zisa societate, acest individ însurat şi tată de familie, şi-a însuşit într'o zi suma de 35.000 lire, dispărând.

Plecat în Tunisia, unde un timp oarecare se ocupase cu comerţul de piei şi blănuri şi temându-se de a fi demascat, socoti mai prudent de a se refugia în locuri mai sigure.

Intr'o dimineaţă d. Louis Leitzenman, soţia şi fiul său debarcară la Alexandria, descinzând la hotelul Bonnard.

Acolo excrocul socotindu-se la adăpostul tuturor căutărilor se complăcea cu familia într'o existenţă fericită. Tihna n'a fost însă de scurtă durată. Un agent al siguranţei din Marsilia, trimis pe urmele lui, îndată ce furtul a fost cunoscut, nu întârzie de a-i pune cătuşele ajutat de poliţia din Alexandria.

Dar acolo unde afacerea ia o faţetă de roman foileton, este evadarea misterioasă de pe pachebot-ul care îl ducea sub o excortă numeroasă, la Marsilia.

* * *

Nu se poate şti exact prin ce mijloc Leitzenman reuşi să înşele supravegherea agentului de siguranţă, însărcinat a-l repatria. O depeşă anunţă mai întâi că el reuşise să sară în apă prin tr'o fereastră a cabinei, şi astfel să ajungă înnot pe coasta franceză. O altă cablogramă precizează că el s'a închis într'un cufăr şi a fost debarcat la Marsilia, ca simplu bagaj.

Nu va întârzia mult pentru a se face lumină asupra acestui punct, dar faptul interesant este că el a reuşit să iasă la larg şi că până astăzi nu se ştie încă nimic de locul unde se ascunde.

* * *

Iată după datele pe care le-am luat dintr'o bună sursă, câteva detalii asupra vieţii private a lui Leitzenman.

Casier contabil al societăţii consumatorilor de petrol din Marsilia, dibaciul excroc, se căsătorise acum câţiva ani cu o fată din buna societate, soţie cu care părea că duce un menaj fericit.

Naşterea unui copil întări şi mai mult uniunea, care avusese loc sub cele mai bune auspicii. Toată lumea lăuda cinstea tânărului casier şi chiar la Alexandria oamenii cari l-au cunoscut, mărturisesc că Leitzenman era cel mai fermecător om de societate şi în comerţ cel mai agreabil. Se întâmpla încă când îl vedeau îngrijorat, fără motiv şi nervozitatea pe care o manifesta câteodată în public, faţă de femeia lui, părea inexplicabilă.

Ii vedeai împreună la curse, în localuri publice şi pretutindeni unde cineva se poate amuza. La curse excrocul lăsa sume considerabile, dând impresia unui om foarte bogat, pentru care o pierdere chiar simţitoare nu putea să aibă repercusiune asupra bugetului său solid.

Jocurile de noroc sub toate formele făcuseră din Leitzenman un excroc vulgar, conducându-l la sfârşit spre furt şi fugă.

Femeia sa era oare în curent cu afacerile sale? Nu se ştie precis.

Unii afirmă că batjocorită de un soţ viclean şi dibaci, ea era cu totul străină de faptele sale, alţii din contra văd în ea o complice şi chiar o instigatoare.

* * *

Nu este pentru prima oară în analele judiciare, când se semnalează evadări de acest gen.

Inprejurările însă se schimbă. De curând închisoarea americană de la Granit, a fost teatrul unei răscoale, în cursul căreia douăzeci şi trei de deţinuţi au evadat.

Iată în ce împrejurări s'au petrecut faptele:

Preparându-şi timp îndelungat lovitura, pensionarii penitenciarului au ales o noapte pentru a-şi pune în execuţie planul de evadare.

O împuşcătură răsună în tăcerea serii.

Urmează strigăte, îmbrânceli, urmate de intervenţia gardienilor. Unul din ei căzu mort la pământ.

Prizonierii profitară de panică pentru a năvăli în magazia de muniţii. Ce le păsa acum de ţipetele sirenii? Ei erau inarmaţi şi vroiau să se apere.

Dealtminteri viaţa le era atât de îndurătoare în aceste celule strâmte, unde ideia sinuciderii le venia la fiecare pas? Fuga ori moartea, nu hatărul de a retrăi orele groaznice din trecut.

In acest timp, personalul închisorii nu putea egala pe revoltaţi, cari se băteau cu înverşunare feroce.

Un sgomot infernal de prăbuşiri. O hărmălaie generală, horcăeli plângătoare, sânge, strigăte sfâşietoare. Socotiai că asişti la o scenă principală dela „Big-House". Dar nu-i o simplă comedie, morţii nu se mai ridică odată cu tabloul dela sfârşit. Nici un regisor nu vine să-i felicite pentru că au redat atât de perfect adevărul, nici o star nu le va oferi ca recompensă buzele purpurii.

Douăzeci şi trei de deţinuţi au reuşit să fugă. Unde sunt?

Ce lovitură prepară ei acum? Fiecare are istoria sa, ca şi cea lui Litzenman.

Ei aleargă, aleargă, beţi de libertate, de aer liber, de spaţiu, până vor cădea în curse, ca păsărelele, bete şi ele de libertate...

G. G.

Îi cunoașteți?

NEPOTUL unuia dintre primii fotografi ai Bucureștilor, întorcându-se zilele trecute din vilegiatură, a vrut să pună puțină ordine în hârtiile și biblioteca rămasă moștenire dela bunicul său.

Printre volumele din bibliotecă, a găsit și un fel de album, care conține copii fotografice, dela începuturile fotografiei în capitala României.

Printre copii sunt unele figuri cunoscute, cum ar fi mitropolitul Șaguna, Ion Heliade Rădulescu și alții.

Dar, în afară de acestea, se găsește o serie întreagă de fotografii despre care posesorul n'are nici o cunoștință.

Cum pe vremea aceea, fotografia era considerată un mare lux și cum era costisitoare, nu se puteau fotografia decât oamenii proeminenți. E neîndoios că persoanele fotografiate din acel album, au jucat roluri importante în desvoltarea politică, economică și culturală a țării noastre.

„Realitatea Ilustrată" va publica pe rând fotografiile acestor necunoscuți și rugăm pe cititorii noștri, să colaboreze prin cunoștințele lor, la identificarea personalităților de care am vorbit.

In cazul când o fotografie va fi recunoscută, rugăm să ni se indice pe o carte poștală numărul respectiv pe care-l poartă portretul în revistă, numele personalității recunoscute precum și eventuale amănunte din viața lui publică sau particulară. Veți colabora astfel la istoria veacului trecut a țării noastre.

5

6

7

8

9

O NOAPTE DE GROAZA

...Suntem în noaptea de 23 August 1572, în grozava noapte a Sfântului Bartholomeu. Ecoul fericitei căsătorii a Margaretei, sora regelui, cu Henry de Navarre, mai dăinueşte încă şi manevrele Caterinei de Medicis au reuşit pe deplin. Bătrânii din partidul Hughenoţilor s'au adunat pentru ceremonie la Paris şi nu se aşteaptă decât un semnal pentru începerea măcelului. In sfârşit, semnalul trece pe deasupra cetăţii adormite, asemenea aripei unui înger distrugător: clopotele bisericei Saint-Germain, spintecă văzduhul cu cântecul lor jalnic.

— „Moarte hughenoţilor!"

Două mii de ucigaşi, în soldă, francezi şi elveţieni, cutreeră oraşul, nestânjeniţi de nimeni.

Casele hughenoţilor sunt luate cu asalt, uşile sparte, iar locuitorii masacraţi, fără deosebire de sex sau vârstă. Prin bezna nopţii adânci, la lumina sinistră a faclelor, se văd bărbaţi fugind, femei despletite urlând pe balcoane sau dealungul străzilor, în mijlocul unor ruini de porţi şi zarva oştirei care măcelăreşte fără milă. Elveţienii, intraţi prin casele care au rămas pustii, iau tot ce întâlnesc în cale, umplându-şi buzunarele pantalonilor, umflaţi cu tot felul de obiecte preţioase.

Unul din cei mai de seamă hughenoţi din Paris, este d-nul De la Force, care locueşte în rue de la Seine. Pe când masacrul se înteţeşte el veghiază la căpătâiul fiului său cel mare, aflat foarte greu bolnav. Alături de el, e băiatul cel mai mic, Caumont. Abia se auziseră cele dintâi vaete, şi câţiva prieteni şi servitori credincioşi veniseră în grabă ca să-l vestească pe d. De la Force, îndemnându-l să fugă, împreună cu copiii; dar cel mai mare dintre aceştia nu se putea ţinea pe picioare şi nefericitul părinte nu s'a îndurat să-l părăsească. Acum e acasă şi aşteaptă lângă patul bolnavului, pe când la poartă se aud răcnetele gloatei înfuriate...

ATACUL

Curând poarta e doborîtă şi soldaţii năvălesc cu spada în mână, în camera unde se află De la Force cu fiii săi. Acesta încercă să scape, conrupând soldaţii şi oferă căpeteniei lor două mii de scuzi. Mizerabilul primeşte târgul şi consimte să cruţe viaţa nenorociţilor. Cu toate acestea, el îi arestează, trimiţându-i sub escortă în strada des Petits Champs. Bolnavul e dus în braţe, fiindcă nu poate să meargă singur. Ajunşi acolo, tatăl şi fiii sunt daţi în paza a doi elveţieni, după ce-au făgăduit, pe cuvântul lor de onoare, că în nici un caz nu vor încerca să evadeze. D. de la Force îşi ţine cuvântul dat, asemenea unui cavaler din antichitate. Zadarnic sentinelele în paza cărora se află, îl sfătuesc să fugă: el refuză cu îndărătnicie. A doua zi dimineaţa, se prezintă la el contele Coconas, unul din cei mai sălbateci agenţi ai Caterinei de Medicis, cu o escortă de cinci zeci de oameni înarmaţi.

— Domnule, i se adresă el, viu din partea Monseniorului, fratele Regelui, care doreşte să vă vorbească. Am ordin să vă însoţesc până la dânsul, la Luvru.

— Să mergem, răspunde De la Force; — dar fiindcă trebue să ne prezentăm Monseniorului, îngăduiţi să-mi schimb îmbrăcămintea...

— Nu-i nevoe, replică rânjind Coconas. Pentru a merge acolo, unde vă voi conduce eu, nu trebue să vă îmbrăcaţi în haine de gală!...

Făcu un semn oamenilor lui, cari se aruncară asupra prizonierilor. Aceştia îi desbrăcară într'o clipă de hainele ce le aveau pe ei, mai mult, sfâşiindu-le, şi după aceia, în cămaşă şi chiloţi începură să-i gonească pe străzi, cu lovituri de spadă.

Totul în jurul lor e pustiu: groaza măcelului încă nu s'a potolit. Casele sunt închise şi cete de tâlhari cutreeră străzile, în mijlocul cărora zace câte un mort, părăsit, în propriu-i sânge... Cei trei De la Force, urmăriţi de soldaţi, sunt împinşi către fundul aleii des Petits Champs.

— Dar pe drumul acesta nu ajungem la Luvru, observă bătrânul hughenot... şi se întoarce ca să întrebe un soldat unde au de gând să-i ducă, când un strigăt desnădăjduit îi înfiorară:

— Tată, mor!

Şi fiul cel mare cade sub pumnalul asasinilor.

SUB MORMANUL DE CADAVRE

— Omorîţi! omorîţi! strigă aceştia sălbăticiţi şi lovesc cu turbare în dreapta şi'n stânga. Băiatul cel mare a căzut rostogolindu-se la pământ; urmează cel mic, un copil. La rându-i ţipă şi el:

— Mor! şi se prăbuşeşte jos. Tatăl se repede să-i vie într'ajutor, însă două pumnale îl străpung pe la spate. Cade şi el peste trupurile copiilor. Tâlharii îi despoaie de restul ce mai au pe ei şi îi părăsesc apoi, lăsând un morman de carne sângerândă, în mijlocul străzii.

...Rămân părăsiţi în strada deşartă până după amiazi şi unul din ei, cel mai tânăr şi mai îndrăgit din familia De la Force nu este rănit! Cuprins de panică, se aruncase la pământ şi el, însă mai înainte de a fi fost lovit şi, cu toate că acum e plin de sângele ce se scursese din trupurile fratelui şi al părintelui, n'are nici cea mai mică sgârietură...

Astfel pitulat, cu faţa la pământ, el a ascultat mai bine de patru ceasuri cum tatăl lui îl striga pe nume, în horcăitul dureros al agoniei...

Târziu, o poartă a cetăţii se deschide; câţiva lucrători coboară în stradă, privesc în juru-le şi văzând jalnicul morman de cadavre în mijlocul drumului, se opresc: unul cuprins de milă, altul cu gândul de a jefui. Un lucrător se apropie de cei căzuţi şi observând că unul din ei micul Caumont, are o pereche de culoţi noui, se grăbeşte să-i scoată. Când îl vede însă atât de tânăr, se opreşte înduioşat:

— D-zeule! îşi zise el, — ăsta e un copil.. De ce l-or fi omorît?

„NU SUNT MORT!"

Dar deodată se trage cu un pas înapoi: tânărul a deschis ochii şi cu un glas subţire, şopteşte:

— Nu sunt mort!... fie-ţi milă şi scapă-mă!...

Tocmai atunci, lucrătorul zăreşte venind din fundul străzii un pluton de soldaţi.

— Jos! murmură el, şi-l afundă iarăşi sub trupurile celor ucişi. Fă pe mortul căci vin soldaţii!...

Tânărul De la Force, cade din nou jos. Plutonul trece fără să bage în seamă nimic... strada rămâne iarăşi goală!..

Atunci lucrătorul îl ridică, îi pune pe umeri mantaua lui murdară şi îl alungă înainte, prefăcându-se că face gălăgie după el. Din când în când trec prin faţa unui grup de soldaţi şi atunci îi potriveşte o lovitură zdravănă de picior.

— Dar ce faci?... Cine-i ăsta? îl întreabă soldaţii.

— Lăsaţi-mă în pace, pentru numele lui D-zeu! strigă înfuriat lucrătorul. E nepotul meu şi s'a îmbătat... Trebue să-i dau o lecţie ticălosului!...

Străbat astfel străzile sub ochii patrulelor şi în sfârşit ajung în rue de Verdelet unde locueşte muncitorul. Cu o ultimă lovitură de picior, tânărul Caumont de la Force e împins înăuntru.

Dar acolo se prăbuşeşte la pământ, mort. Il uciseseră emoţiile... *In româneşte de G. R.*

Tainele canalelor chineze

ORAŞUL Canton nu văzuse niciodată până atunci o serbare mai impunătoare. Roh-li, făcuse lucrurile în stilul unui mare senior, fără să se gândească la cheltueli, astfel că na trebuit să risipească multă osteneală, fiindcă bogăţiile lui nu se puteau socoti.

Toţi fruntaşii vieţii europene se grăbiseră să ia parte împreună cu familiile lor. Mulţimea aceea care se mişca domoală, se legăna, oferia ochiului o privelişte minunată. Farmecul femeesc era reprezentat din belşug. Dar peste toate doamnele şi domnişoarele avea întâietate Miss Winifred Trigliph, fiica unui englez, care se stabilise de câteva luni la Canton, pentru trebuinţele negoţului, cu care se îndeletnicia. Fata era negrăit de frumoasă şi mulţi pretendenţi europeni şi localnici încercaseră să-i cucerească inima, sau să smulgă asprului părinte învoirea la o căsătorie, cu perspectiva ademenitoare a unei zestre ca în basme. Dar toate încercările se frângeau neîncetat în faţa refuzului tinerei fete.

— Mă voi căsători cu omul pe care voi simţi că-l iubesc, declara ea surâzătoare.

La balul lui Roh-Li, ea apăru în adevărata majestate a unei regine. Carnetul i se umplu în curând cu numele cele mai cunoscute, pe când în umbră sângera tainic o altă inimă rănită. Petrecerea era în toiul celei mai dulci însufleţiri, când pe neaşteptate lumina electrică se stinse, şi salonul, grădinile şi clădirile din preajma locului rămăseseră cufundate în bezna nopţii. O confuzie veselă îşi făcu loc printre invitaţi; se auziau ţipete, râsete, glume: iar în cele din urmă se iviră servitorii cu candelele aprinse. La început se gândiră la o farsă, dar păru că întreruperea luminei era datorită nu unui accesoriu stricat, ci amestecul unei mâni criminale apăru limpede: Copila fusese răpită... Dar de cine?

Pe când acestea se petreceau în palatul lui Roh-Li, un bărbat păşia singur şi mâhnit de-alungul canalului Cin-chiang pe ale cărui unde negre se legănau luntrile chinezeşti şi navale europene, aşteptând plecarea. Necunoscutul, avea înfăţişarea unui naufragiat, a unui învins al vieţii, iar un cercetător mai pătrunzător ar fi ghicit poate în ochii lui, pironiţi deasupra curentului, o hotărîre tragică.

— E mai bine să sfârşesc acum, murmură el la un moment dat, şi făcu mişcarea de a se arunca în apă. Un ţipăt uşor, gâtuit îl ţinu pe loc, silindu-l să-şi îndrepte privirea în direcţiunea acelui glas: desluşi câteva umbre, coborînd în josul fluviului şi pierind apoi pe puntea unei luntre ancorată lângă mal.

— Chinezii aceştia au pirateria în sânge îşi zise el. Ţipătul acela era de bună seamă, al unei femei!...

... cea mai atractivă apariţie a balului...

UN GEST INDRAZNEŢ

Cu multă hotărîre, îndoindu-se, şi uzând de multe vicleşuguri, se apropiă de luntrea care răsăria în drumu-i, pustie, fără urmă de viaţă pe ea — şi sări pe punte. Era dezarmat. Se apropie de un perete şi smulse dintr'o deschizătură o vergea de fier, slujindu-se de ea ca de ţeava unei arme. Stătu apoi în ascultare. Printr'o gaură îi ajunse la urechi un murmur de voci. Prinse câteva cuvinte chinezeşti pe care le pricepea binişor... Plecare imediată... ordinul stăpânului... englezoaica... urmăritorii..

Işi lepădă ghetele spre a se feri de sgomot şi, cu multă prudenţă coborî câteva trepte, mergând tiptil şi aplecându-se ca să vadă mai bine. La lumina bolnăvicioasă a unei lanterne cu ulei, desluşi câţiva chinezi, în jurul unei legături care avea formele şi dimensiunile unui corp omenesc. Iute îşi făcut o socoteală de şansele cari le avea de partea lui, apoi sărind în lături, strigă:

— Mâinile sus, ori trag! In beznă figura lui demonică apăru atât de ameninţătoare, încât canaliile, luate pe neaşteptate, nu cutezară să se mai împotrivească, — şi ascultară.

— Intraţi unul câte unul, în căsuţa de colo, adause el, arătând o deschizătură, care ducea în pântecele luntrei. Cine îndrăzneşte să coboare braţele, — e un om mort!

Ordinul fu rostit cu atâta siguranţă în voce încât chinezii nu se mai îndoiră un moment că sunt la cheremul unui adversar mai puternic şi pe tăcute, ruşinaţi, unul în spatele altuia se îndreptară spre proră..

REABILITAREA

Dintr'un salt, îndrăzneţul necunoscut ajunse la uşă şi o închise; apoi se aplecă să ridice fiinţa care zăcea aproape neînsufleţită la pământ, înfăşurată într'un fel de manta. Chipul îi eşi la iveală, pe când o exclamaţie de uimire porni de pe buzele tânărului.

— Miss Trigliph! De câte ori admirase el fiinţa aceea încântătoare, din care-şi durase un idol al visurilor sale imposibile!...

Miss Winifred, deschise ochii mari, rotindu-i de jur împrejur, speriată. Văzu un chip nobil, prietenos în care se vedea limpede întipărirea rasei sale, şi care-i surâdea, luminându-se de bucurie.

— Scăpaţi-mă! scăpaţi-mă! imploră ea...

Tânărul necunoscut o ridică, o strânse la pieptul lui puternic şi, ducând-o pe sus ca pe-o copilă, părăsi luntrea.

Ajuns la casa d-lui Trigliph sună, încredinţă fata servitorilor veniţi în grabă, apoi fugi, mânat parcă de un delir.

Il găsiră a doua zi pe malul fluviului, lipsit de cunoştinţă, aproape pe moarte; fu dus la spital de unde ieşi după câteva zile vindecat spre a intra în casa d-lui Trigliph ca asociatul său în afaceri şi logodnic al lui Miss Winifred. El aparţinea uneia din cele mai nobile familii engleze. O viaţă trândavă şi unele prăbuşiri în averea lor, îl aruncaseră încă de tânăr, ca pe un naufragiat disperat, în lume.

Nimeni nu mai avu prilejul să afle cine pusese la cale răpirea fetei. Oamenii din luntre, văzând partida pierdută se aruncaseră în fluviu şi înotând ajunseră pe malul celălalt, dispărând apoi. S. I.

SCRIEREA CU CHEE

Intotdeauna au fost și vor fi secrete pe care suntem nevoiți să le încredințăm hârtiei, pentru a le transmite unor corespondenți indepărtați. Trebuie deci să recurgem la mijloace destinate să le ascundă înțelesul. Din această nevoie a luat naștere scrierea cu cheie sau criptografia.

VECHIMEA SCRIEREI SECRETE

Din cele mai vechi timpuri s'a făcut uz de semne, de cifre, de figuri, etc., al căror înțeles fusese stabilit în secret mai dinainte, între corespondenți.

Istoricii antichității ne vorbesc despre aceste procedee, deja în uz la Perși, la Greci și la Romani. Plutarc povestește că Cezar inventase un „cifru" nou, transpunând literile din alfabet. A patra literă din alfabet lua locul lui A. In loc de A, el punea D; în loc de D, H; și așa mai departe. Deaceea, procedeele care se bazează pe transpunerea (strămutarea) literilor au primit numele de „metoda lui Iulius Cezar".

Saxonii, Galii și Normanzii au întrebuințat și ei niște ciudate caractere convenționale, care amintesc limbajul secret al cerșetorilor și hoților din țara lor.

In Evul Mediu, s'au inventat mai multe alfabete secrete.

Fiecare literă din alfabet era tradusă printr'un semn convențional, algebric, astronomic, etc. In Italia, unde diplomația și intriga erau împinse până la ultimele lor perfecțiuni, scrierea cu cheie era curentă. Papa nu coresponda decât în limbaj secret cu Republica Veneției.

Sub Ludovic XV și Ludovic XVI, scrierea cifrată a devenit din ce în ce indispensabila auxilară a diplomației. „Cifrul" era întrebuințat până și în scrisorile de recomandație sau în pașapoartele ce se dădeau străinilor cari se duceau în Franța; el servia să dea asupră-le, și fără ca aceștia s'o știe, informațiuni ale căror purtători erau ei înșiși.

Câteva scrisori de-ale lui Napoleon I, scrise în cursul campaniilor sale și publicate în diferite lucrări istorice, arată că două cifruri, — cel mic și cel mare, — erau în uz la generalii francezi pentru a coresponda între ei și cu Marele Stat Major.

Dar în 1814, procedeele criptografice au fost suprimate, și ordinele lui Berthier, expediate în alfabetul obicinuit, au fost cunoscute de inamic, care a pus mâna pe depeșă.

„Poate, zise Badin în ale sale *Recherches historiques sur l'art militaire*, poate că soarta Franței și fața Europei au depins de desuetudinea în care era momentan criptografia".

Scrierea cifrată a redevenit astăzi o necesitate a diplomației și a războiului.

Trebuie să adăogăm, că în timp de răsboi, telegrafia nu acceptă depeșa cifrată, transmisă de un particular și în timp obicinuit, unele țări, ca Rusia bunăoară, nu admit de fel.

METODELE

Transpunerea (schimbarea locului) *literelor* poate să se efectueze în mai multe feluri; metoda cea mai simplă, cea mai cunoscută, constă în a scrie pe două linii, punând alternativ prima literă pe prima linie, a doua literă pe a doua linie, a treia literă pe prima linie, a patra literă pe a doua linie, și așa mai departe.

Exemplu: Vom mai putea rezista încă opt zile.

v m a p t a e i t i c o t i e
o m i u e r z s a n ă p z l .

Dificultatea citirii se mărește când scriem pe patru linii: prima literă pe prima linie; a doua pe a patra linie; a treia literă la capătul primei linii; a patra literă la capătul liniei a patra; a cincea literă pe linia doua; a șasea literă pe linia treia; a șaptea literă la capătul liniei a doua; a opta literă la capătul liniei a treia; urmând astfel aceeași ordine pentru rest.

O altă metodă, mai complicată, constă în a face un tablou de opt coloane, dispus astfel:

	AA	BB	CC	AB	AC	BC	CB
A	a	d	g	l	o	r	u
B	b	e	h	m	p	s	v
C	c	f	i	n	q	t	z

Alegem, din acest tablou, literele mici pe care voim să le întrebuințăm, și, în locul lor, scriem pe cele două majuscule care sunt în căsuța de sus corespunzătoare acestei litere; adăogăm majuscula dela stânga și transcriem aceste majuscule în litere mici; astfel, în cuvântul *„carte"* corespunde, sus, cu A A și la stânga cu C. Pentru a scrie litera *c*, vom scrie *aac;* litera *a aaa;* cuvântul *„carte"* se va exprima prin *aac, aaa, bca, bcc, bbb.*

Putem, bineînțeles, să variem combinațiile la infinit.

SCRIEREA CIFRATĂ

Constă din a indica fiece literă din alfabet printr'o cifră; sau din a da fiecărei litere o cifră convențională.

a—15	g—24	n—1	t—4
b—29	h—19	o—23	u—10
c—11	i—16	p—5	v—2
d—20	k—7	q—12	x—14
e—3	l—9	r—8	y—17
f—18	m—13	s—22	z—6

Exemplu: Giurgiu a căzut e indicat în acest chip:

24 16 10 8 24 16 10, 15, 11 15 6 10 4.

Un procedeu care nu prea e complicat, constă în a face tabloul următor:

abcd	efgh	iklm	nopq	rstu	vxyz
1	2	3	4	5	6

Fiecare literă din cuvântul ce voim să deghizăm e indicată printr'un dublu cifru, din care *cel dintâi* reprezintă grupul literilor și *al doilea* rândul pe care această literă îl ocupă în acest grup.

Astfel *b* se exprimă prin *12, g* prin *23, p* prin *43.*

Pentru a spune *inamicul e invins,* vom scrie:

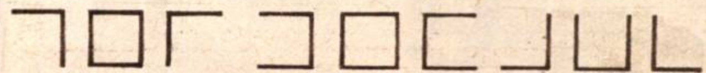
31. 41. 11. 34. 31. 13. 54. 33. 21. 31. 41. 61. 31. 41. 52.
i n a m i c u l e i n v i n s.

UN ALFABET INDESCIFRABIL

Un Italian, Porta, a inventat alfabetul indescifrabil care împarte, după voință, alfabetul în patru grupe *de câte trei litere* și în cinci grupe *de câte două. Exemplu:*

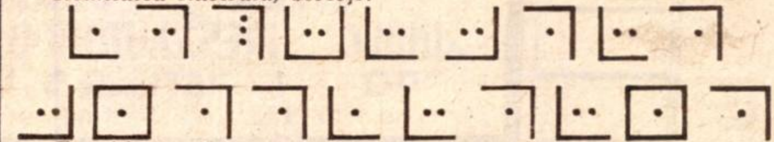
a l u	b m v	c n x
d o z	e p	f q
g r	h s	i t

Aceste grupe sunt reprezentate prin nouă semne de formele următoare:

sau *ad libitum.* Fiecare semn exprimă un grup de litere în ordinea orizontală, dela stânga la dreapta; se adaogă fiecăreia dintre ele unu, două sau trei puncte, pentru a indica locul pe care îl ocupă în tablou litera din alfabet ce am scris,

Realitatea Ilustrată, scrieți:

E evident, că cu asemenea semne, o scrisoare devine indescifrabilă.

DETESTE

DIN ȚARA

Stâga sus: *Sâmbătă 17 Septembrie, a reintrat pe ring Moţi Spakow într'un match-vedetă contra suedezului Anderson, campion la toate categoriile. Suedezul, în mare formă, l-a făcut pe Spakow knock-out în a treia repriză.*

Stânga mijloc: *Duminică 18 Septembrie s'a jucat în Capitală un important match de foot-ball între echipele Ligilor de Vest şi de Sud, match care s'a terminat în favoarea primei cu 4-2.*

Sus: *D. Jean Massaryk, fiul d-lui Thomas Massaryk, preşedintele republicei cehoslovace, a sosit în ţară, fiind primit în audienţă de Regele Carol, la Sinaia. D. Jean Massaryk este ministrul Cehoslovaciei la Londra şi unul din susţinătorii fervenţi ai Micei Antante.*

Stânga: *In ziua de 17 Septembrie s'a deschis în Bucureşti, în sala Eintracht, marele congres al automobiliştilor profesionişti, cu care ocazie vorbitorii au cerut o serie de îmbunătăţiri pentru uşurarea traiului bresiaştilor automobilişti.*

ARTHUR CONAN DOYLE

Fabricantul DE VOPSELE

In dimineaţa aceea, Sherlock Holmes era melancolic şi pornit să filozofeze. Firea lui vioaie şi practică avea asemenea reacţii.

— L-ai văzut? mă întrebă el.

— Pe cine? Pe bătrânul care a eşit dela tine?

— Exact.

— M'am încrucişat cu dânsul în poartă.

— Ce impresie ţi-a făcut?

— Aceea a unei fiinţe sărmane, de prisos şi de plâns, a unei sdrenţe. Omul ăsta ţi-e client?

— Doamne, cred că-i pot da acest titlu, răspunse Holmes.

Apoi, luă de pe masa lui o cartă de vizită foarte uzată.

— Individul în chestie se numeşte Josias Amberley şi era, după spusele lui, al doilea din asociaţii *Brickfall & Amberley*, fabricanţi de articole, a căror marcă o poţi vedea pe cutiile de vopsele. Făcându-şi suma, se retrase din afaceri, la vârsta de şaizeci şi unu de ani, cumpără o casă la Lewisham şi se instală acolo, ca să se odihnească după o viaţă plină de muncă fără preget. Un viitor mulţumitor îi părea asigurat.

Holmes aruncă o privire pe câteva cuvinte scrise în grabă de el, pe dosul unui plic.

— Asta se petrecea în 1896, Watson. La începutul anului 1897, luă în căsătorie o femee cu douăzeci de ani mai tânără decât el. Indestulare, o femee, trândăvie: înaintea paşilor săi, drumul se întindea neted. Şi au fost deajuns doi ani, ca să facă din el ceeace ai văzut: făptura cea mai prăpădită, cea mai mizerabilă din câte se târîse sub soare.

— Dar ce i s'a întâmplat?

— Acest Amberley are o pasiune, pentru jocul de şah, pe care o împărtăşia un tânăr medic din vecinătate. Doctorul Ray Ernest — i-am notat numele — se ducea des pe la soţii Amberley. Soţia şi doctorul au fugit săptămâna trecută, şi dânsa a luat împreună cu lucrurile ei o ladă, cuprinzând în cea mai mare parte titluri şi valori agonisite cu trudă de către soţ. Găsi-vom femeea? Salva-vom banii?

— Ce vom face?

— Ceeace interesează în primul rând, e, de a şti ce vei face tu, dragul meu Watson. Fireşte, numai dacă vei avea bunătatea să studiezi cazul împreună cu mine. Ştii ce ocupat sunt în momentul de faţă. N'am timp să mă duc la Lewisham, şi totuş informaţiile culese la faţa locului, au o valoare deosebită. Bătrânul a stăruit cât a putut ca să mă hotărască să plec; i-am spus că sunt împiedicat să părăsesc Londra. E gata să primească pe înlocuitorul meu.

— Iţi stau la dispoziţie, replicai eu. La dreptul vorbind, nu cred să-ţi pot fi de prea mare folos, dar nu doresc decât să te servesc cât voi putea mai bine.

...am luat intâi urmele prin grădină...

* * *

Şi astfel se face că într'o după amiază, am pornit spre Lewisham, fără să am habar că în răstimpul unei săptămâni afacerea în care mă angajam, urma să ajungă obiectul celor mai arzătoare discuţii, dela un capăt la celălalt al Angliei.

Era seara târziu când m'am întors pe Bakerstreet ca să-mi dau raportul. Am găsit pe Holmes culcat, în toată lungimea corpului său slab, în adâncimea fotoliului favorit. Cu pipa în gură, învăluit de un fum acru şi greoi, cu pleoapele plecate, aş fi putut să-l cred adormit, dacă de fiecare dată când îmi întrerupeam raportul, sau când era ceva nelămurit, ochii lui strălucitori şi pătrunzători nu m'ar fi străpuns ca nişte spade.

— Casa d-lui Josias Amberley, zisei, se numeşte „Refugiul": e un amănunt asupra căruia socotesc că trebue să-ţi atrag atenţia, Holmes. Cunoşti ţinutul, străzile sale monotone de cărămidă, drumurile posomorîte dela periferie: drept în mijloc, se află această casă veche, pe care o înconjoară un mare zid acoperit cu licheni şi încununat cu muşchiu, felul zidului...

— Lasă poezia, Watson spuse cu asprime Holmes. Vom spune că zidul e mare, din cărămidă.

— Fie. N'aş fi dibuit niciodată „Refugiul", dacă nu m'aş fi informat pe lângă un tip înalt, oacheş, cu mustaţa groasă şi cu mersul milităresc, care se plimba fumând pe stradă. Nu răspunse la întrebarea mea decât cu un semn din cap, dar întovărăşit de o privire atât de curioasă, atât de întrebătoare, încât mai târziu îmi reveni în minte.

„Cum păşii pe poartă, văzui pe d. Amberley venind pe alee. Abia îl întrezărisem azi dimineaţă, şi mi se păruse o fiinţă ciudată; dar acolo, în plină lumină, mi se păru şi mai anormal.

„Pe lângă asta, părea frânt de mâhnire, în toată puterea cuvântului; se încovoia ca sub o greutate prea mare. Totuş nu era plăpând, cum îl crezusem la început, căci umerii săi, bustul său sunt ai unui uriaş; dar corpul său se subţiază mergând în jos, iar picioarele sale sunt ca două fusuri.

„Ceeace m'a izbit, a fost mulţimea şuviţelor cărunte, care eşiau de sub vechea lui pălărie de pai, expresia sălbatecă şi pasionată a chipului său şi desemnul pronunţat al trăsăturilor sale.

— Foarte bine, Watson. Şi ce ţi-a zis?

— Incepu să-mi povestească necazurile sale. In acest timp, umblam pe alee în sus şi în jos. Pe când vorbia, eu îmi plimbam privirile în jurul meu. Grădina cuprindea numai plante crescute la voia întâmplării. In ea domnia o atât de mare neorânduială, încât o simţiai cu totul părăsită. Mă întreb cum o femee care se respectă, a putut să îngăduie o asemenea neglijenţă. Insăş casa era în ultimul hal de murdărie. Dar era evident că bietul om îşi dădea seama de asta şi, se silia să aducă o îndreptare, căci îmi spuse că era ocupat cu vopsitul. Intr'adevăr, în mâna dreaptă ţinea o pensulă, iar în cea stângă o ulcică mare plină cu vopsea.

„Mă introduse în trista încăpere ce-i servia de birou, şi, acolo, am vorbit mult timp. Bine înţeles, era dezamăgit că n'ai venit.

— „Nu îndrăzniam să sper că mă va vizita, îmi zise el; ca un umil personaj ce sunt, şi mai ales în momentul de faţă, după pierderea de bani ce am suferit-o, nu puteam să am pretenţia de a obţinea întreaga atenţie a unui om atât de celebru ca d. Sherlock Holmes.

„Cum Amberley n'are servitori, serviciul casei e făcut de către o femee, care vine în fiecare dimineaţă şi rămâne până seara, la ora şase. In seara în care d-na Amberley a fugit, soţul ei, ca s'o distreze, reţinuse două locuri (galeria a treia) la teatrul din Haymarket; dar, în ultima clipă, pretextând o violentă migrenă, ea refuză să-l însoţească, şi el eşi singur. Faptul mi se pare dovedit, Amberley arătându-mi biletul destinat soţiei sale şi de care ea nu s'a folosit.

— Iată ce-i curios, zise Holmes, al cărui interes se trezia în mod vădit. Urmează, te rog, Watson. Ai examinat biletul şi, întâmplător, ai reţinut numărul?

— Din întâmplare l-am reţinut, făcui cu oarecare orgoliu. S'a brodit să fie vechiul meu număr din liceu, 31; astfel încât mi s'a întipărit în memorie.

— Perfect, Watson! Deci scaunul soţului trebue să fie 30 sau 32.

— Desigur, răspunsei, fără să înţeleg bine gândul lui Holmes. Şi adaog că era un scaun din rândul B.

— De minune! Ce ţi-a mai spus Amberley?

— Imi arătă o cămară în care-şi păstrează lucrurile de preţ, prevăzută cu o uşă şi obloane de fier în stare, cum declară el, să dejoace sforţările spărgătorilor. Dar soţia lui trebue ca să fi avut o chee, fiindcă cei doi complici au reuşit să facă să dispară şapte mii de lire în valori şi în titluri.

— Titluri? Cum se vor putea folosi ei de titluri?

— Amberley a înaintat o listă poliţiei, ceeace-i îngădue să nădăjduiască că nu vor putea să le vândă. Către miezul nopţii, întorcându-se dela teatru, el găsi cămara deschisă larg şi prădată. Soţia sa o ştersese cu celălalt, fără să-i lase măcar un cuvânt. De atunci, n'a mai auzit de ea, deşi s'a dus îndată să depună o plângere.

Holmes se gândi un minut.

— Zici că în momentul sosirii tale, Amberley era ocupat cu vopsitul: ce vopsia el?

— Coridorul. Cu puțin înainte terminase de vopsit ușa și lemnăria biroului său.

— Nu găsești că în asemenea împrejurări era o îndeletnicire ciudată?

— „Trebue să faci ceva ca să-ți înșeli amarul", îmi explică el. Explicație excentrică, desigur; dar el însuși nu-i un excentic? Rupse bucăți în fața mea, într'un acces de furie, fotografia soției sale. „Nu mai vreau, strigă el, să am înaintea ochilor mei acest chip blestemat!"

— Bun. Mai vezi ceva în chestia asta care să mă intereseze?

— Da, un lucru, un lucru care m'a mirat mai cu deosebire. Mă întorsesem la gara din Blackheath și mă urcasem în tren când, în secunda în care pusese în mișcare, văzui un om repezindu-se în compartimentul vecin. Știi, Holmes, că rețin repede fizionomiile. Acest om era, fără nicio îndoială, individul oacheș la care mă informasem în stradă. L-am mai văzut odată pe podul din Londra, pe urmă l-am pierdut prin mulțime. Am convingerea că mă urmăria.

— Sigur, făcu Holmes, sigur! Un om înalt, oacheș, cu mustățile groase, mi-ai spus, și care purta ochelari afumați?

— Holmes, ești vrăjitor. Intr'adevăr, e un amănunt pe care-l uitam; își avea ochii apărați de o pereche de asemenea ochelari.

— Și arbora la cravată, drept ac, emblema masonică?

— Holmes!

— Toate astea sunt cât se poate de simple, dragul meu Watson. Dar să revenim la chestie. Mărturisesc că afacerea, după ce mi-a părut destul de absurdă ca abia să merite atenția, ia foarte repede întorsătura contrară. Dacă, în îndeplinirea misiunii tale, ai lăsat să-ți scape tot ceeace-i mai important, cel puțin ceeace ți s'a impus dă naștere la reflexii serioase.

— Ce am lăsat să-mi scape, mă rog?

— Nu te supăra, amice. Nimeni n'ar fi scos-o la capăt acolo mai bine ca tine; alții, poate, nu s'ar fi descurcat așa de bine. Dar sunt, fără contrazicere, câteva puncte a căror însemnătate capitală n'ai văzut-o. De pildă, ce părere au vecinii de soții Amberley? Iată o informație prețioasă. Și ce-i doctorul Ernest? Un chefliu, un seducător de meserie, cum s'ar putea crede. Când are cineva fizicul tău avantajos, Watson, găsește în orice femee o ajutoare sau o complice. Ai vorbit cu domnișoara dela poștă sau cu băcăneasa? Mi te închipui bucuros șoptind fleacuri tinerei hotelierе dela *Ancora Albastră* și primind de la ea, în schimb, câteva informații solide.

— O pot face și acum.

— De prisos. Datorită telefonului și a Scotland-Yard-ului, aflu, deobicei, fără să părăsesc această cameră, ceeace e de neapărată nevoe să știu. Astfel, am aflat că are, în ținut, faima unui calic, precum și a unui soț autoritar și aspru. Că păstra o sumă mare în cămara lui, e foarte posibil...

* * *

A doua zi am fost în picioare devreme; resturi de pâine prăjită și cojile sfărâmate a două ouă îmi spuseră că Holmes a fost și mai matinal. Am găsit pe masă acest bilet scris în grabă:

Dragul meu Watson, există unul sau două puncte asupra cărora aș dori să mă înțeleg cu d. Josias Amberley; după care, se poate ca afacerea să fie deslegată sau nu... Te rog să binevoești să fii la dispoziția mea pe la ora trei, pentru cazul când aș avea nevoe de tine.

S. H.

Nu mai revăzui pe amicul meu decât la ora arătată, când reveni preocupat, grav, tăcut. In asemenea împrejurare, cel mai bun lucru era să-l lași în pace.

— Amberley nu-i aici?

— Nu.

— Ah! mă bizuiam pe el.

Dezamăgirea lui Holmes, fu scurtă; Amberley nu întârzie să vină. Pe fața lui aspră se întipăriau mirarea și neliniștea.

— Domnule Holmes, am primit o telegramă de neînțeles.

Zicând aceste cuvinte, întinse telegrama lui Holmes, care ceti cu glas tare:

Veniți imediat, negreșit. Pot vă informez asupra recentei pierderi.

ELMAN, Presbiter.

— Expediată la ora două și zece din Little Purlington, continuă Holmes. Little Purlington e în Essex, cred. Ei bine! veți pleca numaidecât. Unde mi-e anuarul ecleziastic? Da, iată: „J. O. Elman, licențiat în litere, vicar de Mosmoor și Little Purlington". Cercetează mersul trenurilor, Watson.

— E unul care pleacă din Liverpool Street la ora cinci și douăzeci.

— Foarte bine. Ar trebui să-l însoțești pe d. Amberley, poate să aibă nevoe de vre-un sfat sau de ajutor.

Dar clientul nostru nu prea părea grăbit să se pună pe drum.

— Această telegramă nu-mi inspiră încredere, domnule Holmes la ureche înainte ca să ieș, îmi arătă ce însemnătate acorda vicar ?

— Nu v'ar fi telegrafiat dacă n'ar fi știut ceva. Anunțați-i sosirea dv.

— Nu cred să mă hotărăsc.

Holmes își luă înfățișarea cea mai aspră.

— Domnule Amberley, zise el, refuzul dv. ar produce cea mai proastă impresie asupra mea și a poliției.

Acest avertisment păru că scoate din fire pe clientul nostru.

— Bine, bine! dacă o luați așa, mă voiu duce. Din partea mea, găsesc că n'are nimic să-mi spună, dar de vreme ce dv. socotiți contrariul...

Chestia era tranșată. O recomandație pe care mi-o șopti Holmes la ureche înainte ca să es, îmi arătă ce însemnătate acorda călătoriei noastre.

— Orice mijloc ar trebui să întrebuințezi, fă ca Amberley să plece. Și dacă, cu toate astea, îți scapă din mână, dă fuga la prima cabină telefonică, și comunică-mi un singur cuvânt: „Fugit". Oriunde m'ar afla, voiu aranja astfel încât să-mi parvină comunicarea ta.

Nu te duci cum vrei la Little Purlington, așezat pe o linie secundară; și n'am păstrat din traiect decât o amintire, destul de neplăcută, căci vremea era apăsătoare, trenul leneș, și tovarășul meu posac: abia își deschidea gura, din când în când, și asta numai ca să se plângă de inutilitatea deranjării noastre. Când în sfârșit ajunserăm la mica stație, ne rămânea să facem, în trăsură, două mile de drum până la presbiter, unde un gros *clergkman*, solemn, ca să nu zic pompos, ne primi în cabinetul său.

— Ei bine! domnilor, ne întrebă el, ce doriți dela mine?

— Venim, explicai eu, ca răspuns la telegrama dv.

— Telegrama mea? N'am trimis nicio telegramă.

— Vorbesc de telegrama pe care a primit-o din partea dv. d. Josias Amberley, în privința soției sale și a banilor săi.

— Dacă-i o glumă, o găsesc de un gust discutabil, domnule, îmi răspunse iritat vicarul.

Clientul nostru și cu mine ne privirăm încurcați.

— Aș crede mai curând într'o neînțelegere, replicai eu. Vor fi oare două presbiterii aici? Iată telegrama adresată din presbiter și semnată cu numele de Elman.

— Aici nu-i decât un presbiter, domnule, după cum nu-i decât un vicar. Această telegramă e o mistificare odioasă, pe care ar trebui s'o lămurească poliția. Până atunci nu văd le ce am prelungi această convorbire.

Și îndată după asta, mă trezii iar, cu d. Amberley, pe șoseaua unui sat ce mi se păru cel mai primitiv din toată Anglia. Ne îndreptăm către biroul telegrafului, însă era închis. Dar, micul hotel al drumului de fier avea telefon, astfel încât putui să vorbesc cu Holmes. Nu fu mai puțin surprins decât noi, de rezultatul călătoriei noastre.

— Bizar! făcu glasul depărtat, bizar! Mă tem mult, dragul meu Watson, că n'aveți niciun tren ca să vă întoarceți seara. V'am expus, fără să vreau, grozăviilor unui han de țară. Din fericire îți rămâne natura, Watson, natura și d. Josias Amberley ca să te distreze. Vei putea comunica în voe cu ea precum și cu el.

Și un râs batjocoritor îmi anunță sfârșitul convorbirii.

* * *

Băgasem de seamă repede că clientul nostru își merita faima de calic. Murmurase contra cheltuelilor de deplasare, stăruise ca să călătorim în clasa a treia, țipase în fața notei dela hotel. Când, a doua zi dimineața, ne întoarserăm la Londra, n'aș fi putut spune care din noi doi era mai rău dispus.

Totuș primi să mă urmeze. Inștiințasem prin telefon pe Holmes de sosirea noastră: n'am găsit la el decât un bilet în care ne spunea că se dusese la Lewisham, unde ne așteaptă. Dacă asta fuse pentru noi o surpriză, fu una și mai mare când, intrând la clientul nostru, văzurăm instalat în salon, lângă Holmes, un om cu o înfățișare rece, care-și adăpostia ochii îndărătul unor sticle afumate și purta la cravată un mare ac masonic. Holmes ni-l prezentă.

— Amicul meu, d. Barker. Deși lucrăm separat, și dânsul se interesează de afacerea dv., d-le Amberley; și avem amândoi să vă punem o întrebare.

Amberley se așeză greoi. Avea sentimentul unei amenințări, o citii în fixitatea ochilor și în contractarea trăsăturilor sale.

— Care întrebare, domnule Holmes?

— Numai aceasta: Ce-ai făcut cu cadavrele?

Amberley scoase un strigăt puternic și sări în picioare. Sfâșiind aerul cu degetele sale osoase, cu gura deschisă, părea o oribilă pasăre de pradă. Am avut astfel viziunea neașteptată a adevăratului Josias Amberley, demon cu sufletul și cu corpul la fel de diforme. Recăzând pe scaunul său, își duse iute mâna la gură, ca pentru a înăbuși un acces de tuse. Dar Holmes, apucându-l de mâna de pe piept, îl sili să-și plece capul până la pardoseală, unde îl făcu să scuipe, într'un spasm, o pastilă albicioasă.

— Nu umbla cu d'astea, Josias Amberley, zise el. Totul trebue să se petreacă cuviincios și în ordine. Ce socoți, Barker?

— Am un *cab* la poartă, răspunse întunecatul personaj.

— Gara nu-i decât la o sută de metri, vom merge împreună. Poți rămânea aici Watson, mă întorc peste o oră.

Bătrânul negustor de vopsele avea în structura lui uriașă o putere de leu. Dar ce putea între mâinile a doi mânuitori de oameni atât de încercați? Sbătându-se, svârcolindu-se, fu târât până la *cab*, și rămăsei singurul paznic al acestei case sinistre. Holmes se înapoie mai de vreme decât crezuse, însoțit, de rândul acesta, de un tânăr și fercheș inspector de poliție.

— L-am lăsat pe Barker, îmi zise el, să se ocupe de formalitățile legale. Nu-l cunoșteai încă pe Barker, Watson? E rivalul meu. A fost deajuns să te aud vorbind de un om înalt și oacheș ca să completez semnalmentele lui. Barker are multe succese la activul lui, nu-i așa inspectore?

— Domnule Holmes, sunteți un om cumsecade. Lauda sau critica au pentru dv. puțină însemnătate. Nu-i acelaș lucru cu noi, când ziarele ne copleșesc cu întrebările.

— Fără îndoială. Dar cum nu puteți nădăjdui să se lipsească de asta, cel mai bun lucru e să știți dinainte cum să răspundeți. De pildă, ce vei spune d-ta inteligentului și întreprinzătorului reporter, care te-ar întreba căror cauze datorezi primele d-tale bănueli, precum și siguranța finală privitoare la faptul însuș?

Inspectorul nu-şi ascunse încurcătura.

— Privitor la faptul însuşi, nu cred că s'ar avea încă informaţii pozitive, domnule Holmes. Spuneţi că în faţa a trei martori acuzatul a recunoscut în practică, printr'o încercare de sinucidere, că a omorît. Ce ştiţi mai mult?

— Aţi întreprins o percheziţie?

— Trei *constables* (agenţi de poliţie) sunt pe drum.

— Nu veţi întârzia deci să aveţi în mână cel mai limpede din toate faptele. Cadavrele nu pot fi departe. Să se cerceteze grădina, pivniţa, să se răscolească toate locurile care dau de bănuit, asta nu va cere mult timp. Casa datează dintr'o epocă anterioară instalării apei în clădiri; trebue să fie în apropiere un puţ neîntrebuinţat: cercetaţi-l.

— Dar cum aţi ajuns la descoperirea crimei?

— Iţi voiu da acum lămuririle ce le doreşti, şi pe cari le datorez amicului meu, doctorul Watson, al cărui concurs mi-a fost, în toate astea, nepreţuit. Dar, mai înainte, aş dori să te lămuresc puţin asupra stării mintale a acestui Amberley. Stare mintală neobişnuită, care-mi pare că ar trebui să-l ducă la ospiciul de nebuni, mai curând decât la spânzurătoare. Amberley are evident felul de creer ce l-ai atribui unui Italian din Evul Mediu, iar nu unui englez modern. De o sgârcenie cumplită, îşi făcea soţia atât de nenorocită, că în mod fatal, ea era la cheremul primului amator de aventuri. Amatorul de aventuri se înfăţişă în persoana medicului jucător de şah. E un joc la care excelează Amberley, semn al unui spirit calculator, Watson. Ca toţi sgârciţii, Amberley era gelos şi gelozia degeneră în nebunie furioasă. Cu drept cuvânt sau nu, el bănui o intrigă amoroasă. Hotărî să-şi aibă revanşa, şi puse, ca s'o pregătească, cu o ingeniozitate diabolică.

* * *

Holmes ne duse dealungul culoarului cu atâta siguranţă, de par'că ar fi locuit în casă şi se opri înaintea uşii cămarei, care era deschisă.

— Ah! strigă inspectorul, ce groaznic miros de vopsea!

— Acesta a fost pentru mine primul indiciu, îi răspunse Holmes. Poţi, în privinţa asta, să mulţumeşti doctorului Watson, deşi, dealtfel, n'a tras deloc consecinţele observaţiei sale: acest miros m'a pus pe urme. Pentru ce, în împrejurările prin cari trecea, Amberley îşi umplea casa cu un miros aşa de puternic? Foarte simplu, ca să ascundă un altul, de natură suspectă şi în stare să-l trădeze. După aceea mă gândii la existenţa acestei încăperi, a acestei cămare închisă ermetic, cu uşa şi obloanele sale de fier. La ce duceau cele două constatări alcătuite? Ca s'o aflu, aveam să cercetez casa. Eram acum sigur de gravitatea afacerii, căci verificasem după o altă indicaţie a doctorului Watson, foaia de control a teatrului din Haymarket şi-am constatat că nimeni n'a ocupat, în seara aceea, nici scaunul 30 şi nici scaunul 32 dela galeria superioară. Deci, Amberley nu se dusese la teatru; *alibi*-ul său se năruia, arătând cuponul locului destinat pentru soţia sa, lăsând pe şiretul meu amic să noteze numărul, făcuse o prostie. Rămânea să pot inspecta casa. Am trimis pe un agent de-al meu în satul cel mai imposibil ce-mi trecu prin minte; împrumutai din anuarul ecleziastic numele acelui vicar de treabă şi mă folosii de el ca să dau lui Amberley o întâlnire în aşa fel, încât alegerea orei să nu-i îngădue a se înapoia seara; însfârşit, am însărcinat pe Watson să-l însoţească, ca să prevină orice tertip. E limpede?

— Magistral! făcu inspectorul cu un glas, în care se amestecau admiraţia şi respectul.

— In acest timp, neavând teamă de a fi deranjat, m'am pregătit să calc locuinţa. Meseria de spărgător, dacă mi-ar fi plăcut s'o aleg, era destul de potrivită pentru mine; nu mă îndoesc că m'aş fi distins. Uite ce-am descoperit. Vezi ţeava gazului, acolo, pe pervaz? Urcă dealungul peretelui până în colţ. Aici, în mijlocul ornamentului de ghips care o acoperă. Intoarce robinetul; îndată gazul va năvăli în încăpere. Cu uşa şi obloanele închise, nu dau două minute nimănui ca să moară. Nu ştiu prin ce stratagemă infernală Amberley a putut să atragă în cursă pe soţia sa şi pe medic, dar, în dosul acestei uşi, îi avea la bunul lui plac.

— Unul din agenţii noştri a simţit mirosul gazului, dar atunci, bine înţeles, uşa şi obloanele erau deschise, fără a pune la socoteală că vopsitul era în toi. Amberley, după propria-i mărturisire, îl începuse în ajun. Dar vă ascult, domnule Holmes.

— Intre acestea, se produse un incident, pe care-l prevăzusem. In zori, cum pătrundeam în birou prin fereastră, o mână eşind dinăuntru mă înfăşcă de guler.

— „Ce faci acolo, canalie?" îmi zise un glas. Şi când isbutii să-mi întorc, cu greutate capul, recunoscui pe rivalul şi amicul meu d-l Barker. Era o întâlnire în adevăr caraghioasă. Am zâmbit amândoi. Chemat de către familia doctorului Ray Ernest, ca să facă oarecari constatări, Barker conchise deasemenea că era o crimă. Supraveghiase casa timp de mai multe zile, şi printre vizitatorii mai mult sau mai puţin suspecţi pe cari i-a primit ea, doctorul Watson îi trezise cu deosebire bănuiala. Nu putea să-şi ia răspunderea arestării lui Watson; dar când văzu un om sărind prin fereastra biroului, adio scrupule! Ii spusei cum stă chestia şi-mi continuai operaţiile cu el.

— Pentru ce nu cu noi?

— Pentru că aveam în cap mica verificare, ce trebuia să reuşească în mod atât de fericit. Nu cred să vă fi venit această idee.

Inspectorul surâse.

— Posibil. Dar de acum, nu-i aşa, domnule Holmes, am făgăduiala dv., formală, că veţi părăsi afacerea, trecându-ne nouă rezultatele dobândite.

— Intotdeauna fac la fel.

— Ei bine! în numele poliţiei, mulţumesc! Cazul, după felul cum îl explicaţi, apare limpede, Nu poate fi prea greu să se descopere cadavrele.

— Poftim, zise Holmes, iată încă o oribilă dovadă pe care Amberley însuş n'ar fi relevat-o. Ca să reuşeşti la sigur în anchetele d-tale, inspectore, trebue să ai întotdeauna grijă de a te substitui altora; întreabă-te ce-ai fi gândit în locul lor. Trebue imaginaţie, dar osteneala-ţi va fi răsplătită. Inchipueşte-ţi că eşti închis în această cameră, că nu-ţi rămân decât numai două minute ca să trăeşti şi vrei să te răsbuni pe monstrul care, probabil, râde în dosul uşii: ce ai face?

— Aş lăsa un cuvânt scris.

— Perfect. Un cuvânt care ar spune cum ai murit. Dar nu-l vei scrie pe o foaie de hârtie, pe care ucigaşul ar vedea-o înaintea tuturor, îl vei scrie pe un perete, unde cineva va ceti într'o zi. Priveşte acum, tocmai deasupra pervazului, scris cu o mână tremurătoare, cu un creion violet ce nu se poate şterge: „Mur..." Asta-i tot.

— Şi însemnează...?

— Inscripţia nu-i decât la un picior dela pământ. Bietul om era culcat, murind, când a scris asta. Işi pierdu cunoştinţa înainte de a fi terminat.

— El scria: „*Murim asasinaţi!*", nu-i aşa?

— Astfel o interpretez. Vei găsi asupra lui un creion chimic.

— Il vom căuta, fiţi sigur de asta. Dar titlurile dispărute? Nimeni nu le-a furat, e sigur. Şi am stabilit că Amberley era cu adevărat proprietarul lor.

— Fi încredinţat ca le-a găsit o bună ascunzătoare, ca să le reia în ziua când versiunea fugii ar fi fost lucru întemeiat. Atunci ar fi anunţat ca vinovaţii, cuprinşi de remuşcări, i-au înapoiat titlurile sale sau că s'au debarasat de ele pe drum.

— Aveţi răspuns la toate, zise inspectorul. Dar dacă se înţelege dela sine că Amberley nu putea să se dispenseze de a provoca intervenţia noastră, înţeleg mai puţin de ce a cerut-o pe a dv.

— Curată prefăcătorie! răspunse Holmes. Avea prea multă încredere în sine, în inteligenţa sa, ca să creadă că ar fi avut să se teamă de ceva. La oricare din vecinii săi ce ar fi avut bănueli, ar fi putut spune: „Vedeţi doar măsurile pe care le-am luat. Am pus în mişcare nu numai poliţia, dar chiar şi pe d. Sherlock Holmes!"

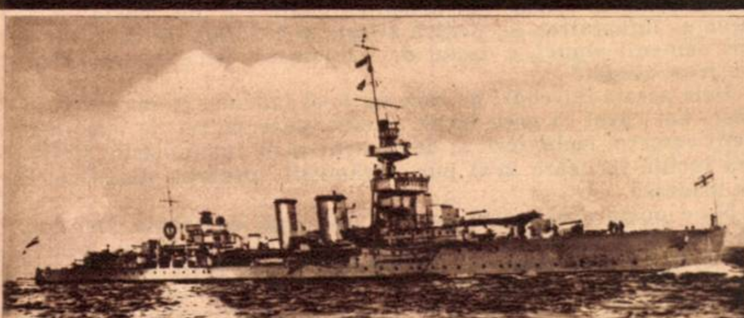
Inspectorul începu să râdă.

— Iată, domnule Holmes, un „chiar" pe care poliţia vi-l va erta. Căci ceeace aţi făcut, este treabă de maestru.

* * *

Două zile mai târziu, Holmes îmi aruncă, din fotoliul său, un număr al ziarului bi-săptămânal *Narth Surrey observer*. Acolo sub o grămadă de titluri răsunătoare, începând cu *Oribila dramă din „Refugiu"*, şi terminându-se cu *Strălucitele cercetări ale poliţiei*, se aşternea prima dare de seamă, urmată de afacere, cu litere mărunte şi dese, pe 3 coloane întregi.

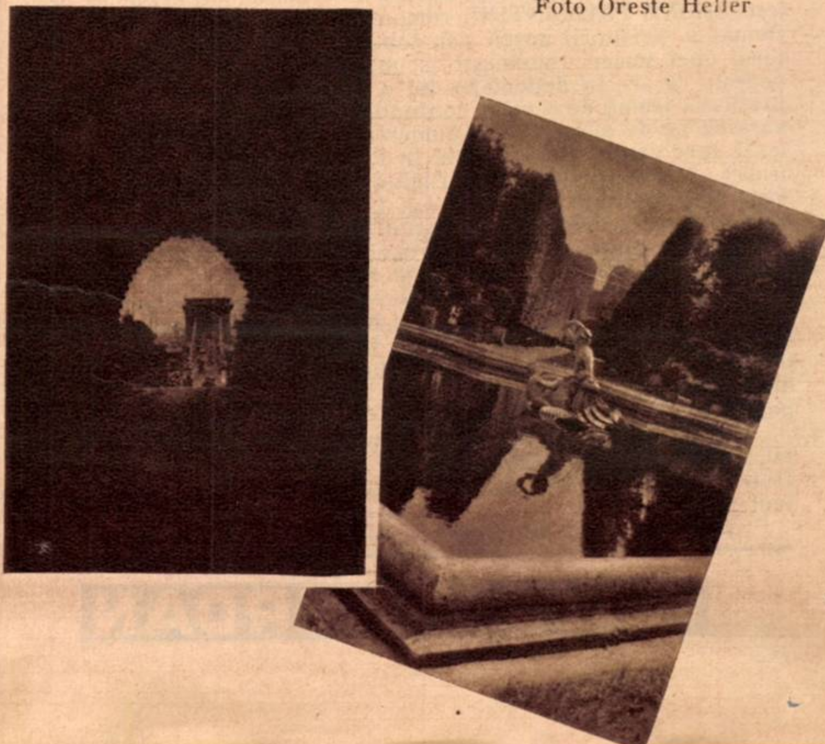
— Ah! ah! Mac Kinnon e un băiat bun, făcu Holmes cu un surâs plin de îngăduinţă. Clasează asta în arhivele tale, Watson. Adevărul va putea fi spus într'o zi. Trad. de CONST. GALITZA

„Curaçoa" vasul amiral al escadrei engleze de război, care a sosit Sâmbătă 24 crt. la Constanţa.

Stânga: *Vedere din tunel, spre podul Elisabeta din Budapesta.* Dreapta: *Vedere din parcul castelului Schönbrunn din Viena, fosta reşedinţă de vară a Habsburgilor.*

Foto Oreste Heller

LEONE PALMANTINI

X—O

ROMANUL VIITORULUI

1)

PROVOCAREA

Iubite Nic, deşi eşti mai mult om de ştiinţă, nu vrei să guşti descripţia literară a realităţilor de sub degete. Ţi se pare că viaţa în ea însăş e destul de savuroasă iar distilarea prin stilul imaginativ al literaturii înseamnă nu *creaţie* (cum îşi închipue înfumuraţii scriitori de naivităţi) ci mai curând sleire, rezumat, secare. Ar putea oare vreodată prinde un romancier farmecul unor pleoape ostenite, care se lasă 'n amurg, odată cu pleoapa viorie a cerului, peste o luncă de primăvară?... Viaţa ne dărueşte această voluptate în răstimpul unei clipe împreună cu amintirea ei fără pereche pentru ani de-a rândul, ceeace un scriitor sensibil nu izbuteşte uneori nici în 3000 de pagini de iubire literară integrală.

Toate romanele pe care le provoci trebue să se petreacă'n viitor, pentru ca cititorul să găsească într'adevăr ceva substanţial, necopiat şi nefalsificat, o profeţie (oricât de vagă) dar care să se ivească dintr'un germen original.

Deşi mă 'nfundasem în hârţoagele, documentele şi estampele cenuşii dintr'o arhivă, ca un cavou solemn, din care ţinem morţiş să scot la iveală stafia graţioasă a unei domniţe în şalvari, spre a scrie un roman naţional-istoric, demn de premiul Academiei Române, m'ai aţâţat şi m'ai scos din trecut.

M'ai întrebat gânditor, cu zâmbetul serios, care mă pune totdeauna în încurcătură, dacă nu m'ar interesa să cercetez în mine şi să prevăd cumva destinul Omenirii în ultimii ani ai epocei când Soarele a îngheţat. Ce înfăţişare mai au acei oameni?... E cu putinţă o evadare de pe acest bulgăre de planetă, în adâncul căreia oamenii mai caută o boare de căldură, pentru bietele lor măruntae?... Spre a nu-şi pierde lesne temperatura animală, trăesc poate lipiţi câte 5—10, ciorchini vii, polipi umblători — eliberarea sau răsvrătirea unuia echivalând cu moartea. A părăsi planeta, în căutarea alteia, mai prielnică vieţii, e o idee poate foarte simplă şi înfăptuirea ei, pentru ştiinţa şi technica la care vor fi ajuns oamenii atunci, e destul de lesnicioasă. Dece nu evadează? Dece n'au evadat?

Dela aceste întrebări pe care mi le-ai inoculat ca un morb sufletesc, am căzut la grea boală. Inchis şaizecişitrei de zile între pereţii camerei mele, ferit şi de oameni şi de întâmplările străzii, febra lucidă în care m'ai pus, o zămislit profeţia tumultuoasă care urmează.

Nu e poate exact visul pe care l-ai visat dumneata. Dar tocmai această nepotrivire dovedeşte excelenţa subiectului: nici o pastişă, nici un plagiat nu e cu putinţă. Fiecare scriitor în definitiv e dator să-şi zămislească, pe răspundere proprie şi cu viciile inevitabile, progenitura artistică. In promiscuitatea a o jumătate milion de literaţi, câţi scornesc basme mai mult sau mai puţin mincinoase, tema unică ar înlătura toate mediocrităţile, ar suprima şantajul permanent care se face la câteva din organele noastre neîndestulate şi nesăţioase şi ar îngădui selecţionarea strictă a două-trei intuiţii creeatoare.

Dă-mi voe, scumpe Nic, pentru încurajarea cititorilor să iscălesc LEONE PALMANTINI, romancier italian, care debutează în România. Scriitorii noştri s'au compromis de atâtea ori, încât autorul unei scrieri româneşti ascunzându-şi adevăratul nume, dovedeşte că are în delicateţea lui o moralitate elementară şi acea preţioasă teamă de a nu fi confundat. Instinctul spre cultura universală, pe de altă parte, a numeroşi cititori îi îndreaptă cu violenţă spre exotic. Dostoievschi în România ar fi fost silit să iscălească „Mărturisirile lui Stavroghin" cu numele lui Paul Margueritte şi a fost mai fericit ca noi I. L. Caragiale, care n'a simţit nevoia să se ascundă sub prestigiul lui Marcel Prévost.

Cine ar putea prevedea norocul — pe care mie soarta până azi mi l-a refuzat — al lui LEONE PALMANTINI?... In chiar numele lui mic găsim vigoarea leului, iar în celălalt sclipirea dimantină a gloriei oficiale. Un coleg de literatură îmi mărturisea că-şi iscăleşte fiecare nouă carte cu alt nume de autor, (evident, din ţări străine). El reprezintă şi întrupează până acum — vrea 38 de scriitori exotici, al căror nume le ţine în catalog, pe alfabet, pentru a nu le 'ncurca sau repeta.

Aş fi fericit dacă la viitoarea inspiraţie nu voi fi silit să iau alt nume străin, ci să rămân de aci înainte pururi credincios lui LEONE PALMANTINI, scriitor — precum vei vedea — de un talent nemaipomenit.

Cu simţiri alese, al d-tale colaborator şi prieten, A.

PROLOG

IN etajul al 47-lea al unui zgârie-nouri din New-York. In apartamentul operatorului de cinematograf John Balmont. Soţia lui, blonda Carel, floristă cu degete mai albe ca petala de crin, vine din odaia unde dorm în penumbră, în paturi mici, alăturate, „domnişoara" Carel în vârstă de cinci ani şi „domnul" John de trei (supărat dar încredinţat că fiind băiat, va ajunge şi va întrece în vârstă pe sora lui). Afară ninge. Nu se mai aud nici sirenele vapoarelor, nici sguduiturile şi răbufnirile ritmice ale trenului aerian, nici sgomotele haotice ale străzii. Toate sunt vătuite în tăcerea moale a zăpezii.

John Balmont, operatorul de cinematograf, tânăr, oacheş, cu părul negru foarte des şi pe alocuri frizat mărunt, ca al oilor de Astrahan, şi-a pus în gând să nu mai risipească vreme de zece ani nici un ban. Carel, florista care câştigă aproape cât soţul ei, s'a luat la întrecere şi e de aceeaş părere. Căci soţii care se iubesc — el, în deosebi, mijlocul ei prelung de liană cu sâni mici ca de băiat, ea mai cu seamă buzele lui tari ca de negru şi încordate de o energie pururi caldă şi-au luat în seama lor câte unul din copii: John cel mare pe Carel cea mică şi Carel cea mare pe John cel mic, — să-i îmbogăţească. John (deşi numai operator de cinematograf) a jurat să lase fiicei lui cinci parcuri cu flori în Tahiti şi două magazine proprii în New-York iar Carel (care e numai floristă) a ridicat mâna şi a declarat solemn că va munci şi va economisi ban cu ban, până ce John va fi proprietarul celui mai mare cinematograf din America. (Nici unul din soţi nu ia în serios făgăduiala celuilalt, dar fiecare e încredinţat că va duce până la capăt propria lui idee). Au renunţat la rude şi prieteni, pentrucă musafirii şi vizitele sunt totdeauna costisitoare. Serile şi le petrec acasă, alături de calorifer. In vreme ce Carel, cu fir subţiri de sârmă, o foarfecă şi pânzeturi tari de toate nuanţele, zămisleşte pe'ncetul flori şi tulpine, cu înfăţişări uneori nouă, necunoscute nici lui Dumnezeu, John iscodeşte pentru Carel, ca s'o amuze, tot soiul de glume, isprăvi, minciuni şi închipuiri — fumând o pipă, unica pipă îngăduită pentru o zi.

CAREL. — Ah!... De când a început să ningă nu te gândeşti decât la năzdrăvănii...

JOHN. — Ce năzdrăvănii?... Soarele a început de mult să se răcească. Acum câteva zeci de mii de ani era alb ca o faţă de diamant. Azi oglinzile lui s'au mai aburit şi lumina pe care ne-o trimite e amestecată cu fire galbene de borangic. Nu vor mai trece prea multe mii de ani şi pământul va primi o lumină de culoarea tutunului de Cuba, apoi o bae ceţoasă de cupru închis şi înfărşit întunerecul opac, pentru totdeauna — piatră nesimţită de mormânt.

CAREL. — O! Mi-e teamă, John!... Nu s'ar putea ivi, lunecând din altă constelaţie spre noi, alt Soare?

JOHN. — Cum nu! Dar nu ştiu întrucât i-ar fi de folos Pământului. In constelaţia noastră orice alt Soare ar cădea ca un bolovan în lac: ne-am spulbera şi nimic nu s'ar mai alege din biata noastră planetă!

CAREL *(tremurând înainte de vreme)*. — Aşadar, vom îngheţa cu toţi, odată cu stingerea Soarelui?

JOHN. — Aşa se va întâmpla cu plantele şi celelalte vieţuioare. Nu însă cu noi, oamenii, cari vom şti să ne păstrăm o rezervă de energie, cărbuni sau petrol. O epocă, răstimp de câteva sute de ani, cred că aceste energii solare de mult închise în pământ, ne vor îngădui să mai trăim pe suprafaţa Pământului.

CAREL. — Şi va fi asta o viaţă: numai cu lumină şi căldură artificială? Ultimii oameni, lipsiţi de Soare, lipsiţi de flori, ar trebui să se sinucidă mai bine, John!...

JOHN. — Iată, noi trăim acum, în această noapte de iarnă, la lumina electrică şi căldura caloriferului, amândouă iscate din cărbune şi petrol. Şi nu ne sinucidem! Iar mâinile tale, Carel, zămislesc pe nesimţite cele mai graţioase şi colorate flori ale lumii.

CAREL. — Dar eu ştiu, John, că la capătul iernii ne aşteaptă primăvara, cu fluturi în văzduh şi broteăcei verzi la marginea eleşteului depe câmp...

JOHN. — Şi dacă totuşi nu s'ar mai face niciodată lumină şi niciodată primăvară, te-ai sinucide?...

CAREL *(râde)*. — Nu! Nu!... Eu am făgăduit să cumpăr pentru John cea mai mare sală de cinematograf din America!... Nu vom muri, John, decât atunci când se vor fi istovit cu desăvârşire cărbunele şi petrolul, iar căderea apelor şi talazurile se vor fi preschimbat în stalactite şi lespezi îngheţate.

JOHN. — Nu, Carel, nu vom muri nici atunci. Pământul are în adâncul lui un sâmbure de foc, care se va stinge mai greu decât Soarele, pentrucă radiaţia pirosferei e mai mică.

CAREL. — Ne vom săpa oare locuinţe în fundul Pământului, tot mai adânc, mai aproape de Soarele nevăzut din miezul lui?

JOHN. — Cred că o bună bucată de timp ne vom preschimba în cârtiţe şi vom muta oraşele în pământ. Vom fugi tot mai mult de poli şi ne vom grămădi toţi de-alungul Equatorului, brâu omenesc adâncit în carnea pământului. Dar vom băga de seamă de la o vreme că această sfredelire a planetei cere o prea mare cheltuială de energie, forţă pe care am putea-o mai curând preschimba în căldură şi lumină. Şi atunci vom intra cu toţi în fundul Oceanului.

CAREL. — Ar fi cu putinţă viaţa în adâncul apelor?...

JOHN. — Dece te miri?... Apa mării păstrează mai bine căldura şi ventilaţiile se pot face cu ajutorul diferenţei de temperatură a văzduhului, fără nici o altă risipă de energie. Din mişcare, oricât de înceată

a valurilor, se vor capta energiile necesare uzinelor electrice, pentru lumină și mișcare.

CAREL. — O! Dar e infiorător să locuim in fundul mărilor, cu rechinii, șerpii și balenele!

JOHN. — Dece, Carel?... Viața la inceputurile ei tot în fundul mărilor a început și numai după milioane de ani de evoluție a trecut pe uscat. Femeia, zămislitorea vieții, miroase a mare. Apele sărate ale mării au mireazma caldă și iute a sânului de femeie. Dacă toate energiile sunt o ondulare și toate destinele o roată, nu e de mirare, ci foarte firesc ca viața să se intoarcă acolo de unde a pornit și să se'ncheie acolo de unde a inceput.

CAREL, *(oprindu-se din impletirea unei frunze și privindu-și soțul cu ochi mari)*. — Așa dar, John, tot vom muri?...

JOHN, — Poate că nu. *(Cugetă)*. Poate că nu... dacă ne vom iubi și *atunci*, Carel, și mă vei urma.

CAREL. — O! Tu știi bine, John, că te urmez oriunde, oricând!... Nu ești tu bărbatul meu?...

JOHN, — Dar voi mai fi și *atunci?...*

CAREL *(il privește cu coada ochiului, apoi râde)*. — Nu-ți face iluzii, John!... De mine nu vei scăpa niciodată. Voi fi soția ta și peste un milion de ani!..,

JOHN. — Trebue să recunoaștem, Carel, că odată cu evoluția sistemului solar, se vor produce oarecari schimbări și in felul de viață al oamenilor. Așa, bunăoară, persoanele cu mare răspundere in societate, adică geniile științifice și artistice, nu vor mai locui ca azi in mansarde, sub acoperiș, in văzduh. Orașele din oceane vor fi de sticlă și vor avea fiecare altă formă geometrică. Capitala lumii o văd ca o sferă de cristal. Orașul Alimentației ca un paralelipiped, alt oraș, al Energiei Electrice, in forma a două cuburi de bază, cu un cub mai mic suprapus, Văd un oraș al Mecanicei, în formă de piramidă, cu temelia de jăratec. Apartamentele cele mai de preț, pentru geniile creatoare, vor fi cele din fund, mai aproape de căldura pământului, iar in cele de sus vor fi inchiși criminalii și demenții.

CAREL. — Și străzile? parcurile?...

JOHN, — Străzi... La ce bun?... Circulația se face cu ascensoare de sticlă in orașe și trenuri de cristal cu viteze fulgerătoare intre orașe. Parcuri?... Da, oamenii au mai păstrat, ca monumente istorice, câte o falsă grădină, cu alei albe de praf de naftalină, copaci de cauciuc și flori de gutapercă. Sunt și bănci. La incrucișare de alei, câte un cățel de ghips sau ceară. Oamenii intră 'n parc să râdă, ca de o farsă, Unor anumiți bolnavi de melancolie prelungită, li se prescrie o cură de râs in grădina orașului. Din ascensoarele cari trec prin apropierea parcului, oamenii aud până departe hohotele de râs al bolnavilor cari se preumblă sub „copaci". In „arborii" din parcul Capitalei rotunde, sunt și privighetori mecanice, care ciripesc și flueră electric, să juri că ești in epoca terestră!

CAREL. — Atunci, John, la ce mai folosesc in orașele de sticlă oamenilor bogați banii, dacă...

JOHN, — La nimic, Carel. Deaceea nu vor mai fi nici bogați, nici săraci, averea nemai putând fi stimulent și nici favoare. Nu vor mai fi țări și popoare deosebite. In jurul Equatorului vor fi câteva orașe, iar continentele care despart mările ecuatoriale, vor fi străbăute de tuneluri de circulație. Alimentația va fi simplificată la o serie de buline preparate din sinteze chimice de diferite gusturi, moștenite din epoca plantelor și animalelor terestre, savori rămase încă vii in poftele noastre. Nu vom mai dormi. Purificarea creerului și nervilor de zgura gândirii și emoțiilor se va face printr'o bae specială de lumină, în cabine mici, instalate pretutindeni: în ascensoare, tramvae, laboratoare. Viața e prea scurtă ca jumătate din răstimp s'o trăim în letargie.

Oamenii au băgat de seamă — e drept, destul de târziu — că rasele sunt numai adaptări biologice la împrejurări cosmice, iar nu o gradație de însușiri culminând în rassa albă. Selecțiunea se va face deci în orașele submarine numai pe temeiul însușirilor reale,

Numărul oamenilor fiind limitat de condiția nouei lor vieți, au drept la perpetuare numai anumiți indivizi, cari dobândesc autorizație de la o Comisie specială.

Unele persoane destul de evoluate ca să fi pierdut cu desăvârșire acea forță de atracție instinctivă pe care noi o numim iubire, simt totuș o nostalgie după această beție fără alcool și fără morfină. In anumite ore ale zilei difuzoarele transmit de la Comisia de procreare, mai mult romanțe sentimentale din vechi autori terestri ca Mozart, Beethoven, Wagner, ale căror nume a fost de mult uitate, fragmente din opere pasionale și concerte de vioară. Și inimile hiper-intelectuale își aduc cu farmec aminte... In vreme ce muzica-i îmbată, își mărturisesc (cu voite exagerări) sentimente de iubire. După ce muzica a încetat, se despart rușinați, evită să se mai vadă, le e teamă să se mai întâlnească și se cred cu desăvârșire compromiși.

CAREL. — O!...

JOHN. — Femeile însă au păstrat par'că mai multă simțire in paguba lucidității, se'nțelege. Ele iubesc uneori și fără ajutorul muzicei comunale. Și unele din ele sunt chiar fatale,

CAREL. — Ce fericite vor fi totuș femeile că nu vor naște decât foarte rar, iar cele mai multe nu vor purta sarcina de mamă, niciodată.

JOHN. — Te'nșeli Carel. De când procrearea a devenit o distincție și deci un semn de noblețe, de când viața este îngrădită, toate femeile vor să fie mame, toți bărbații se'nghesue să fie tați! S'au făptuit nenumărate fraude la Comisia de procreare și unul din cei mai de seamă biologi, președintele Comisiei, care incercase să favorizeze o prietenă, fosta lui secretară, îngăduindu-i să nască de două ori, a fost destituit și osândit la cinci ani închisoare în celule înghețate de la suprafața Oceanului.

CAREL. — Și iubirea in sine, *sentimentul?* Oamenii nu se mai iubesc într'adevăr decât cu patimă prefăcută? Nu mai simt nevoe să-și fie toată viața credincioși?

JOHN. — Iubirea, Carel, deși în orașele submarine nu folosește la nimic, n'a putut fi precum am văzut, stârpită cu desăvârșire. A rămas o foarte veche prejudecată. Iubirea a mers cu oamenii în fundul Oceanului și va pieri probabil odată cu ei. Frumusețea, Carel, e prețuită acum altfel, după estetica sub-marină. Căci înfățișarea noastră trupească a suferit și ea oarecari schimbări. N'avea oare un om al grotelor frumusețea lui specială? Ea n'a putut fi gustată și înțeleasă, de urmașii care au locuit în al 47-lea etaj al unui palat de fier și beton. Inteligența omului sub-marin de asemeni întrece pe a omului terestru și multe din însușirile de azi ale unor inși socotiți excepționali, (mari calculatori, transmițători de gânduri, ghicitori de intenții) se află acum în sistemul nervos al tuturor. Oamenii submarini, Carel, sunt izbitori mai cu seamă prin mobilitatea și expresivitatea chipului, mult mai mare decât a obrazului terestru. Toți și toate au în fundul Oceanului, figuri de admirabili actori și actrițe — căci te'ntreb Carel, la ce ar fi folosit omenirii să păstreze și să reproducă marea mulțime de capete mute și idioate de azi, cari se duc grămadă să vadă și să se'ncânte la o față expresivă de femee sau bărbat, pe o pânză de cinematograf?

CAREL. — Toți bărbații vor fi ca John Gilbert? Toate femeile ca Greta Garbo?

JOHN, — Aproximativ. Mai mult ca Moissi, bărbații. Și femeile ca Elisabeth Bergner, căreia ii e deajuns să te privească o singură clipă ca să te facă să'nțelegi ce vrea să spună. O! Dar căsătoria, la ce bun?... Copiii nu mai sunt ai familiei iar zămislirea indivizilor e rânduită după fișele „Laboratorului biologic" de pe lângă Comisia de procreare. Rassele s'au amestecat de mult și de multe generații, oamenii au lepădat din sângele lor beteșugurile, asimetriile, urâțeniile, nebuniile. Copacul neamului omenesc și-a scuturat în timp toate gunoaiele. Arareori, din cine știe ce greșeală a vreunui funcționar din laboratorul biologic care transmite Comisiei de procreare o fișă greșită, se ivește câte un monstru sau idiot. Dar el e numai decât sterilizat și trimis după întâile cursuri școlare, la serviciile de salubritate. Toți oamenii submarini sunt frumoși, inteligenți, simțitori. Ginerii și miresele din toate orașele sunt găzduiți într'un cartier special al Capitalei, construit după imaginea Bosforului și Cornului de Aur, locul depe Pământ se pare, unde cerul, marea și continentele apropiate au fost cele mai prielnice voluptății și poeziei.

CAREL. — O! Cât trebue să fie de fericiți...

JOHN. — Nu, Carel, luna lor de miere e tristă și tăcută, Și iubirea lor în spazme e tragică, ei care presimt că sunt penultima, dacă nu chiar ultima generație de oameni ai bietei Planete înghețate.

CAREL. — Atunci John, dacă bunăoară eu sunt cea mai iscusită floristă și tu cel mai iscusit electrician.,. Și noi nu ne cunoaștem. Și mie-mi place vecinul de lucru, șeful-florist și ție vecina de atelier, domnișoara de la Generatorul electric...

JOHN. — Ai uitat verbul, Carel. Ce vrei să spui?

CAREL. — Ah! Tu înțelegi, John!.,. Dar ești un obraznic, te știu eu, și vrei să mă silești să spun o nerușinare.

JOHN. — A!... Te gândești la nerușinări!.,. Frumos, Carel!..

CAREL. — Eu iubesc bunăoară, pe șeful-florist, pot fi soția lui?

JOHN. — Desigur, Carel. Numai că „soție" e un cuvânt inexistent ca și cuvântul „familie", Căci se poate întâmpla ca floristul tău să primească ordin, împreună cu alți tineri, să se prezinte la Comisia de procreare. Aci i se înfățișează de către șeful serviciului, domnișoara menită să devină pentru un răstimp (destul de scurt) „mireasa" lui. Pentru a redeștepta amorțitul instinct, s'a mai păstrat obiceiul din străvechile veacuri, când oamenii viețuiau pe pământ între anotimpuri, ca aceste nunți colective să aibe loc în luna Mai.

CAREL. — O! Ce frumos!... Toate miresele iubesc și sunt iubite în luna Mai, toți copiii se ivesc în lume în luna Ianuarie a anului următor!.,.

JOHN. — Păcat că anotimpurile, Carel, sunt în fundul Oceanului, toate la fel: 12° temperatură maximă și 120 wați lumină electrică. Apoi șeful-florist, după anul de miere petrecut la țărmul „Bosforului" se'ntoarce la atelier, unde regăsește pe Carel. Ea știe că șeful-florist și-a îndeplinit o datorie biologică în răstimp, și nu e deloc supărată sau geloasă.

CAREL, *(lovind podeaua cu piciorul și ințepând cu acul mâna lui John)*. — Nu vreau, John! Nu vreau, John! Șeful-florist e un mizerabil!... E un ticălos! Nu-l mai iubesc! Nu!... Căci nu-mi place să fiu înșelată!... Nu vreau, nu vreau să fiu înșelată!...

JOHN. — Nici nu e de mirare, Carel, de vreme ce instinctele perpetuării sunt legate încă de voința și neștiința ta.

CAREL. — Vreau să-l înșel și eu pe florist! Vreau să mă răzbun!... Ah!...

JOHN. — Nu mai încape îndoială, Carel, că tu având însușiri artistice atât de excelente, Comisia de procreare iți va încredința și ție, la 1 Mai, onoarea de a perpetua viața.

CAREL. — Și domnul președinte al Comisiei, John, mi te va prezenta pe tine, nu?... Ah! Pe tine!...

JOHN. — E absolut sigur, Carel!... Căci noi amândoi suntem predestinați.

CAREL. — Domnii membrii din Comisia de procreare trebue să fie idioți, John, ca să nu vadă, din fișele lor antropometrice și biologice, această predestinare! *(Ridicându-se dela locul ei și îmbrățișându-și soțul. In șoaptă:)* Nu l-am iubit niciodată pe șeful florist, John. Mi s'a părut numai. Voiam să iubesc și n'aveam pe cine și am luat ce-a fost mai aproape — cum iei mărul de pe masă, care e la'ndemână. Dar când te-am întâlnit pe tine, John, mi-am spus: „Ce proastă ești, Carel!... Cum ai crezut tu că-ți vei putea astâmpăra foamea cea mare, cu un biet măr?... Tu pe John îl iubești!.. Cu el nu-ți va mai fi niciodată foame!... Și numai de ai-fi în stare să-l saturi și tu pe el!.. „Da?... Te saturi cu mine?

JOHN. — Nu. Te mănânc și tot mai multă foame îmi e!.. *(Ii mușcă o mână)*.

CAREL (privind departe, gânditoare). — O! Bieții oameni submarini!... Să procreeze orbește!...

JOHN. — Dimpotrivă, Carel. Ei procreiază conștient. Oamenii cari

se iubesc ca și oamenii de geniu au zămislit foarte arareori urmași de seama lor, ci mai curând niște lepădături. Amintește-ți de copiii lui Napoleon, de copiii lui Goethe de ai lui Tolstoi...

Tac, gânditori. Un tren de noapte izbucnește ca o cascadă de fier și trece uruind pe șinele dela etajul 23. Apoi iar tăcere.

CAREL. — Și acest neam de genii submarine așteaptă dela un ceas la altul răcirea definitivă a pământului, moartea lor... La ce a fost bună atunci străduința generațiilor, filtrarea prin veacuri a rasselor? O moarte în idioție sau crimă ar fi fost mai de dorit... Omenirea s'ar fi stins-cel puțin între plante tropicale, s'ar fi intre-asasinat pe străzi iluminate de Soare! Nu vreau să ne moară copiii, John, nu vreau!... Noi trebue să ne iubim, John, fără nici o moarte, niciodată!...

JOHN. — E fatal să murim, Carel. Murim cu fiecare clipă.

CAREL. — Nimic nu e fatal, John!...

JOHN. — Viața s'a ivit pe pământ. Destinul ei e să piară odată cu pământul. Nu pot spera. Eu cuget.

CAREL. — Nu, John! Simt că viața e ceva mai mult decât Pământ. Ea a venit din spații interastrale, scurte circuite electrice, și nu se pot anula odată cu pământul acestei logodne a ionilor din celulele vii, cu ionii care-i echilibrează, îi verifică și-i alimentează în fiecare clipă, din viața infinită care însuflețește Universul.

John. — Rațiunea dovedește fără milă stingerea neamului omenesc pe o planetă înghețată. Mii de planete au înghețat înaintea Pământului și cu ele orice urmă de viață.

CAREL. — Și totuș ceva mai puternic decât rațiunea însuflețește această rațiune, îi dă forța absurdului și va mântui Omenirea. Evadăm, John!... Fugim din închisoarea apelor planetei moarte, spre o nouă Constelație!...

JOHN. — Cum?... Mintea mea nu înțelege.

CAREL. — Inima mea presimte, John!...

Bărbatul și-a lăsat, obosit, capul și urechea pe inima femeii și ascultă cu ochii închiși.

JOHN, *încet, parcă numai pentru el* — Aud...

CAP. 1

AGONIA LUI PI

O lovitură puternică de gong.

Intregul oraș de sticlă din fundul apelor răsună ca un gong el însuș, prelung, în ecouri care se repeta și nu vor să piară.

Orașul Havai, circonferința de cristal din adâncul Oceanului Pacific, nu departe de insula Havai, care fusese în epoca terestră o grădină caldă și îmbătătoare ca un paradis, se preschimbă într'un sunet unic, indurerat, spăimântător, ca o veste fără grai.

Toate laboratoarele, toate atelierele de artă suprapuse în cele 80 de etaje, până la mijlocul apelor, de unde începe imperiul talazelor reci, răsună deodată — ţinând îndelung prevestirea sonoră, ca o atenție încordată în fața unui cataclism adăstat.

Inginerul Whit, directorul general al Capitalei, și șeful laboratoarelor de chimie dela etajul 40, tresare.

— Atât de curând?...

Și aruncă o privire la pendula electrică din perete. Ora 23.

De ce a sunat gongul cel mare, cu sunetul cel mai grav?... Să-i fie într'adevăr atât de rău președintelui Omenirii, bătrânul Pi?... Nu sunt nici două ore de când Comitetul politic care luase parte la reprezentația de dans ritmic în Capitală a elevelor din Ceylan, orașul Alimentației, se bucurase de buna înfățișare a președintelui Omenirii. Bătrânul Pi, deși împlinise 39 de ani, respira fără prea multe horcăituri și cu viteza aproape normală. O! Ce ticăloși și cretini conducătorii laboratoarelor de biologie!... Nu sunt în stare să mențină un ceas o presiune atmosferică identică în orașele submarine!... Iar chirurgii, deadreptul leșinați: să nu găsească ei un mijloc de a simplifica pompa aspiratoare-respingătoare a inimei!.. In ultimul secol viața s'a micșorat cu zece ani. Nimeni nu mai depășește vârsta de 40.

Aceste gânduri fulgeră în acelaș timp, amestecate, ca o melodie orchestrată, prin mintea inginerului Whit.

Dădu deoparte foaia de calcule pe care o cerceta și se ridică.

Neîncrederea în oamenii în subordine îl face să se întrebe privind fix pendula, fără să vadă că timpul trecuse de 23:

— Să fie vreo greșală la serviciul de comunicații al Prezidenției?... Și la acest gând încremenește cu ochi mari deschiși.

Ii părea rău de bătrânul Pi, omul cu cea mai vastă inteligență, cu cea mai pătrunzătoare înțelegere a valorilor, descoperitorul Formulei. Dar pieirea lui Pi însemna alegerea inginerului Whit ca președinte al Omenirii. Directorul general al Orașului-Capitală Hawai și șeful laboratoarelor chimice, trebuia să ocupe după vechiul obiceiu, locul suprem la moartea președintelui. Bătrânul Pi înainte de a fi fost ales președinte, condusese zece ani laboratoarele chimice și supraveghiase și el administrația Orașului-Capitală.

In drumul lui, Whit știa că se afla totuș, o mare piedică, inginerul Xavier, conducătorul laboratoarelor technice și al Orașului submarin din apropierea minereurilor japoneze, Mariana. O! Ar fi un dezastru să moară acum, așa deodată bătrânul Pi. Ar mai avea de trăit un an — răstimpul necesar lui Whit pentru a experimenta Formula bătrânului în laboratoarele chimice și a anula toată valoarea Orașului technic și a învechitelor lui ateliere.

Nu, nu se poate! Bătrânul Pi nu moare! Trebue să fie o greșală!...

Intră în cabina întunecoasă. Semnaliză la prezidenție și așteptă. Trecură astfel trei secunde apoi încă două. Inginerul Whit își spuse că dacă nu primește până la zece secunde nici un răspuns, presupunerea lui se adeverește: bătrânului Pi nu i s'a întâmplat nimic și serviciul de comunicații a greșit gongul, vestind convocarea inginerilor-șefi din cele patru orașe în loc să vestească schimbul echipelor sau poate o inundație în vreun etaj cu perete spart...

— „Prezidenție, serviciul comunicațiilor!" vorbi difuzorul pe discul de argint care se 'nvârtia cu o viteză preschimbată'n oglindă, se ivi chipul palid, cu ochii mai mari ca deobicei al inginerului Wann, dela Prezidenție.

— „Ascultă Wann, ce e pe la voi?... Cine a bătut gongul mare?... Cui i s'a urât cu traiul bun și i s'a făcut dor de cabinele înghețate dela etajul 80?...

— „Președintele e în agonie. Veniți urgent. Scuzați. Dispar".

Chipul lui Wann dispăru de pe discul de argint, ca o vedenie de abur la o adiere rece. Whit știa că Vann era acum prea ocupat ca să dea alte lămuriri: trebuia să vestească centrala orașului de electricitate, Cap-Verde, din apropierea insulei Cap-Verde din Oceanul Atlantic, a orașului de alimentație, de lângă insula Ceylan din Oceanul Indian, și a orașului Mariana, toate pe linia Equatorului. Și cum tunelurile de legătură de sub Brazilia și Africa Centrală se închid la ora 23 și nu se redeschid decât la ora 8, Wann era silit să intre în legătură cu șefii serviciilor de comunicație, spre a pune în circulație cu oamenii necesari măcar un tren electric, cu care să vină urgent în Capitală inginerii-șefi ai celorlalte 3 orașe submarine, membrii Comitetului politic.

— „Așa dar, e adevărat... șopti inginerul Whit și peste ochii lui mari, ca uriașe lentile magnetice, căzu o umbră ca o absență, într'o reculegere care fu o și mai încordată cugetare.

Inginerul Xavier din Mariana nu putea fi împiedicat să se prezinte în fața Președintelui, care agoniza în fotoliul lui, în camera Consiliului dela prezidenție. Mariana, oraș în fundul Oceanului Pacific, nu era despărțit de Capitala Hawai de muntele subteran al nici unui Continent: Comunicațiile se făceau printr'un bulevard larg cu triplii pereți laterali, iar semnalizările sonore din Capitală se auzeau aproape tot atât de limpede, și în Mariana.

— Xavier, gândi inginerul Whit, a auzit și el gongul grav, nu mai încape îndoială! Are urechi destul de fine.

Și trecând în biroul lui, fu izbit de indicațiile minutarelor dela pendulul electric, ca de semnele unei conștiințe: *23.4.*

In câteva minute trenurile electrice care străbat distanțele intercontinentale, vor fi în Hawai și comitetul politic se va afla în cabinetul președintelui. Ce noroc că la această oră toate laboratoarele de chimie sunt goale!... gândi inginerul Whit, trecând prin sălile luminate slab de câte un bec electric albastru.

Când ajunse la ascensoarele centrale ale orașului, care despart etajele de locuit, inginerul fu neplăcut iritat de zumzetele iuți ale mașinilor. Toate cabinele erau pline de oameni și toți coborau spre marea piață dela întâiul etaj al orașului, unde se afla prezidenția.

Ceru telefonic ascensorul lui special care dela etajul 80 scobori îndată. Se 'nchise trântind ușile furios și se așeză pe canapea, după ce stinse lumina. Nu voia să fie văzut de nimeni. La încrucișarea ascensoarelor publice, zăria cabinele luminate roșiatic, capetele mari, atât de caracteristice, ale oamenilor submarini, pe trupurile lor minuscule, cu mâinile și picioarele subțiate — ca o nouă specie de pești.

Dar tot sufletul lor era în acele chipuri vii și mai cu seamă în acele priviri, ale căror nuanțe semnalizau mai precis și mai repede ideile, decât străvechiul 'fel prelung al oamenilor de a rosti gânduri palide și nesigure în fraze nesfârșite. Whit fu surprins de neobicinuita însuflețire a locuitorilor Capitalei.

— Nu, nici în Hawai n'am isbutit să am oameni de elită. Incă n'au lăsat vechile apucături și sentimente. Tot senzaționali și sgomotoși. Nu s'au obicinuit încă să trăiască algebric și să cugete logaritmic. Ce însuflețire! Ce emoție!... Ce zarvă!...

Și râse.

Era un râs amar.

(Va urma)